

๑๐๔
๐๒๒๖๗
๐๒

การสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนประวัติดำรง
ของนักเรียนฝึกสอนชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง
ปีการศึกษา ๒๕๑๗

สำนักข่าวกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดุสิต ๒๑ พระโขนง กรุงเทพฯ ๑๑ ๓๐๒๑๕๗๐ ๓๐๑๕๐๕๐

ปริญญาโท

ของ

อารี กลิ่นกลิ่นหอม

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้า
ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต
๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๐

62727

การสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนประวัติศาสตร์
ของนักเรียนฝึกสอน ชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง
ปีการศึกษา 2517

บทคัดย่อ

ของ

อารี กลั่นกลิ่นหอม

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
22 กุมภาพันธ์ 2520

การสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนประวัติศาสตร์
ของนักเรียนฝึกสอนชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง
ปีการศึกษา 2517

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายที่จะวิเคราะห์และเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนฝึกสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และนักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนฝึกสอนวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน 10 คน เป็นนักเรียนฝึกสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีเกรดเฉลี่ยตั้งแต่ 2.78 ขึ้นไป จำนวน 5 คน และนักเรียนฝึกสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีเกรดเฉลี่ยตั้งแต่ 2.00 ลงมา จำนวน 5 คน ผู้วิจัยสังเกตการสอนของนักเรียนฝึกสอนคนละ 6 ครั้ง ครั้งละ 20 นาที ช่วงระยะเวลาที่ทำการสังเกตแต่ละครั้งห่างกันประมาณ 7 วัน ผู้วิจัยบันทึกเสียง บันทึกพฤติกรรมการเรียนการสอน และใช้เครื่องมือวิเคราะห์พฤติกรรมของแฟลนเคอร์ สำหรับสังเกตพฤติกรรมและรวบรวมข้อมูล ผลจากการศึกษาพบว่านักเรียนฝึกสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีแนวโน้มที่จะทำหน้าที่สอนได้ดีกว่านักเรียนฝึกสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ คือนักเรียนฝึกสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีพฤติกรรมการสอนด้านการใช้คำชมเชย ยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน ใช้คำถามชนิดกว้าง ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนสูงกว่านักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีพฤติกรรมการสอนในด้านการใช้คำถามชนิดแคบ ใช้ความคิดเห็นของตัวเองอธิบาย การเขียนกระดาน และใช้คำสั่งให้นักเรียนปฏิบัติตามสูงกว่านักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อย่างไรก็ตามจากการพิจารณาจำนวนพฤติกรรมการสอน พอสรุปได้ว่านักเรียนฝึกสอนทั้งสองกลุ่มใช้พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลโดยตรงมากกว่าพฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลทางอ้อม คำถามของผู้สอนเป็นคำถามที่ต้องการคำตอบจากความจำมากกว่าถามเพื่อให้ตอบโดยใช้ความคิด การสอนประวัติศาสตร์สอนโดยวิธีบรรยาย และไม่ใช้อุปกรณ์มากกว่าสอนโดยการจัดอภิปราย และไม่ใช้อุปกรณ์การสอนประกอบ

จากแบบสอบถามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง และนักเรียนฝึกสอนเกี่ยวกับวิธีสอนประวัติศาสตร์ และการใช้อุปกรณ์การสอน พบว่าความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนไม่แตกต่างกัน

AN OBSERVATION AND ANALYSIS OF HIGH SCHOOL TEACHERS OF EDUCATION
STUDENT TEACHER'S TEACHING BEHAVIOUR IN ELEMENTARY SCHOOL HISTORY
ACADEMIC YEAR 1974

ABSTRACT

BY

ARE . KLANKLITHOM

Presented in partial fulfillment of the requirement
for the Master of Education Degree
Sri Mahachulalongkornrajavidyalaya University
February, 1977

AN OBSERVATION AND ANALYSIS OF HIGHER CERTIFICATE OF EDUCATION
STUDENT TEACHERS' TEACHING BEHAVIOUR IN ELEMENTARY SCHOOL HISTORY
ACADEMIC YEAR 1974

The purpose of this study was to analyze and compare teaching behaviour of the high academic achievement and the low academic achievement student teachers

The sample of this study were ten student teachers of Bansomdet Chaopraya Teachers College; five from the high academic achievement group with 2.76 point average and higher; and five from the low academic achievement group with 2.03 point average and lower. Each of the student teachers was observed six times, twenty minutes each time. Each observation was taken seven days apart, and was tape recorded. Flanders' Interaction Analysis Categories were used in analysing teaching behaviour. The result of the study showed that the high academic achievement students tended to teach better than the low academic achievement students. The high achievers used praise, acceptance of pupils' opinions, broad questions, and teaching aids more than the low achievers at .01 significant level. The low achievers used more of narrow questions, exposition of own's idea, blackboard writing, and teacher's direction more than the high achievers at .01 significant level. Both groups used direct influence more than the indirect one. Both used narrow questions more than broad questions. The method to teaching history of both groups was mainly lecturing without teaching aids.

From the questionnaire on the method of teaching history and the use of audio - visual aids, it was found that the cooperating teachers and the student teachers' opinions did not differ.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตได้พิจารณาปัญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อ.ดร. ด.กมล

ประธาน

อ.ดร. ด.กมล

กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความคำแนะนำและความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง จาก ศาสตราจารย์ ดร.อารี ศักดิ์เหนือ และ อาจารย์ สุพันธ์ กลไกภูมิ นับตั้งแต่แนวทางในการ ศึกษาค้นคว้า การวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการตรวจแก้ไขสำนวนภาษาที่ใช้ในการ เขียน ปริญญานิพนธ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ในการรวบรวมข้อมูล ผู้เขียนได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจาก อาจารย์ใหญ่ และ คณะครูโรงเรียนวัดแก้วตาดำรง โรงเรียนวัดประดู่ในทรงธรรม โรงเรียนวัดศุภสีตาราม โรงเรียนวัดเทพากร และโรงเรียนวัดบางพลัด รวมทั้งนักเรียนฝึกสอนในกลุ่มตัวอย่างทุกคน ของวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

จึงขอขอบคุณมา ณ ที่นี้.

อารี กลไกกลิ่นหอม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
คำนำ	1
ความมุ่งหมายในการศึกษาคนควา	5
ความสำคัญของการศึกษาคนควา	5
ขอบเขตของการศึกษาคนควา	6
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	7
สมมติฐานของการศึกษาคนควา	7
2 ทฤษฎี เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารที่เกี่ยวกับเครื่องมือในการศึกษาคนควา	8
เอกสารที่เกี่ยวกับการวิจัย	13
เอกสารที่เกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	13
เอกสารที่เกี่ยวกับการฝึกสอน	17
3 วิธีดำเนินการศึกษาคนควา	20
กลุ่มตัวอย่าง	20
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	21
เครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกพฤติกรรม	22
แบบสอบถาม	26
การตรวจให้คะแนน	26
การดำเนินการวิจัย	26
ตอนที่ 1 การเตรียมตัวก่อนการวิจัย	26
ตอนที่ 2 การหาความเชื่อมั่นของการสังเกต	27

บทที่	หน้า
ตอนที่ 3 การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเพื่อการวิจัย	27
ตอนที่ 4 การจัดและวิเคราะห์ข้อมูล	27
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	28
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	31
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	31
การวิเคราะห์ข้อมูล	32
ตอนที่ 1 วิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนการสอนจาก อัตราส่วนของพฤติกรรมของครูและนักเรียน	32
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์วิธีสอนประวัติศาสตร์จาก แบบสอบถาม	41
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	58
ความมุ่งหมายในการศึกษา	58
การดำเนินการวิจัย	58
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	59
วิธีรวบรวมข้อมูล	59
สรุปผลการวิจัย	59
อภิปรายผล	61
ข้อเสนอแนะทางการศึกษา	63
ข้อเสนอแนะทางการวิจัย	65
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
บทคัดย่อ	

บัญชีการวาง

การวาง	หน้า
1 แสดงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษากันคว่ำ	20
2 แสดงรายชื่อโรงเรียน	21
3 แสดงเครื่องมือบันทึกเหตุการณ์	22
4 เปรียบเทียบพฤติกรรมของนักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ	33
5 เปรียบเทียบอัตราส่วนพฤติกรรมของนักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ	36
6 เปรียบเทียบการสอนโดยใช้อิทธิพลทางตรงกับอิทธิพลทางอ้อม	38
7 เปรียบเทียบการใช้คำถามชนิดแพทกับการใช้คำถามชนิดกว้าง	39
8 เปรียบเทียบการสอนโดยไม่ใช้อุปกรณ์กับการสอนโดยใช้อุปกรณ์การสอน	40
9 เปรียบเทียบการสอนโดยวิธีบอกเล่ากับการสอนโดยวิธีจัดอภิปรายหรือจัดกิจกรรม	41
10 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอนเกี่ยวกับวิธีสอนแบบครูเป็นศูนย์รวม	42
11 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอนเกี่ยวกับวิธีสอนแบบให้นักเรียนอภิปราย	43
12 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอนเกี่ยวกับวิธีสอนแบบให้นักเรียนท่องจำเป็นส่วนใหญ่	44
13 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอนเกี่ยวกับวิธีสอนแบบวิเคราะห์	44
14 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอนเกี่ยวกับวิธีสอนแบบครูอธิบายและให้ทำแบบฝึกหัด	45
15 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอนเกี่ยวกับวิธีสอนด้วยการแสดงละครประกอบ	45

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า	
16	เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอน เกี่ยวกับวิธีสอนด้วยการพาไปศึกษานอกสถานที่	46
17	เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอน เกี่ยวกับวิธีสอนด้วยการใช้รูปภาพ	46
18	เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอน เกี่ยวกับวิธีสอนด้วยการบอกให้นักเรียนจด	47
19	เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอน เกี่ยวกับวิธีสอนแบบครูซักถามแก้	47
20	เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอน เกี่ยวกับวิธีสอนด้วยการให้เด็กอ่านแบบเรียนในชั้น	48
21	เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอน เกี่ยวกับวิธีสอนโดยเชิญวิทยากรมาบรรยาย	48
22	เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอน เกี่ยวกับการใช้รูปภาพเป็นอุปกรณ์การสอน	49
23	เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอน เกี่ยวกับหนังสือประกอบการทบทวนเป็นอุปกรณ์การสอน	50
24	เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอน เกี่ยวกับป้ายนิเทศเป็นอุปกรณ์การสอน	50
25	เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอน เกี่ยวกับแผนที่เป็นอุปกรณ์การสอน	51
26	เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอน เกี่ยวกับภาพจำลองเป็นอุปกรณ์การสอน	52

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
27	เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอน เกี่ยวกับภาพจำลองเป็นอุปกรณ์การสอน	52
28	เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอน เกี่ยวกับการพาไปศึกษานอกสถานที่เป็นอุปกรณ์การสอน	52
29	เปรียบเทียบวิธีการสอนที่ครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนใช้มากที่สุด	53
30	เปรียบเทียบวิธีการสอนที่ครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนใช้น้อยที่สุด	55

กานำ

คำว่า "History" มาจากภาษากรีกว่า "Histori" แปลว่าการหาความจริง (Inquiry) หรือความรู้ที่ได้จากการหาความจริง ในตอนแรกใช้คำนี้กับความรู้ใด ๆ ก็ได้ต่อมาจึงจำกัดลงเป็นความรู้เกี่ยวกับเรื่องของคน และภายหลังจึงหมายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลา

ความหมายของวิชาประวัติศาสตร์นั้น บีนิง และบีนิง (Bining and Bining, 1952 : 4) ได้อธิบายความหมายของวิชาประวัติศาสตร์ไว้หลายประการ ประการแรก วิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่มุ่งหมายเพื่ออธิบาย มานึก ช้แจงเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้น และเหตุการณ์ในอดีต ประการที่สอง วิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่เรียบเรียงขึ้นอย่างมีระเบียบวิธีการ มีจุดมุ่งหมายเพื่ออธิบายสิ่งที่เกิดขึ้น และเหตุการณ์ในอดีตอาจจะอยู่ในรูปต่าง ๆ กัน จากจดหมายเหตุธรรมดาไปถึงเรื่องที่เขียนขึ้นด้วยวิธีการที่กล่าอย่างซับซ้อน ประการสุดท้าย วิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่รวบรวมเหตุการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นในอดีต ซึ่งมีมากมายเกินกว่าความรู้ที่มนุษย์หาได้จากบันทึกอันมีเพียงจำนวนน้อย

ฮอลโลเวย์ (Holloway, S. W. F., 1976 : 9) ได้กล่าวว่า วิชาประวัติศาสตร์คือ เหตุการณ์ หรือชีวิตคนในสมัยหนึ่ง ซึ่งมีอายุล่วงเลยเป็นเวลาหลายสิบปีขึ้นไป สิ่งที่เกิดขึ้นในสมัยหนึ่งอาจเป็นประวัติศาสตร์สำหรับคนอีกสมัยหนึ่ง หรือวิชาประวัติศาสตร์เป็นเรื่องราวซึ่งเกี่ยวกับที่มาของมนุษย์กลุ่มหนึ่ง การปกครอง ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเจริญทางศิลปกรรมทางหนังสือ ตลอดจนวรรณคดี กฎหมาย วิทยาศาสตร์ การสงคราม สาเหตุแห่งสงคราม ฉะนั้นอาจกล่าวสรุปได้ว่า ประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่กล่าวถึงเรื่องราวที่ล่วงมาแล้วกล่าวเป็นยุคเป็นสมัยมีหลักฐานอ้างอิงได้

ในด้านการตีความหมายของคำว่าประวัติศาสตร์ มานิจ ชุมสาย (2493 : 153) ให้ความหมายไว้ว่า ประวัติศาสตร์ คือความจริงในอดีตอันเป็นผลทำให้เกิดความเป็นอยู่ในปัจจุบันที่เห็นอยู่นี้ ประวัติศาสตร์เป็นเหตุ สภาพปัจจุบันเป็นผล ประวัติศาสตร์ทำให้เข้าใจเหตุผลของความเป็นจริงในปัจจุบันได้ว่า ทำไมจึงเป็นอย่างที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ อะไรทำให้ต้องนึกคิด และอะไรทำให้ดำรงอยู่ได้ อะไรทำให้ก้าวหน้าไปได้เพียงเท่านั้นและทำไมจึงก้าวหน้าไปยิ่งกว่านี้ไม่ได้ ความรู้ในเรื่องประวัติศาสตร์สอนให้ได้เข้าใจเหตุการณ์ที่เป็นไป ได้ใคร่ครวญในส่วนที่ดีและไม่ดี ในส่วนที่ผิดพลาดเพื่อเป็นบทเรียนให้ไม่ทำอย่างนั้นอีก จะได้ไม่ทำผิดพลาดกันเช่นนั้นอีก

พอสรุปได้ว่า ประวัติศาสตร์คือบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอดีตเกี่ยวกับเรื่องราวทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ประเพณีที่มนุษย์ได้คิดได้สร้างไว้ ตลอดจนข่าวสารและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในสังคม ประวัติศาสตร์จะช่วยให้มนุษย์เข้าใจในสังคมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างแจ่มแจ้ง และยังเป็นบทเรียนที่จะช่วยไม่ให้ผู้ศึกษาหาอะไรผิดพลาดเหมือนกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาแล้วอีกต่อไป

เบเออร์ (Bauer, H. 1948 : 16) ให้ความหมายว่า เนื่องจากวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่แสดงถึงแง่คิดทางการเมือง เล่ห์เหลี่ยมของมนุษย์ ขณะเดียวกันประวัติศาสตร์มีทางที่จะสอนไปถึงมนุษยธรรมและศีลธรรมจรรยา เพราะฉะนั้นครูคนใดสอนวิชาประวัติศาสตร์ก็เท่ากับเป็นผู้รับหน้าที่สำคัญ เพราะย่อมมีโอกาสแสดงความคิดเห็นอบรมเด็ก โดยหยิบยกเอาบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์มาเป็นตัวอย่างได้ ฉะนั้นจุดมุ่งหมายในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ก็คือ ต้องชี้ให้นักเรียนเข้าใจในชีวิตมนุษย์ ต้องสอนให้ผู้เรียนวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยเหตุผล ให้เด็กรู้จักรับผิดชอบ มีน้ำใจกว้างขวาง สิ่งใดควรยกย่อง สิ่งใดควรลงโทษยกย่องไม่ได้ ต้องสอนให้ผู้เรียนรู้จักเห็นอกเห็นใจ หลีกเลี่ยงการสอนที่จะให้ผู้เรียนหลงชาติหรือใจแคบ คิดแต่ชาติของตน ต้องสอนให้เข้าใจโลกว่า ทำไมมนุษย์ในแต่ละชาติจึงเป็นเช่นนั้นเช่นนั้น ซึ่งจะช่วยทำให้เข้าใจตัวเองดียิ่งขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนมีใจกว้างขวาง ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน สมกับจุดมุ่งหมายในการสอนวิชาสังคมศึกษาข้อหนึ่ง ขององค์การสหประชาชาติที่ว่า "การเรียนวิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ"

ในด้านประโยชน์ของผู้ที่ศึกษาวิชาประวัติศาสตร์จะได้รับในแต่ละระดับหรือแต่ละวัยไว้ว่า

เขาวนเวียนประวัติศาสตร์เพื่อให้เป็นพลเมืองที่จงรักภักดีต่อประเทศชาติของตน ผู้ใหญ่ได้ประโยชน์เพื่อให้เข้าใจโลกที่ตนอยู่ และเพื่อออกความเห็นเกี่ยวกับเรื่องของประเทศชาติได้อย่างเฉลียวฉลาด นักการเมืองโซประโยชน์โดยเอาเป็นแนวทางสำหรับปฏิบัติตนในหน้าที่ที่ตนกระทำอยู่ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของบาร์ซัน (J. Barzun, 1957 : 47)

การศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ให้เกิดคุณค่าดังกล่าว ย่อมต้องอาศัยครูอาจารย์ที่มีความสามารถ สอนได้อย่างถูกหลักเกณฑ์ ทั้งนี้เพราะในกระบวนการเรียนการสอนนั้น ครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะก่อให้เกิดผลอย่างไรได้มากกว่าเครื่องมืออื่น ๆ ในการถ่ายทอดความรู้ ดังที่ แมรี ฟินอคเชียร์ (Marry Finocchiaro, 1958:10) ได้กล่าวถึงความสำคัญของครูไว้ว่า ไม่มีวิธีสอนที่ดีหรือเลว มีแต่ครูที่ดีหรือเลวเท่านั้น ฉะนั้นบทบาทของครูในการสอนวิชาประวัติศาสตร์จึงมีความสำคัญยิ่ง การที่ครูผู้สอนจะสอนได้ดีเพียงไรนั้นย่อมขึ้นอยู่กับปัญหาที่ว่า ครูผู้สอนมีความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของวิชาที่ตนสอนดีมากน้อยเพียงไร ดังที่ กร.รัตนาคันบุญเต็ก (Ratana Tanboontech, 1967 : 2) ได้กล่าวไว้ว่า บรรดาอาจารย์ของวิทยาลัยครูทุกท่านควรจะมีความเห็นที่สอดคล้องกันในจุดมุ่งหมายของการสอน อันเป็นเสมือนแนวทางอันสำคัญในการเตรียมการสอนที่มีประสิทธิภาพ และยิ่งการสอนมีประสิทธิภาพเพียงใด เด็กผู้เรียนก็จะได้รับผลมากขึ้นเพียงนั้น และในท้ายที่สุดก็จะส่งผลสะท้อนไปถึงผลประโยชน์ระดับชาติด้วย

ความมุ่งหมายของการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2510 : 3) ในฐานะเป็นวิชาเอก-โทของวิทยาลัยครูในประเทศไทย ได้กล่าวรวมไว้ในหมวดวิชาสังคมศึกษาซึ่งสามารถแยกออกเป็น ความมุ่งหมายของการสอนประวัติศาสตร์ได้ คือ เพื่อให้เข้าใจในความเป็นมาในอดีต ความเกี่ยวโยงในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และสรุปได้เป็นหลักเกณฑ์ที่จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสถานการณ์ทั้งอดีตและปัจจุบัน

จากความสำเร็จและจุดมุ่งหมายของวิชาประวัติศาสตร์ในแง่ต่างๆ ดังกล่าว อาจสรุปลักษณะของข้อควรคำนึงถึงในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ได้ คือ ประวัติศาสตร์นั้นอาจจะเห็นวิชาที่มีผลในการอบรมจิตใจเด็กอย่างมาก เพราะถ้าไม่มีแนวยึดที่มั่นคง แน่นนอน ตรงไปตรงมาแล้ว และอาจปลุกปั่นให้เกิดความรักชาติอย่างรุนแรง เกิดความคิดเหยียดหยามหรือเป็นศัตรูกับชาติอื่น การสอนประวัติศาสตร์ที่ถูกตองต้องสอนตรงตามความเป็นจริง โดยไม่มีอารมณ์

หรือความเอนเอียงเข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะประวัติศาสตร์เป็นความจริงในอดีต อันเป็นผลให้เกิดความเป็นไปในปัจจุบัน ความรู้จากการเรียนประวัติศาสตร์ ทำให้เข้าใจเหตุการณ์ที่เป็นไปทั้งในคดีและไมคดี สิ่งใดที่ผิดพลั้งไปก็ถือเป็นบทเรียน ไม่ให้ทำพลาดเช่นนั้นอีก ประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่ส่งเสริมให้เกิดความรักชาติได้ดียิ่งที่สุด จนแทบไม่ต้องปลุกใจผู้เรียนให้เกิดความรักชาติอย่างรุนแรงขึ้นมาจะนำไปใช้ในทางที่ผิด เพราะถ้าผู้สอนสามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งถึงวีรกรรมความกล้าหาญที่บรรพบุรุษของชาติกระทำไว้ในแนวต่าง ๆ กัน ก็จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรักชาติที่ถูกต้องตามฐานะของผู้เรียนแต่ละคนได้เป็นอย่างดี

สถาบันฝึกหัดครูจัดว่าเป็นแหล่งผลิตครูประวัติศาสตร์ที่สำคัญแห่งหนึ่ง ดังนั้นถ้าทางวิทยาลัยครูสามารถผลิตครูประวัติศาสตร์ให้มีคุณภาพที่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ จะเป็นที่ยกย่องได้ว่าความรู้วิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนฝึกหัดครูของไทยคงจะดีขึ้นตามวัตถุประสงค์ สถาบันฝึกหัดครูจึงมีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นแหล่งผลิตครู ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นกุญแจของกระบวนการจัดการศึกษาทั้งหมดของชาติ ถ้าสามารถผลิตครูได้ดี ย่อมจะเป็นผลไปถึงการศึกษาที่ดีของเยาวชนด้วย ถ้าได้ครูที่ไร้สมรรถภาพ ย่อมจะเป็นผลไปถึงการขาดสมรรถภาพของเยาวชนไปด้วย

ในการที่วิทยาลัยครูจะสามารถผลิตครูประวัติศาสตร์ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ให้มีคุณภาพดี ตามความมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ที่วางไว้นั้น อาจารย์ผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ในวิทยาลัยครูจึงมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมาก และในขณะเดียวกันนักเรียนที่เรียนในวิชาประวัติศาสตร์ก็มีความสำคัญเช่นกัน โดยจะต้องทำความเข้าใจในความมุ่งหมายของวิชาที่จะมีการเรียนการสอน รวมทั้งรู้หลักการจัดกิจกรรมประกอบเทคนิคในการสอน การวัดผลการเรียน และจะต้องยึดเอาความมุ่งหมายของวิชาเป็นหลักสำคัญในการเรียนการสอน

ธีระชัย บุรณโชติ (2515 : 38) กล่าวว่าในการช่วยเหลือครูหรือแนะนำครู หรือนิสิตฝึกสอนให้ปรับปรุงการสอนของตนเองได้ ก็คือการสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนของครูคนนั้น แล้วนำผลของการสังเกตมาแสดงให้มองเห็นภาพการสอนของผู้สอนว่าเป็นอย่างไร มีสิ่งใดที่ควรปรับปรุงแก้ไขบ้าง ฉะนั้นถ้าหากนักเรียนฝึกสอนในสถาบันฝึกหัดครูได้ใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมการสอนของตนเองแล้ว ย่อมจะทำให้เกิดผลดีต่อการสอนทั้งของนักเรียนฝึกสอนเองและนักเรียนในชั้นเรียนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สาคกร นิปரியาย (2516 : 4) สรุปว่าการใช้ระเบียบวิธีสังเกต (Systematic Observation) เป็นเครื่องสังเกตและวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์

(Interaction Analysis) ระหว่างครูกับนักเรียนได้รับความสนใจกว้างขวางในต่างประเทศ เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนฝึกหัดครู ครูประจำการ และศึกษานิเทศ (Supervisor) นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาเรื่องนี้จึงได้นำระเบียบวิธีสังเกต (Systematic Observation) เป็นเครื่องมือสังเกต และวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ (Interaction Analysis) ระหว่างครูกับนักเรียนมาทดลองใช้วิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนการสอน

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในห้องเรียนของนักเรียนฝึกสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ ว่ามีแบบแผนพฤติกรรมไปในลักษณะใด
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลทางตรง (Direct Influence) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Influence)
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ลักษณะคำถาม - คำตอบของนักเรียนฝึกสอนและนักเรียนในขณะที่ยังการเรียนการสอนประวัติศาสตร์
4. เพื่อศึกษาการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนและกิจกรรมการสอนประวัติศาสตร์ของนักเรียนฝึกสอน
5. เพื่อทราบความคิดเห็น ของนักเรียนฝึกสอนและครูที่เลี้ยงเกี่ยวกับวิธีสอน การใช้ อุปกรณ์การสอนและกิจกรรมการสอนประวัติศาสตร์ที่เหมาะสม

✕ ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะทำให้ทราบข้อบกพร่องในการฝึกสอนวิชาประวัติศาสตร์
2. ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการนิเทศการฝึกสอน และปรับปรุงพฤติกรรมการสอนประวัติศาสตร์ของนักเรียนฝึกหัดครู
3. ผลการศึกษาค้นคว้านี้ จะเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการเรียนการสอนในวิชาวิธีสอนประวัติศาสตร์ในชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษากครั้งนี้ ทำการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนฝึกสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ของวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งฝึกสอนในภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2517 โดยวิธีสุ่มตัวอย่าง เลือกนักเรียนฝึกสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ กลุ่มละ 5 คน รวมจำนวน 10 คน โดยถือว่านักเรียนฝึกสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง คือผู้ที่ได้เกรดเฉลี่ยอยู่ในลำดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป ซึ่งมีเกรดเฉลี่ยตั้งแต่ 2.76 - 3.30 และนักเรียนฝึกสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ คือผู้ที่ได้เกรดเฉลี่ยอยู่ในลำดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา ซึ่งมีเกรดเฉลี่ยตั้งแต่ 1.80 - 2.03 จากจำนวนนักเรียนฝึกสอนวิชาประวัติศาสตร์ ทั้งหมด 42 คน

2. การสังเกตการฝึกสอน สังเกตเฉพาะการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ของการสอนของนักเรียนฝึกสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 7 ซึ่งสังเกตการสอนของแต่ละคนในกลุ่มตัวอย่างคนละ 6 ครั้ง ๆ ละ 20 นาที ครั้งหนึ่งห่างกัน 7 - 10 วัน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ก. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่นักเรียนฝึกสอน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ นักเรียนฝึกสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง นักเรียนฝึกสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 7

ข. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่พฤติกรรมประเภทต่าง ๆ คือ พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลทางอ้อม (Indirect Influence) ได้แก่ พฤติกรรมเกี่ยวกับการยอมรับความรู้ลึก การชมเชย การยอมรับความคิดเห็น การใช้คำถามแบบต่าง ๆ

พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลโดยตรง (Direct Influence) ได้แก่ พฤติกรรมที่แสดงออกโดยการอธิบาย การแนะนำแนวทางการแสดงอำนาจ

พฤติกรรมตอบสนองของนักเรียน (Pupil Response) ได้แก่ พฤติกรรมในการตอบสนองของนักเรียนในขอบเขตที่ผู้สอนกำหนดไว้

พฤติกรรมริเริ่มของนักเรียน (Pupil Initiation) ได้แก่ พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเสรี

พฤติกรรมที่เป็นคำถาม

พฤติกรรมที่เกี่ยวกับความงีบที่เกิดขึ้นในห้องเรียนทั้งก่อนเริ่มบทเรียน

ในขณะที่เรียน และหลังจากจบบทเรียนแล้ว

พฤติกรรมที่ไม่เกี่ยวกับการสอนโดยตรง เช่น ผู้สอนหยุดสอนชั่วระยะหนึ่ง เพื่อไปสนทนากับผู้มาติดต่อ

พฤติกรรมที่เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์การสอน เช่น รูปภาพ เครื่องมือ

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมการเรียนการสอนหมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่ดำเนินอยู่ในห้องเรียน ในขณะที่มีการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ที่สามารถจะสังเกตได้ด้วยสายตา และการฟัง
2. การสังเกต (Observation) หมายถึง การพิจารณาการสอน การเรียน แล้ว จัดประเภทของพฤติกรรมของนักเรียนฝึกสอนและผู้เรียนออกเป็นหมวดหมู่ ตามลักษณะของ พฤติกรรมต่าง ๆ และการบันทึกรหัสของพฤติกรรมเหล่านั้นลงในตารางบันทึกตามที่ได้เตรียมไว้
3. พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลโดยตรง (Direct Influence) หมายถึง พฤติกรรม ที่ผู้สอนเป็นฝ่ายแสดงฝ่ายเดียว โดยใช้วิธีสอนแบบอธิบาย สั่ง ใช้อำนาจในการตัดสินใจ เป็นพฤติกรรม ของผู้สอนที่แสดงออก เพื่อให้ นักเรียนปฏิบัติตาม โดยไม่มีข้อโต้แย้ง
4. พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลทางอ้อม (Indirect Influence) หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้สอนเป็นผู้ตอบสนองความรู้สึก และการแสดงออกของนักเรียนในการออกความคิดเห็น ให้ นักเรียนปฏิบัติเอง ให้คำชมเชย และเปิดโอกาสให้มีการซักถาม เพื่อให้ นักเรียนได้มีการ ตอบสนองและแสดงความคิดเห็น

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนฝึกสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีพฤติกรรมในการสอนไม่แตกต่าง กับนักเรียนฝึกสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
2. พฤติกรรมการสอน นักเรียนฝึกสอนใช้อิทธิพลโดยตรง (Direct Influence) มากกว่าใช้อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Influence)
3. คำถามของนักเรียนฝึกสอน เป็นคำถามที่ต้องการคำตอบจากความจำมากกว่า คำถามเพื่อให้ตอบโดยใช้ความคิด
4. การสอนประวัติศาสตร์ของนักเรียนฝึกสอน สอนโดยวิธีไม่ใช้อุปกรณ์การสอนมากกว่า การสอนโดยใช้อุปกรณ์และนักเรียนฝึกสอนสอนโดยวิธีบอกเล่ามากกว่าวิธีจัดอภิปรายหรือจัดกิจกรรม
5. ความคิดเห็นของนักเรียนฝึกสอนและครูพี่เลี้ยงเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนประวัติศาสตร์ ที่เหมาะสมไม่แตกต่างกัน

ทฤษฎี เอกสาร และการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวกับการวิจัยครั้งนี้ จะแยกออกเป็น 2 หัวข้อ คือ เอกสารที่เกี่ยวกับวิธีการในการศึกษาคนคว่ำ และเอกสารที่เกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ศึกษา

เอกสารที่เกี่ยวข้องเครื่องมือในการศึกษาคนคว่ำ

วิธีสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนตามความมุ่งหมายที่จะนำไปใช้ในการทำการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้วิธีสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมตามแนวของแฟลนเคอร์ ซึ่งเป็นเครื่องมือวิเคราะห์พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ (Flander's Interaction Analysis Categories (FIAC)) เป็นวิธีของแฟลนเคอร์ที่สร้างขึ้น (Flanders, 1970 : 40 - 50) ได้แบ่งพฤติกรรมการพูดของครูและนักเรียน ออกเป็น 10 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 เป็นการพูดของครูซึ่งยอมรับและเข้าใจความรู้สึกของนักเรียน ไม่ว่าพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกนั้นจะเป็นไปในทางบวกหรือลบ เช่น ในขณะหยุดพักกลางวัน นักเรียนเล่นกันในห้องเรียนจนสกปรกไปหมด ครูเห็นเข้าก็ไม่ได้แสดงอารมณ์โกรธ แต่กลับพูดว่า ครูรู้สึกว่าจะมีอะไรผิดปกติเกิดขึ้นในห้องนี้ บอกครูมาซิว่านักเรียนเล่นอะไรกัน ในระหว่างหยุดพักกลางวัน คำพูดที่ยกตัวอย่างมานี้ให้อยู่ในประเภทที่ 1

ประเภทที่ 2 เป็นการพูดของครูซึ่งตอบสนองพฤติกรรมของนักเรียน ด้วยการให้คำชมเชย ครูอาจมองนักเรียนอย่างเอ็นดู ครูยิ้ม แล้วกล่าวว่า "โอ้แล้ว" "ถูกแล้ว" "ดี" "ดีมาก" ดังเช่นตัวอย่างประโยค

ครู ยอร์ช เธอจะตอบคำถามข้อ 8 นี้ได้ไหม ๑

ยอร์ช ได้ครับ ตอบ 5286 หลา ครับ

ครู ถูกแล้ว แมรีละ ตอบข้อ 9 ได้ไหม ๑

คำว่า "ถูกแล้ว" ซึ่งครูใช้ภายหลังจากที่ยอร์ชตอบคำถามได้ จัดอยู่ในประเภทที่ 2

ประเภทที่ 3 เป็นการพูดซึ่งครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน และนำไปใช้ในการกำเนินการสอน วิธีการที่แสดงว่าครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน ครูอาจจะยอมรับความคิดเห็น

ของนักเรียนคนหนึ่งไว้ แล้วลองถามความคิดเห็นของนักเรียนคนอื่น ๆ อีก หรือครูอาจจะตั้งคำถามขึ้นจากความคิดเห็นของนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนคนอื่น ๆ ตอบ ซึ่งจะเป็นการช่วยขยายความคิดเห็นของนักเรียนให้กว้างขวางขึ้น ดังตัวอย่าง

นักเรียน : ผมนึกทำให้พืชเจริญงอกงาม เพราะได้รับน้ำฝน

ครู : แม่รู้ คิดว่าพืชเจริญงอกงามเพราะได้รับน้ำฝน เธอเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย, เจอร์รี่ ?

การพูดของครูเช่นนี้จัดอยู่ในประเภทที่ 3

ประเภทที่ 4 เป็นคำถามที่ครูใช้เพื่อนำเข้าสู่บทเรียนตามที่ครูต้องการ ครูเป็นผู้มองเห็นความสำคัญจึงได้ตั้งคำถามขึ้น คำถามที่จัดอยู่ในพฤติกรรมประเภทที่ 4 มีทั้งคำถามชนิดที่ต้องการคำตอบเป็นข้อเท็จจริง และคำถามแบบกว้าง ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนคิดหาเหตุผลมาตอบได้หลายอย่างสรุปแล้ว คำถามที่ครูตั้งขึ้นต้องชวนให้นักเรียนเกิดความสนใจในบทเรียน พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก มีได้ทั้งพฤติกรรมตอบสนองและพฤติกรรมริเริ่ม

ประเภทที่ 5 การอธิบายให้ความรู้ที่เกี่ยวกับนิยาม ข้อเท็จจริง ทฤษฎีต่าง ๆ โดยทั่วไปแล้ว ประเภทที่ 5 นี้ครูจะใช้มากในการสอนและผู้สังเกตจะต้องมีความแน่ใจที่จะแยกประเภทที่ 3 และ 5 ให้ออกจากกันอย่างเด็ดขาด

ประเภทที่ 6 เป็นคำพูดที่ครูใช้เป็นคำสั่ง หรือ แนะนำ เช่น ครูพูดว่า

"แจ๊ค ช่วยเปิดหน้าต่างให้ครูหน่อยได้ไหม ?

"วันนี้ เราจะเรียนเรื่องราวของประเทศอาร์เจนตินา"

"หยิบหนังสือภูมิศาสตร์ขึ้นมาแล้วเปิดไปที่หน้า 67"

ประเภทที่ 7 เป็นประเภทที่ครูใช้คำพูดที่ตัดสินอะไรลงไปโดยอำนาจของตัวเอง เช่น ครูพูดว่า

"เธอรู้สึกยุ่งยากลำบากในการเรียน เพราะเธอไม่อ่านคำแนะนำที่แจ๊คให้ไป"

ประเภทที่ 8 การพูดของนักเรียนที่ตอบสนองครู เมื่อครูพูดด้วยหรือเมื่อครูถาม นักเรียนจะตอบโดยไม่ต้องคิด คำตอบนั้นง่าย ๆ อาจอาศัยความจำจากตำรามาตอบครู

ประเภทที่ 9 การพูดซึ่งนักเรียนใคร่เริ่มขึ้น ใช้เมื่อนักเรียนต้องการแสดงความคิดเห็น มีความเป็นอิสระที่จะคิด เมื่อมีความคิดเห็นขัดแย้งก็สามารถจะโต้แย้งได้

ประเภทที่ 10 ความเจ็บหรือความยุ่งยาก เป็นพฤติกรรมที่ไม่สามารถจะจัดเข้าพวกที่กล่าวมาแล้ว อาจเกิดความสับสนในขณะทดลอง หรือครูหยุดสอนไปชั่วครู่หนึ่ง หรือช่วงว่างที่นักเรียนใช้เวลาคิดเพื่อตอบคำถามของครู

ในการใช้เครื่องมือวิเคราะห์พฤติกรรมการพูดของแฟลนเคอร์ตามที่กล่าวมาแล้วนี้ แฟลนเคอร์ (Flanders, 1970 : 7) ได้แนะนำว่า สำหรับครูที่ต้องการปรับปรุงการสอนของตน สามารถจะวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของตนเองได้เมื่อลงมือสอนแต่ละชั่วโมง แต่ถ้าจะทำการวิจัย จะต้องออกแบบให้สังเกตครูเป็นกลุ่ม แล้วเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูระหว่างกลุ่ม ซึ่งผู้สังเกตแต่ละคนควรจะสังเกตการสอน 6 - 10 ชั่วโมง

ในระหว่างปี ค.ศ. 1958 ถึง 1963 เครื่องมือวิเคราะห์พฤติกรรมซึ่งแบ่งเป็น 10 ประเภทของแฟลนเคอร์ใช้กันมากในการวิจัย เครื่องมือนี้ได้นำไปใช้ฝึกให้กับครูประจำการ และได้แบ่งพฤติกรรมการพูดเพียง 10 ประเภท พบว่าครูเข้าใจได้รวดเร็ว และยังพบอีกว่ามีคำพูดที่อาจจะแยกประเภทได้อีก ในระหว่าง 1964 - 1966 แฟลนเคอร์ได้ปรับปรุงเครื่องมือขึ้นใหม่ซึ่งแบ่งพฤติกรรมการพูดเป็น 22 ประเภท โดยพิจารณาจากเครื่องมือวิเคราะห์พฤติกรรม 10 ประเภทนั่นเอง

พฤติกรรม 22 ประเภท (Flanders, 1970 : 140 - 141)

- 10 ครูยอมรับความรู้สึกของนักเรียน
- 21 ครูให้คำชมเชยสั้น ๆ เช่น กล่าวว่ ดี ดีมาก ถูกแล้ว
- 22 ครูให้คำชมเชยโดยกล่าวยกย่องให้นักเรียนคนอื่น ๆ เห็นเป็นตัวอย่างที่ดี
- 31 ครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน โดยกล่าวซ้ำเฉย ๆ
- 32 ครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียนแล้วแก้ไขตามตามที่ครูคิดว่าควรจะเป็น แล้วพูดให้นักเรียนฟัง
- 33 ครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียนคนหนึ่ง และเปิดโอกาสให้นักเรียนคนอื่น ๆ ได้ช่วยเพิ่มเติม
- 34 ครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน แล้วครูถามต่อให้ได้รายละเอียดเพิ่มขึ้น
- 41 ครูใช้คำถามชนิดแคบ (Narrow question) ซึ่งเป็นการถามให้นักเรียนได้ระลึกถึงข้อเท็จจริง เช่น ถามว่า อะไร ? ที่ไหน ? เมื่อไร ?
- 42 ครูใช้คำถามชนิดกว้าง (Broad question) ซึ่งเป็นการถามที่เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกตอบได้หลายทาง

- 51 การอธิบายของครูซึ่งกล่าวถึงเฉพาะข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นการใช้เหตุผลหรือความคิดระดับต่ำ
- 52 พฤติกรรมที่ไม่ใช่ 51 และไม่ใช่ 53
- 53 ครูกล่าวปฏิเสธในบางครั้ง ครูจะมีการพูดวิจารณ์ แต่ไม่จัดอยู่ในพฤติกรรม ประเภทที่ 70 เพราะว่าการพูดประเภทที่ 70 ครูตั้งใจมาก่อนแล้วว่าจะพูดและพูดย้ำ และเห็นว่านักเรียนมีพฤติกรรมไม่สมควรซึ่งครูไม่เห็นด้วย และการที่ครูติเตียนออกมานั้นไม่มีการอธิบาย
- 61 ครูใช้คำสั่งซึ่งนักเรียนจะต้องทำโดยไม่ต้องบอกเหตุผลหรืออธิบาย
- 62 ครูให้คำแนะนำโดยอธิบายว่าจะทำอย่างไร และทำสิ่งนั้นเพื่ออะไร
- 63 ครูใช้คำพูดเป็นการกระตุ้น เชิญชวน ระบายความสนใจ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
- 70 ครูใช้ตัวเองคัดลอกหรือแสดงอ่านจากหน้านักเรียน เมื่อเห็นว่านักเรียนมีพฤติกรรมบางอย่างที่ครูไม่พอใจ
- 81 นักเรียนมีพฤติกรรมการพูดตอบสนองเมื่อครูถาม นักเรียนตอบหรือเมื่อครูให้อ่านหนังสือ นักเรียนอ่าน
- 82 นักเรียนถามคำถามซึ่งอยู่ในขอบเขตที่ครูกำหนด เช่น การถามถึงตอนที่ครูอธิบายยังไม่เข้าใจ
- 91 นักเรียนมีพฤติกรรมการพูดริเริ่มซึ่งเกิดจากความคิดของตนเอง แต่ไม่ใช่พฤติกรรมประเภทที่ 92
- 92 นักเรียนตั้งคำถาม ซึ่งเป็นพฤติกรรมริเริ่มที่แสดงความคั่งอย่างอิสระ
- 01 เป็นความเงียบที่เกิดขึ้นนานกว่า 3 วินาที เมื่อครูกับนักเรียนหรือนักเรียนกับนักเรียนพูด
- 02 การพูดที่สับสนยุ่งยากจนไม่สามารถจะจับประเภทได้ เช่น ขณะที่นักเรียนพูดหลาย ๆ คน ในขณะสังเกตการทดลอง

ระเบียบวิธีสังเกตพฤติกรรมการสอนเริ่มใช้มาประมาณ 30 ปีแล้ว (Gage, 1970 : 6) ในต่างประเทศและได้มีการศึกษาวิจัยกันแพร่หลายมา ระเบียบวิธีสังเกตจำแนกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ชนิด คือแบบ Sign System และ Category System (Murray, 1970:3)

1. Sign System ประกอบด้วยลำดับพฤติกรรมซึ่งผู้สังเกตบันทึกพฤติกรรมที่ปรากฏ โดยไม่คำนึงถึงเวลา

2. Category System เป็นระบบที่จำแนกพฤติกรรมออกเป็นประเภท ใช้สัญลักษณ์แทนบันทึกพฤติกรรมในช่วงเวลาจำกัด

แฟลนเคอร์ (Flanders, 1965 : 13-31) ได้ปรับปรุงเครื่องมือวิเคราะห์พฤติกรรม โดยแบ่งเป็น 10 ประเภท และแบ่งพฤติกรรมครูเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ

1. พฤติกรรมทางอ้อม (Indirect)
2. พฤติกรรมทางตรง (Direct)

ผลปรากฏว่าวิธีการของแฟลนเคอร์ เป็นที่นิยมใช้ในการสังเกตพฤติกรรมการสอนกันอย่างแพร่หลายที่สุด

โอเบอร์ (Ober, 1970 : 38) ได้ปรับปรุงเครื่องมือวิเคราะห์พฤติกรรมชนิดระบบการโต้ตอบระหว่างครูและนักเรียน (The Reciprocal Category System) โดยปรับปรุงมาจากเครื่องมือวิเคราะห์พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ของแฟลนเคอร์ (Flanders' Interaction Analysis Categories) ได้จำแนกพฤติกรรมของครูและนักเรียนออกเป็น 19 ประเภท โดยแบ่งออกเป็นคู่ ๆ คู่หนึ่ง ๆ เป็นพฤติกรรมอย่างเดียวกันใช้หมายเลขต่างกันกำกับพฤติกรรมของครูและนักเรียน รวมทั้งพฤติกรรมแทนความเจ็บหรือความสับสน

จากการศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของครูที่มีต่อทัศนคติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน แฟลนเคอร์ (Flanders, 1965 : 50-65) พบว่าครูประเภทที่ใช้พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลทางอ้อม (Indirect) จะช่วยเสริมสร้างทัศนคติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีประสิทธิภาพสูงกว่าครูประเภทที่ใช้พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลโดยตรง (Direct) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

✓สตอร์ล (Storlie, 1962 : 3914 A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะบางประการของครูและนักเรียน กับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใช้ระเบียบวิธีสังเกตของแฟลนเคอร์ พบว่าผลของการวิจัยกลุ่มตัวอย่างเป็นครูระดับมัธยมศึกษาที่เข้ารับราชการอบรมเกี่ยวกับการสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรม 51 คน ครูกลุ่มที่ได้รับการฝึกการใช้พฤติกรรมทางอ้อม (Indirect) จะแสดงพฤติกรรมทางอ้อม มากกว่าครูที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางบุคลิกภาพกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครู ผลการวิจัยนี้แสดงว่าสามารถจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูได้โดยให้การศึกษาอบรมเกี่ยวกับการสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนแก่ครู

การวิจัยทำนองนี้ประเทศไทยยังมีน้อย ประเสริฐ จริยานุกุล (2515 41 - 42) ได้วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของนักเรียนฝึกสอนชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา วิทยาลัยครู นครศรีธรรมราช จำนวน 20 คน ซึ่งสอนวิชาวิทยาศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 ผลการทดลองพบว่านักเรียนฝึกสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ มีพฤติกรรมการสอนไม่แตกต่างกัน นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีพฤติกรรมการสอนในคำบรรยายและอธิบาย มากกว่าพฤติกรรมอื่น ๆ

ลินจง บุญยังยืน (2516 47) ตรวจสอบพฤติกรรมการสอนของนักเรียนฝึกสอนที่วิทยาลัยครูนครปฐม จำนวน 20 คน พบว่าพฤติกรรมการสอนของนักเรียนฝึกสอนที่มากที่สุด คือ การนำเสนอ การบรรยาย การอภิปราย ซึ่งผลการทดลองนี้สอดคล้องกับการทดลองของ สาคร นิปรียาย (2516 244) ซึ่งทำการทดลองที่วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช จำนวน 20 คน และพบว่าทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ยังคงใช้พฤติกรรมการอธิบายเนื้อหา ข้อสนเทศ มีปริมาณมากที่สุด และเมื่อเปรียบเทียบปริมาณคำถามชนิดปลายปิด (Convergent) และคำถามชนิดปลายเปิด (Divergent) พบว่านักเรียนฝึกสอนจะใช้คำถามชนิดปลายปิด (Convergent) มากกว่าคำถามชนิดปลายเปิด (Divergent)

เอกสารเกี่ยวกับการวิจัย

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ จะแยกกล่าวเป็น 2 ตอน คือ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเกี่ยวกับการฝึกสอน

ก. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

การดำเนินการศึกษาย่อมประกอบด้วยขบวนการสำคัญหลายอย่าง เช่น การวางแผน การศึกษา การกำหนดหลักสูตร การสอนและประเมินผล ขบวนการเหล่านี้จะสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ และมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ซึ่งกันและกัน ดังนั้นในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา จำเป็นต้องกระทำต่อเนื่องกัน

สเคตัน (Scaton, 1960 : 7) กล่าวว่า การเรียนคือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนี้จะปรากฏออกมาในด้านความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Attitude) และทักษะ (Skills) ฉะนั้นในการเรียนการสอน ถ้าครูสามารถทำให้นักเรียนเปลี่ยนแปลง

พฤติกรรมทั้งสามขั้นตอนนี้ได้แล้ว ก็ถือว่าครูผู้นั้นประสบผลสำเร็จในการสอน และนักเรียนก็ประสบผลสำเร็จในการเรียน ปัญหาจึงมีอยู่ว่าครูจะสอนให้นักเรียนเกิดสิ่งเหล่านี้ได้อย่างไร

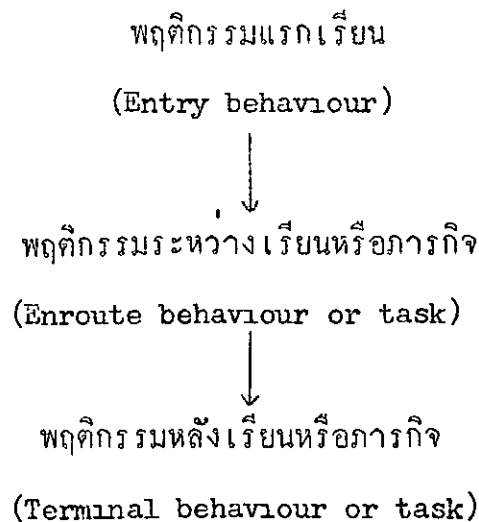
แอนเดอร์สัน (Anderson, 1972 : 2 - 7) ได้กล่าวถึงลำดับขั้นของการสร้างแบบสำหรับเตรียมบทเรียนที่จะสอนดังนี้

ก. ระบุเรื่องที่จะสอน และวัตถุประสงค์ทั่วไป สำหรับบทเรียนที่ต้องการสอนตามที่ได้เลือกไว้แล้ว เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายกว้าง ๆ หรืออาจจะกล่าวในรูปวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

ข. ระบุวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่แน่นอน ซึ่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ กิจกรรมมีขอบเขตจำกัดใช้ภาษาเฉพาะเจาะจงหลีกเลี่ยงคำมีความหมายคลุมเครือ วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมช่วยให้สามารถกำหนดแนวทางเฉพาะในการดำเนินการสอน ซึ่งครูจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญทางด้านการพัฒนาการ วุฒิภาวะ วัย ความพร้อม ความสนใจของผู้เรียนด้วย

ค. วิเคราะห์ภารกิจที่ต้องการให้นักเรียนทำ เพื่อระบุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การวิเคราะห์ภารกิจ (Task Analysis) เป็นกระบวนการที่ชี้ให้เห็นว่าภารกิจใหญ่จะต้องประกอบด้วยภารกิจย่อยที่เหมาะสม (Appropriate Subtask) ซึ่งเป็นภารกิจที่จำเป็นและสำคัญที่จะน่านักเรียนไปสู่วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ในการสอนมักประสบความล้มเหลวอยู่บ่อย ๆ เพราะครูขาดการวิเคราะห์ภารกิจ และขาดการคัดเลือกภารกิจเพื่อนำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน ลำดับของภารกิจที่ต้องจัดกระทำเพื่อให้บรรลุถึงภารกิจขั้นสุดท้ายควรเป็นดังนี้

พฤติกรรมแรกเรียน หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ครูคาดหวังไว้แล้วว่านักเรียนสามารถทำได้ เมื่อการสอนของครูเริ่มขึ้น หรืออาจจะหมายถึงทักษะและความสามารถต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการช่วยให้เด็กเรียนได้ทำกิจกรรมในบทเรียนได้

พฤติกรรมระหว่างเรียนหรือภารกิจ หมายถึง กิจกรรมที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินการเรียนการสอน แต่ไม่รวมกิจกรรมสุดท้าย ฉะนั้นจึงมีกิจกรรมหลายกลางซึ่งเป็นส่วนย่อยจากกิจกรรมสุดท้าย

พฤติกรรมหลักเรียนหรือภารกิจ หมายถึงกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่มีลักษณะดังที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

ง. วางเค้าโครงบทเรียนที่จะสอน

จ. กำหนดขอบเขตให้เฉพาะลงไปแล้วจะทำการต่อไปนี้อย่างไร

1) เริ่มต้นบทเรียน

2) ดำเนินบทเรียน

3) จะมีวิธีทราบได้อย่างไรว่าวัตถุประสงค์ที่วางไว้ประสบความสำเร็จ

ฉ. ทดลองทำ

ช. ทบทวน ปรับปรุง ลงทำคู่มือ

ซ. สรุป นำไปใช้

การส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รอทคอฟฟ์ (Rothkopf, 1968 : 115) กล่าวว่า ในขบวนการเรียนการสอนนั้นผู้สอนเป็นผู้ควบคุมสิ่งเร้า โดยนัยนี้ผู้สอนจะต้องสามารถจัดสิ่งเร้าเพื่อให้ผู้เรียนแสดงศักยภาพในการตอบสนองสิ่งเร้า เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรม ซึ่งเป็นผลการเรียนรู้

การเรียนรู้เป็นขบวนการที่ต้องการการสร้างสรรค์ใหม่อยู่เสมอ บุคคลและสิ่งแวดล้อมมีปฏิริยาต่อกันและกันตลอดเวลา ทั้งในและนอกโรงเรียน แต่เนื่องจากภาวะของสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ผู้เรียนจะนำพฤติกรรมที่เคยใช้ได้ ประโยชน์ในเหตุการณ์หนึ่งไปใช้ในเหตุการณ์อื่นโดยไม่ปรับปรุงไม่ได้ นั่นคือผู้เรียนจะต้องปรับปรุงประสบการณ์ที่ผ่านมาแล้วให้เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ คิวอี้ (Dewey, 1952 : 89 -90) กล่าวว่าการศึกษา คือการปรับปรุงและจัดระเบียบประสบการณ์ เพื่อให้มีความหมายและนำไปใช้ประโยชน์ในประสบการณ์ต่อไป

นอกจากนั้นการเรียนรู้เป็นขบวนการสร้างสรรค์ชนิดหนึ่ง ซึ่งผู้เรียนจะสร้างสรรค์ปฏิกิริยาของตน โดยการปรับปรุงความรู้และความคิดเห็นเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ ดังนั้นวิธีสอน วิธีเรียน ควรปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความสามารถแสวงหาความรู้จากหลายแหล่ง และสามารถรวบรวมความรู้ ความคิดเห็นที่จะเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ นั่นคือความสามารถที่จะใช้ความคิด พิจารณาว่าอะไรผิด อะไรถูก เหมาะหรือไม่เหมาะสมอย่างไร คิลแพทริก (Kilpatrick, 1951 : 244) กล่าวว่ามนุษย์เรียนรู้จากสิ่งที่ได้รับในชีวิตประจำวัน และจะเรียนรู้ได้ดีเพียงใด นั้นสุดแต่จะเห็นว่าสิ่งนั้นมีความหมายมากน้อยเพียงใด

เกจ (Gage, 1963 : 132) กล่าวว่าการสอนเป็นศิลปะที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนจะต้องเตรียมการสอนและจัดสถานการณ์หรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้สะดวกที่สุด

เกทส์และคณะ (Gates and others, 1942 : 301) ได้กล่าวถึงความสำคัญของ กิจกรรมที่มีความมุ่งหมายว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อกิจกรรมนั้นมีวัตถุประสงค์ ดังนั้น วัตถุประสงค์ในการเรียนเป็นสิ่งสำคัญมาก ครูอาจช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความมุ่งหมายแจ่มชัดขึ้น โดยกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สามารถนำไปปฏิบัติและประเมินผลได้ การกำหนดจุดมุ่งหมาย ที่เหมาะสมสำหรับกิจกรรมเป็นสิ่งจำเป็น และการเรียนจะมีความหมายยิ่งขึ้น เมื่อกิจกรรมนั้น สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจ หรือผู้เรียนมีบุคลิกเฉพาะใจภายใน การที่ครูและ นักเรียนร่วมกันกำหนดประสบการณ์ในการเรียนไม่เพียงแต่สามารถกำหนดจุดมุ่งหมายได้เท่านั้น ยังช่วยให้ครูทราบความสนใจ ความเข้าใจ และความสามารถของผู้เรียนด้วย

เกนเยและบราวน์ (Gagne and Brown, 1961 : 136) ได้ศึกษาวิธีการสอน โดยให้นักเรียน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ให้ทั้งกฎและตัวอย่าง กลุ่มค้นพบ และกลุ่มซึ่งค้นพบโดยการ แนะนำ ผลการทดลองสรุปว่า การเรียนโดยการค้นพบเป็นวิธีเรียนที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจาก ผู้เรียนต้องฝึกสร้างสิ่งกับปัญญาค้นตนเองและนำไปใช้ในการแก้ปัญหาใหม่ได้ ส่วนการเรียนโดย บอกกฎและตัวอย่าง ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องสร้างสิ่งกับปัญญาก็ไม่สามารถนำไปใช้ได้ สำหรับด้าน ความสัมพันธ์ของการสอนโดยการค้นพบกับการคิด ครอนบัค (Cronback, 1966 : 115) กล่าวว่า การสอนโดยการค้นพบมีอิทธิพลในการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดและก็จะมีความสามารถในการคิดมากขึ้น

แอนเดอร์เซน (Andersen, 1971 : 41 - 45) ได้ศึกษาการสร้างทัศนคติที่ดีในทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ผลปรากฏว่าการสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิทยาศาสตร์นั้น นอกจากขึ้นกับหลักสูตร ทัศนคติของครูแล้ว สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือการปฏิบัติของครูและนักเรียนในชั้นเรียน และพบว่าทัศนคติมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับพัฒนาการด้านการรับรู้และความคิด

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้การสอนให้นักเรียน ควรให้ผู้เรียนเรียนด้วยความเข้าใจ และสามารถสรุปข้อคิดเห็นจากเหตุการณ์ปัจจุบัน เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ได้ กล่าวคือ ผู้เรียนควรได้ใช้ความคิดพิจารณาไตร่ตรองและรวบรวมความรู้ความคิด เพื่อนำไปใช้ในการทดสอบและค้นคว้าหาความรู้ต่อไป

เฟื่องฟูง เครือตราฐ (2514 : 41) ได้กล่าวถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ว่า ครูควรคำนึงถึงความต่อเนื่องในกันต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือความต่อเนื่องระหว่างวิชา ความต่อเนื่องในการสร้างทักษะและขบวนการความต่อเนื่องที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติตามระยะต่าง ๆ ของพัฒนาการ และโดยเฉพาะความต่อเนื่องระหว่างประสบการณ์ภายในและภายนอกโรงเรียน ทั้งนี้หมายความว่าประสบการณ์การเรียนรู้จะต้องสัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน ผู้เรียนจึงจะสามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

ถ้าต้องการให้การสอนการเรียนรู้ในโรงเรียนสอดคล้องกับความต้องการทั้งทางร่างกายและสังคม เฟื่องฟูง เครือตราฐ (2514 : 50) ได้เสนอความคิดเห็นไว้ว่า จำเป็นต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สัมพันธ์ใกล้ชิดกับปัญหาการดำรงชีพในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งสำคัญที่โรงเรียนควรช่วยเหลือให้ผู้เรียนมีความรู้สึกรับผิดชอบและปลอดภัย มีเสถียรภาพทางจิตใจ รู้สึกรู้ว่าตนเป็นผู้มีความสามารถและมีความเชื่อมั่นในตนเอง โดยให้ผู้เรียนมีความสำเร็จในการเรียนรู้ ได้รับการยอมรับตามสมควร นอกจากนี้ประสบการณ์ในการเรียนรู้ควรเหมาะสมกับวัน และความสามารถเฉพาะบุคคลของผู้เรียน และครูจำเป็นต้องเข้าใจสาเหตุของพฤติกรรม เพื่อจะได้ให้การช่วยเหลือผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง

ข. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน

การฝึกสอนเป็นการจัดประสบการณ์ชั้นวิชาชีพขั้นสูงให้แก่นักเรียนครู เพราะเป็นการจัดให้มีการนำทฤษฎีต่าง ๆ ที่เรียนในห้องเรียนไปปฏิบัติจริง จุดมุ่งหมายที่แท้จริงของการฝึกสอนนั้นต้องการฝึกให้นักเรียนฝึกสอนรู้จักเป็นผู้นำตนเองไปสู่วิธีการที่ถูกต้อง ด้วยการให้นักเรียนฝึกสอน

รู้จักตนเองว่ามีความสามารถในด้านใด และควรปรับปรุงด้านใดบ้าง

มาร์วิน (Marvin, 1965 : 3991) ศึกษางานในหน้าที่ของครูพี่เลี้ยงและให้ความเห็นว่าครูพี่เลี้ยงเป็นผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบถึงครึ่งหนึ่งของความสำเร็จที่นิสิตจะได้รับจากการฝึกสอน ดังนั้นครูพี่เลี้ยงจึงควรเป็นผู้ที่มีความสามารถดี เข้าใจในงานนิเทศการสอนและพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือแก่นิสิตได้ ทั้งปัญหาการเรียน การสอน และการวางตัวในสังคมที่นิสิตฝึกสอนเข้าไปร่วมงานอยู่ด้วย

การ์แลนด์ (Garland, 1965 : 1497) พบว่าครูพี่เลี้ยงต้องการจะได้มีโอกาสพบกับอาจารย์นิเทศก์ให้มากขึ้น เพื่อจะได้ประสานงานแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยครูพี่เลี้ยง และทางโรงเรียนฝึกสอนเห็นว่าการปฏิบัติดังกล่าวจะเป็นผลดีต่อการฝึกสอนของนิสิตและการดำเนินงานของการฝึกหัดครู

เตอร์แกนด์ (Turguand, 1969 : 3028) ศึกษาบทบาทของครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่านักเรียนฝึกสอนมักจะละเลยโดยไม่สนใจที่จะซักถามหรือขอคำแนะนำจากครูพี่เลี้ยง ไม่ว่าจะเป็นทักษะหรือเทคนิคการสอนและจากการศึกษาของ ออโลสกี (Orlosky , 1960 : 415) เกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีผลต่อการปฏิบัติและการฝึกสอนของนิสิต พบว่าอุปสรรคต่อความสำเร็จของการฝึกสอนอย่างหนึ่งคือ นิสิตฝึกสอนมักจะไม่กระตือรือร้นต่อการฝึกสอน

นอกจากนี้ยังมีปัญหาอื่น ๆ ติดตามมา เช่น ครูพี่เลี้ยงกับนิสิตฝึกสอนขาดความสัมพันธ์ติดต่อกัน ไม่มีการติดประสานงานกันเท่าที่ควร ทั้งนี้ ละออง การุณยะวนิช (2512 : 98) พบจากการวิจัยสภาพการฝึกสอนของนิสิตฝึกสอนวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ว่านิสิตต้องการให้ครูพี่เลี้ยงให้ความร่วมมือในการสอนให้มากยิ่งขึ้น นิสิตต้องการให้ครูพี่เลี้ยงให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสอน การปกครองชั้น รวมทั้งให้ความเป็นกันเองกับนิสิตให้มากยิ่งขึ้น

ฉันทลักษณ์ ศรีนิลหา (2508 : 180) ศึกษาบทบาทของครูพี่เลี้ยงที่มีต่อการฝึกสอนของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 108 คน พบว่าครูพี่เลี้ยงมีปัญหาคือคือไม่มีเวลาพอที่จะช่วยเหลือนิสิตฝึกได้เพียงพอ และพบว่าครูพี่เลี้ยงต้องการความช่วยเหลือจากสถาบันฝึกหัดครูหลายประการที่สำคัญ และต้องการมากคือต้องการประสานกับอาจารย์นิเทศก์และได้รับบริการโสตทัศนศึกษา

สนั่น เมืองวงษ์ (2514 : 73) ศึกษาปัญหาและทัศนคติของครูพี่เลี้ยงในการปฏิบัติงานร่วมกับนิสิตฝึกสอน จากวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร พบว่าปัญหาที่ครูพี่เลี้ยงประสบส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากนิสิตฝึกสอนยังไม่มีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานฝึกสอน เนื่องจากยังไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ มีปัญหาในด้านการจัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน มีการเตรียมตัวน้อยในการวางแผนการสอน การทำบันทึกการสอน การใช้วิธีการสอน การจัดหาอุปกรณ์การสอน และยังมีความตั้งใจปฏิบัติงานน้อย

ความคิดเห็นที่ได้จากการศึกษา อาจจะแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

ก. ทางด้านครูพี่เลี้ยง เห็นว่านิสิตฝึกสอนใช้เวลาเตรียมการสอนน้อยเกินไป มุ่งเนื้อหาวิชาการมากเกินไป บุคลิกภาพไม่ดี เช่น ไม่เชื่อมั่นในตัวเอง เหนียวอาย ขาดความรับผิดชอบ วางตัวไม่เหมาะสม เช่น ทำตัวคล้ายเพื่อนเล่นของนักเรียน และมักจะไมยอมรับในเมื่อครูพี่เลี้ยงประเมินผลการสอนให้ทราบว่ายังสอนไม่ดี

ข. ทางด้านนิสิตฝึกสอนเห็นว่า การฝึกสอนเป็นรายวิชาอย่างหนึ่งที่จำเป็นต้องทำ ครูพี่เลี้ยงมักจะไมยอมเปิดโอกาสให้ตนใช้วิธีสอนที่ตนคิดว่าเหมาะสมได้เลย และไม่คอยให้คำปรึกษาเมื่อนิสิตมีปัญหาเกี่ยวกับวิธีสอน หรือเนื้อหาวิชา ในตอนวัดผลการปฏิบัติงาน ครูพี่เลี้ยงมักจะไมให้ความยุติธรรมอย่างเพียงพอ

วิธีดำเนินการค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งออกฝึกสอนในภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2517 สุ่มกลุ่มตัวอย่างเฉพาะนักเรียนฝึกสอนที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 7 จำนวน 10 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มๆ ละ 5 คน กลุ่มหนึ่งเป็นนักเรียนฝึกสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เกรคเฉลี่ยอยู่ในลำดับเปอร์เซนต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป ซึ่งได้เกรคเฉลี่ยตั้งแต่ 2.76 - 3.30 และอีกกลุ่มหนึ่งเป็นนักเรียนฝึกสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เกรคเฉลี่ยอยู่ในลำดับเปอร์เซนต์ไทล์ที่ 25 ลงมา ซึ่งมีเกรคเฉลี่ยตั้งแต่ 1.80 - 2.03 จากจำนวนนักเรียนฝึกสอนวิชาประวัติศาสตร์ทั้งหมด 48 คน ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างแสดงไว้ในตาราง 1

ตาราง 1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง					กลุ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ				
เลขที่	เพศ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับชั้นที่สอน	จำนวนนักเรียน	เลขที่	เพศ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับชั้นที่สอน	จำนวนนักเรียน
1	ชาย	3.30	5	40	1	ชาย	2.00	6	36
2	หญิง	3.00	6	36	2	ชาย	1.93	7	36
3	ชาย	2.80	5	34	3	หญิง	1.89	5	38
4	ชาย	2.82	7	42	4	ชาย	1.84	5	42
5	หญิง	2.78	6	44	5	หญิง	1.80	6	40

กลุ่มตัวอย่างทั้ง 10 คน วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ส่งออกไปฝึกสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ รวมด้วยกัน 5 โรงเรียน ดังรายชื่อในตาราง 2

ตาราง 2 รายชื่อโรงเรียนฝึกสอน และจำนวนกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนนั้น ๆ

เลขที่	ชื่อโรงเรียน	จำนวนนักเรียน	จำนวนนักเรียนฝึกสอน	จำนวนชั่วโมงที่สังเกต
1	โรงเรียนวัดเศวตฉัตร กรุงเทพมหานคร	75	2	12
2	โรงเรียนวัดประดู่ในทรงธรรม กรุงเทพมหานคร	120	3	18
3	โรงเรียนวัดกุสีดาราม กรุงเทพมหานคร	80	2	12
4	โรงเรียนวัดเทพากร กรุงเทพมหานคร	42	1	6
5	โรงเรียนวัดบางพลัด กรุงเทพมหานคร	87	2	12
	รวม	404	10	60

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษากันครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกพฤติกรรม
2. แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกพฤติกรรม

เครื่องมือบันทึกพฤติกรรมครั้งนี้ใช้เครื่องมือวิเคราะห์พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ของแฟลนเคอร์ (Flanders' Interaction Analysis Categories) เป็นหลัก และได้ปรับปรุงดัดแปลงเพิ่มเติมให้มีพฤติกรรมอื่น ๆ นอกจากพฤติกรรมการพูดซึ่งคิดว่าจะมีในห้องเรียนในขณะที่มีการเรียนการสอน แต่ยังอาศัยหลักเดิมของแฟลนเคอร์ในการแบ่งพฤติกรรมใหญ่เป็น 10 ประเภทเช่นเดิม เครื่องมือของแฟลนเคอร์แบ่งเป็น 10 ประเภทใหญ่ และ 27 ประเภทย่อย ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงเครื่องมือวิเคราะห์พฤติกรรมที่ปรับปรุงมาจากเครื่องมือวิเคราะห์ของแฟลนเคอร์

สัญลักษณ์	รายละเอียดพฤติกรรม 10 ประเภท	สัญลักษณ์	
1	ครูยอมรับความรู้สึก ของนักเรียน	1	ครูยอมรับความรู้สึกของนักเรียน ยอมรับ พฤติกรรมของนักเรียนทั้งทางบวกและทางลบ
2	การให้คำยกย่องชมเชย	2	ครูตอบสนองนักเรียนด้วยการให้คำชมเชยซึ่ง เป็นการส่งเสริมกำลังใจ เช่นกล่าวว่าดี, ดีมาก, เก่ง, เก่งมาก, ถูกแล้ว, สำคัญ, เก่งจริงๆ หรือแสดงกริยาอาการโดยการยิ้ม หัวเราะอย่างพอใจ หรือครูกล่าวซ้ำคำตอบ เมื่อคำตอบนั้นถูกต้อง
3	การยอมรับความคิดเห็น ของนักเรียน	3.1	การยอมรับความคิดเห็นของนักเรียนโดยการ พูดสั้น ๆ ว่า ใช่ หรือไม่ใช่
		3.2	การยอมรับความคิดเห็นแล้วอธิบายเพิ่มเติม ตามที่ได้เห็นว่าจำเป็น

สัญลักษณ์	รายละเอียดพฤติกรรม 10 ประเภท	สัญลักษณ์	รายละเอียดพฤติกรรม 27 ประเภท
		3.3	การยอมรับความคิดเห็นโดยใช้ความคิดเห็นนั้น เป็นปัญหาในการดำเนินการสอนต่อไป ใช้ ความคิดเห็นนั้นกระตุ้นให้นักเรียนคนอื่นแสดง ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		3.4	การยอมรับความคิดเห็นแล้วให้นักเรียนอธิบาย เพิ่ม ในข้อความที่ไม่กระจ่างแจ้ง
		3.5	การยอมรับความคิดเห็นโดยแสดงอาการปฏิกิริยา เช่น การพยักหน้า ครูเขียนคำตอบของนักเรียน บนกระดาน
4	การใช้คำถาม	4.1	ครูใช้คำถามชนิดแคบ ถามถึงข้อเท็จจริง อาจมีคำว่า ที่ไหน, เมื่อไร, ใคร, ใช่มั้ย
		4.2	ครูใช้คำถามชนิดกว้าง เป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้นักเรียนตอบได้ ตามความคิดเห็นของตนอย่างอิสระ
5	การอธิบาย	5.1	ครูอธิบายข้อเท็จจริง, ศัพท์เฉพาะ, วิธีการ หรือหลักการ
		5.2	ครูอธิบายโดยใช้ความคิดเห็นและคำพูดของ ตัวเอง เพื่อให้นักเรียนเข้าใจยิ่งขึ้น
		5.3	ครูอธิบายโดยการเขียนกระดานประกอบ
		5.4	ครูอธิบายโดยใช้อุปกรณ์ประกอบ เช่น แผนที่ รูปภาพ

สัญลักษณ์

รายละเอียดพฤติกรรม 27 ประเภท

		5.5	ครูอธิบายโดยครูสาธิตให้นักเรียนดูหรือครูและนักเรียนออกมาสาธิตร่วมกัน หรือครูให้นักเรียนออกมาสาธิตเอง
6	การแนะแนวทาง	6.1	ครูใช้คำสั่งซึ่งนักเรียนต้องปฏิบัติตาม โดยไม่มีข้อโต้แย้งใดๆ เช่น ครูสั่งว่า "ทุกคนหยิบหนังสือเรียนขึ้นมาแล้วเปิดหน้า 3"
		6.2	ครูให้คำแนะนำโดยอธิบายว่า จะให้ทำอะไร, อย่างไร, ทาเพื่ออะไร
		6.3	ครูกระตุ้น หรือเร้าความสนใจ ชักชวนให้นักเรียนร่วมกิจกรรม
7	การวิจารณ์หรือตัดสิน	7	ครูใช้ตัวเองตัดสินพฤติกรรมบางอย่างของนักเรียน หรือแสดงอำนาจต่อนักเรียน เช่น การดูว่านักเรียน การวิจารณ์คำพูด หรือการกระทำของนักเรียน การไล่นักเรียนออกนอกห้อง คำกล่าวที่ประสงค์ให้นักเรียนเปลี่ยนพฤติกรรมในแนวทางที่ครูประสงค์ การตีสักนักเรียน การแสดงสีหน้าไม่พอใจ
8	นักเรียนแสดงพฤติกรรมตอบสนอง	8.1	นักเรียนตอบคำถามครูจากความจำ ข้อเท็จจริงต่าง ๆ เช่น ครูถามว่า ไทยเราเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 1 เมื่อใด
		8.2	นักเรียนตอบคำถาม ซึ่งการตอบคำถามมาจากความเข้าใจของนักเรียนเอง

สัญลักษณ์	รายละเอียดพฤติกรรม 10 ประเภท	สัญลักษณ์	รายละเอียดพฤติกรรม 27 ประเภท
9	นักเรียนแสดงพฤติกรรม	8.3	นักเรียนถามคำถาม เพื่อให้ครูอธิบายเพิ่ม
		8.4	นักเรียนตอบสนอง โดยใช้กริยาท่าทาง เช่น ออกมาชี้กระดานหรือแผนภาพ
		8.5	นักเรียนตอบสนองโดยการอ่านหนังสือ ตามที่ครูสั่ง
		9.1	นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอน หรือกิจกรรมที่ตนสนใจ
		9.2	นักเรียนแสดงความคิดเห็น ด้วยการใช้คำถาม ในลักษณะต่าง ๆ เช่น ครูน้าภาพทรงข้างของ ไทยสมัยรัชกาลที่ 2 มาให้นักเรียนดู นักเรียนถามว่า "ทำไมธงในสมัยนั้นจึงมีรูปช้างอยู่ ด้วยครับ"
10	ความเงิบย หรือ ความสับสน	10.1	พฤติกรรมหรือความสับสนที่เกิดขึ้นโดยนักเรียน พุคหลายคน จนไม่อาจจัดอยู่ในพฤติกรรมอื่นใด การจึกโต๊ะเรียน การทดลอง การคุยนอกเรื่อง
		10.2	พฤติกรรมอื่น ๆ อันเห็นเหตุขัดจังหวะต่อการ เรียน เช่น มีคนมาหาครูสอน

แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้เป็ลแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง และนักเรียนฝึกสอน แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีสอน

แบบสอบถามตอนนี ให้อูตอบจัดลาคับความสำคัญของวิธีสอนแต่ละวิธี โดยกำหนดวิธีสอนมาทั้งหมด 12 วิธี

ตอนที่ 2 สัารววิธีสอนที่ใชสอน พร้อมทั้งปัญหา

แบบสอบถามตอนนีให้อูตอบเรียงลาคับวิธีสอนประวัติศาสตร์ที่ใชสอนจริง ๆ เพียง 5 วิธี จากวิธีสอนที่กำหนดมาให้ 12 วิธี พร้อมทั้งปัญหาที่พบจากการสอนในแต่ละวิธี

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใชอุปกรณ์ประกอบการสอน

แบบสอบถามตอนนีให้อูตอบจัดลาคับความสำคัญของอุปกรณ์แต่ละชนิด โดยกำหนดอุปกรณ์มาทั้งหมด 7 ชนิด

การตรวจให้คะแนน

การตรวจแบบสอบถามแต่ละตอน ใชวิธีนับจำนวนความดีของอูตอบ

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนประวัติศาสตร์ของนักเรียนฝึกสอน ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาค้างสูง แบ่งออกเป็ล 3 ตอน

ตอนที่ 1 การเตรียมตัวก่อนการวิจัย

1. ศึกษาคณควาเกี่ยวกับการสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมในขบวนการเรียนการสอน

2. ศึกษาเครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนการสอน และผลงานวิจัยจากเอกสารการวิจัยค่าง ๆ

3. ศึกษาเครื่องมือบันทึกพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ของแฟลนเคอร์อย่างละเอียด และปรับปรุงให้เป็นเครื่องมือที่เหมาะสม เพื่อนำมาใช้กับการศึกษาค้างนี้ พร้อมทั้งศึกษาให้เข้าใจ และฝึกให้มืทักษะในการใช

4. เตรียมการบันทึกพฤติกรรมไว้ก่อนที่จะมีการสังเกต และบันทึกพฤติกรรมจริงๆ
5. ฝึกการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจากเทปบันทึกเสียงบทเรียนสั้น ๆ ก่อน
6. ฝึกการสังเกตจากห้องเรียนที่มีการเรียนการสอนจริง

ตอนที่ 2 การหาค่าความเชื่อมั่นของการสังเกต

ผู้วิจัยเลือกอาจารย์ของวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยาท่านหนึ่ง อธิบายให้เข้าใจลักษณะการจัดจำแนกพฤติกรรม ตลอดจนให้ศึกษาเอกสารการจำแนกประเภทพฤติกรรมตามระบบของแฟลนเคอร์ และให้ฝึกบันทึกพฤติกรรมในตารางบันทึกพฤติกรรม โดยฟังจากเครื่องบันทึกเสียง จนกระทั่งแน่ใจว่าสามารถจดบันทึกพฤติกรรมได้ถูกต้อง ผู้วิจัยและอาจารย์ผู้นั้นจะฟังพฤติกรรมการพูดจากเครื่องบันทึกเสียงไปพร้อม ๆ กันและต่างก็จำแนกประเภทและจดบันทึกพฤติกรรมลงในตารางโดยมิได้ปรึกษากัน แล้วผลการจดบันทึกไปคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นตามสูตรของสก็อต กระทำในทำนองเดียวกันนี้ 5 ครั้ง ในแต่ละครั้งใช้เครื่องบันทึกเสียง ซึ่งบันทึกพฤติกรรมการสอนไม่ซ้ำกัน ได้ค่าความเชื่อมั่นตามลำดับครั้งดังนี้ 0.83, 0.76, 0.84, 0.85 และ 0.87 ค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ย 0.83

ตอนที่ 3 การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเพื่อการวิจัย

ในการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเพื่อทำการวิจัย ผู้สังเกตได้เข้าไปนั่งสังเกตในห้องเรียนที่มีการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ โดยเลือกมุมที่เหมาะสมไม่ให้รบกวนการเรียนการสอนในห้องเรียน และนำเทปไปตั้งบันทึกอยู่ในห้องเรียนด้วย

การบันทึกใช้วิธีบันทึกลงในแบบบันทึกซึ่งเตรียมไว้พร้อม บันทึกชั่วโมงละ 20 นาที

ตอนที่ 4 การจัด และวิเคราะห์ข้อมูล

ทำตามลำดับขั้นดังนี้

1. นับจำนวนความถี่ของพฤติกรรมแต่ละประเภทที่บันทึกได้
2. แปลจำนวนความถี่ของพฤติกรรมต่าง ๆ เป็นเปอร์เซ็นต์ และนำไป

วิเคราะห์ตามหลักการทางสถิติต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาอัตราส่วนพฤติกรรมของนักเรียนฝึกสอน และนักเรียนมีดังนี้

(Flander, 1970 : 35)

ก. พฤติกรรมของนักเรียน ฝึกสอน	$= \frac{\text{ผลรวมความถี่ของพฤติกรรมประเภทที่ 1-7} \times 100}{\text{ผลรวมของพฤติกรรมทั้งหมด}}$
ข. พฤติกรรมของนักเรียน	$= \frac{\text{ผลรวมความถี่ของพฤติกรรมประเภทที่ 8-9} \times 100}{\text{ผลรวมของพฤติกรรมทั้งหมด}}$
ค. พฤติกรรมอื่น ๆ	$= \frac{\text{ความถี่ของพฤติกรรมประเภทที่ 10} \times 100}{\text{ผลรวมของพฤติกรรมทั้งหมด}}$
ง. พฤติกรรมการสอนที่มี อิทธิพลทางอ้อม	$= \frac{\text{ผลรวมความถี่ของพฤติกรรมประเภทที่ 1-4} \times 100}{\text{ผลรวมความถี่ของพฤติกรรมประเภทที่ 1-7}}$
จ. พฤติกรรมการสอนที่มี อิทธิพลโดยตรง	$= \frac{\text{ผลรวมความถี่ของพฤติกรรมประเภทที่ 5-7} \times 100}{\text{ผลรวมความถี่ของพฤติกรรมประเภทที่ 1-7}}$
ฉ. พฤติกรรมการใช้คำถาม ของนักเรียนฝึกสอนเมื่อ เปรียบเทียบกับ การอธิบาย	$= \frac{\text{ความถี่ของพฤติกรรมประเภทที่ 4} \times 100}{\text{ผลรวมความถี่ของพฤติกรรมประเภทที่ 4-5}}$
ช. คำถามประเภทที่ 4.1	$= \frac{\text{ความถี่ของพฤติกรรมประเภทที่ 4.1} \times 100}{\text{ผลรวมความถี่ของพฤติกรรมประเภทที่ 4.1 - 4.2}}$

ข. ค่าตามประเภทที่ 4.2 $= \frac{\text{ความถี่ของพฤติกรรมประเภทที่ 4.2} \times 100}{\text{ผลรวมความถี่ของพฤติกรรมประเภทที่ 4.1 - 4.2}}$
 ค. จำนวนการใช้อุปกรณ์ $= \frac{\text{ผลรวมความถี่ของพฤติกรรมประเภทที่ 5.4 - 5.5} \times 100}{\text{ผลรวมความถี่ของพฤติกรรมประเภทที่ 1-7}}$
 ง. การสอนโดยวิธีสาธิต
 ให้นักเรียนดู $= \frac{\text{ความถี่ของพฤติกรรมประเภทที่ 5.5} \times 100}{\text{ผลรวมความถี่ของพฤติกรรมประเภทที่ 1 - 7}}$
 จ. พฤติกรรมริเริ่มของ
 นักเรียน $= \frac{\text{ความถี่ของพฤติกรรมประเภทที่ 9} \times 100}{\text{ผลรวมความถี่ของพฤติกรรมประเภทที่ 8-9}}$

2. การหาสัดส่วนระหว่างความถี่ของนักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และต่ำ
 ใช้สูตรทดสอบนัยสำคัญของสัดส่วน (ลวน สายยศ และ อังคณา ตันติรัตนานนท์, 2505 : 229)

$$\text{สูตร } Z = \frac{P_1 - P_2}{\sqrt{P_q \left(\frac{f_1}{n_1} + \frac{f_2}{n_2} \right)}}$$

$$P_1 = \frac{f_1}{n_1}$$

$$P_2 = \frac{f_2}{n_2}$$

$$n_1 = \text{จำนวนความถี่ในกลุ่มที่หนึ่ง}$$

$$n_2 = \text{จำนวนความถี่ในกลุ่มที่สอง}$$

$$f_1 = \text{จำนวนความถี่ในกลุ่มที่หนึ่งที่ให้พฤติกรรมเหมือนกัน}$$

$$f_2 = \text{จำนวนความถี่ในกลุ่มที่สองที่ให้พฤติกรรมเหมือนกัน}$$

$$P = \frac{f_1 + f_2}{n_1 + n_2}$$

$$q = 1 - P$$

3. ใช้ ไค-สแควร์ (Chi - Square) ทดสอบความถี่เห็นของครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอน
(สวน สายยศ และ อังคณา .ตันติรัตนานนท์, 2515 : 231)

$$\chi^2 = \frac{\sum (O - E)^2}{E}$$

O = ค่าความถี่ที่ได้มาจากการสังเกต (Observed-frequency)

E = ค่าความถี่ที่ได้มาตามทฤษฎี (Expected-frequency)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- Z แทนค่าอัตราส่วนวิกฤตที่ใช้พิจารณาในตารางแจกแจงปกติ
- x^2 แทนค่าที่ใช้พิจารณาใน x^2 - distribution
- D แทนพฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลโดยตรงของครู (Direct Influence) เป็นพฤติกรรมประเภท 5 - 7
- I แทนพฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลทางอ้อมของครู (Indirect Influence) เป็นพฤติกรรมประเภท 1 - 4
- TB แทนพฤติกรรมทั้งหมดของครูที่ใช้ในการสอน (Teacher Behaviour) เป็นพฤติกรรมประเภท 1 - 7
- PB แทนพฤติกรรมทั้งหมดของนักเรียนที่ใช้ในการเรียน (Pupil Behaviour) เป็นพฤติกรรมประเภท 8 - 9
- Sc แทนพฤติกรรมความเงียบหรือความสับสน (Silence or Confusion) เป็นพฤติกรรมประเภท 10
- TQ แทนพฤติกรรมการใช้คำถามของครู (Teacher Question)
- TNQ แทนการใช้คำถามชนิดแคบของครู (Narrow Question) เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริง
- TBQ แทนการใช้คำถามชนิดกว้าง ๆ ของครู (Broad Question) เป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ตอบได้ตามความคิดเห็น
- AV แทนพฤติกรรมการสอนของครูที่ใช้อุปกรณ์การสอน (Audio Visual Aids) ได้แก่พฤติกรรมประเภท 5.4 และ 5.5
- PE แทนพฤติกรรมการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ (Practice Emphasis) ได้แก่พฤติกรรมประเภท 5.5

NAV แทนพฤติกรรมการเรียนการสอนที่ไม่ใช้อุปกรณ์ประกอบ (Non Audio-Visual Aids) ได้แก่พฤติกรรมประเภท 1 - 7 ยกเว้น 5.4 และ 5.5

PI แทนพฤติกรรมริเริ่มของนักเรียน (Pupil initiation) ได้แก่พฤติกรรมประเภทที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์อัตราส่วนของพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ คือพฤติกรรมการเรียน การสอนจากการสังเกตในห้องเรียน

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอน การใช้อุปกรณ์การสอน และการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอน

ตอนที่ 1 วิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนการสอนจากอัตราส่วนของพฤติกรรมของครู และ นักเรียน

1. การวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ระหว่างกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กับกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอน ปรากฏผลการวิจัยแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงการเปรียบเทียบปริมาณการใช้พฤติกรรมในการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ของ
นักเรียนฝึกสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ

ประเภทพฤติกรรม		กลุ่มที่มีผล สัมฤทธิ์ทาง การเรียนสูง	กลุ่มที่มีผล สัมฤทธิ์ทาง การเรียนต่ำ	z
พฤติกรรมของครู	1 ครูยอมรับความรู้สึกรักของนักเรียน	.4212	.2566	2.000*
	2 ครูให้คำชมเชย	1.6850	.5133	7.8667**
	3.1 ครูยอมรับความคิดเห็นโดยการพูดสั้น ๆ ว่าใช่หรือไม่ใช่	2.4431	3.9350	5.7692**
	3.2 ยอมรับความคิดเห็นแล้วอธิบายเพิ่ม	4.6020	1.2832	14.0800**
	3.3 ยอมรับความคิดเห็น แล้วใช้ความคิดเห็น นั้น ดำเนินการสอนต่อไป	2.1904	1.1976	5.2105**
	3.4 ยอมรับความคิดเห็นแล้วให้นักเรียน อธิบายเพิ่ม	.0843	.0000	2.6667**
	4.1 ครูใช้คำถามชนิดแคบ	13.7321	15.2267	2.9412**
	4.2 ครูใช้คำถามชนิดกว้าง	5.8130	3.8494	6.3226**
	รวม	31.1711	26.2618	7.4464**
	5.1 อธิบายข้อเท็จจริง กัณฑ์เฉพาะ วิธีการ	21.0615	19.0761	3.4138**
พฤติกรรมการสอนที่มีผลสัมฤทธิ์โดยตรง	5.2 อธิบายโดยใช้ความคิดเห็นของตัวเอง	11.2890	14.0291	5.7083**
	5.3 อธิบายโดยกล่าวเขียนบนกระดานประกอบ	9.6883	17.1086	14.8400**
	5.4 อธิบายโดยใช้อุปกรณ์ประกอบ	.7582	.4277	3.0000**
	5.5 อธิบายโดยการสาธิต	.0843	.0000	2.6667**
	6.1 ครูใช้คำสั่งซึ่งนักเรียนต้องปฏิบัติตาม	.2527	.4277	2.2500**
	6.2 ครูให้คำแนะนำ	.0843	.1711	-1.5000
	6.3 ครูกระตุ้นหรือเร้าความสนใจ	.1685	.0855	4.3333**
พฤติกรรมของครู	7 การวิจารณ์หรือตัดสิน	.2527	.1711	1.3333
	รวม	43.6394	51.4970	-10.8004**

ตาราง 4 (ต่อ)

ประเภทพฤติกรรม		กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ	Z
พฤติกรรมของนักเรียน	8.1 นักเรียนตอบคำถามครูในแนวแคบ	15.8343	14.7134	2.1731*
	8.2 นักเรียนตอบคำถามครูในแนวกว้าง	6.9924	5.3037	4.8286**
	8.3 นักเรียนถามคำถาม เพื่อให้ครูอธิบายในเมื่อยังไม่เข้าใจคำถาม	.4212	.5133	-.9000
	8.4 นักเรียนตอบสนองโดยใช้กริยาท่าทาง	.1685	.1711	.0000
	8.5 นักเรียนตอบสนองโดยการอ่านหนังสือ	.1685	.0855	1.3333
	9.1 นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎเรียน	.1685	.1711	.0000
	9.2 นักเรียนแสดงความคิดเห็นควยการใช้คำถาม	.2527	.0855	2.6667**
	รวม	24.0101	21.0436	4.9048**
10.1 ความเงียบ ความสับสน		1.1794	1.1121	.4375
10.2 พฤติกรรมอื่น ๆ		.0000	.0855	-3.0000**
รวม		100	100	

ผลการวิเคราะห์ของตาราง 4 สรุปได้ดังนี้

ก. จากพฤติกรรม 27 ประเภท พฤติกรรมที่มีมากที่สุดได้แก่พฤติกรรมการอธิบายข้อเท็จจริง สัมพันธ์เฉพาะ วิธีการของนักเรียนฝึกสอน กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีพฤติกรรมประเภทนี้ร้อยละ 21.06 ของพฤติกรรมทั้งหมด ส่วนนักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีร้อยละ 19.08 ของพฤติกรรมทั้งหมด แสดงว่าพฤติกรรมส่วนใหญ่ของนักเรียนฝึกสอนทั้งสองกลุ่มสอนโดยวิธีอธิบายข้อเท็จจริง สัมพันธ์เฉพาะ วิธีการซึ่งเป็นพฤติกรรมการสอนที่มี

อิทธิพลโดยตรง ซึ่งการสอนประเภทนี้เป็นการสอนเนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริง ศัพท์เฉพาะ และวิธีการ โดยครูเป็นผู้บรรยาย นักเรียนจะได้รับความรู้จากครูเป็นผู้บอกโดยตรงไม่มีอุปกรณ์ หรือการสาธิต ประกอบ ซึ่งอาจจะทำให้นักเรียนไม่เข้าใจในเนื้อหานั้นก็เท่ากับการสอนโดยใช้อุปกรณ์ประกอบซึ่งมีนักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงใช้เพียงร้อยละ 0.76 และกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำใช้เพียงร้อยละ 0.43

เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการอธิบายข้อเท็จจริง ศัพท์เฉพาะ วิธีการ ของนักเรียน ฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และต่ำ พบว่านักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีพฤติกรรมค่านนี้สูงกว่านักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. พฤติกรรมที่มีมากเป็นอันดับสอง คือพฤติกรรมนักเรียนตอบคำถามครูในแนวแคบ ซึ่งเป็นพฤติกรรมของนักเรียน นักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีพฤติกรรมค่านนี้ร้อยละ 15.84 ของพฤติกรรมทั้งหมด และนักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีร้อยละ 14.71 ของพฤติกรรมทั้งหมด พฤติกรรมค่านนี้นักเรียนจะตอบคำถามของครู โดยอาศัยความรู้ความจำจากเนื้อหาที่เรียนมาเท่านั้น นักเรียนมิได้มีข้อคิดเห็นเพิ่มเติม หรือแสดงให้เห็นถึงเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ในการตอบคำถามของครู ซึ่งเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งที่มีอยู่ในความมุ่งหมายของหลักสูตรในหลายวิชา เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมค่านนี้ นักเรียนตอบคำถามครูในแนวแคบจากการสอนของนักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำพบว่า นักเรียนที่เรียนกับนักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีพฤติกรรมค่านนี้มากกว่านักเรียนที่เรียนกับนักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลทางอ้อมของนักเรียนฝึกสอน กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมี 31.17 % กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีเพียง 26.26 %

4. พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลโดยตรงของนักเรียนฝึกสอน กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมี 43.64 % กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมี 51.50 %

5. พฤติกรรมของนักเรียนที่เรียนในกลุ่มนักเรียนฝึกสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมี 24.01 % ในกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมี 21.04 %

แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลทางอ้อม พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพล

โดยตรง และพฤติกรรมของนักเรียนในกลุ่มนักเรียนฝึกสอน ทั้งที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ ไม่แตกต่างกันมากนัก

6. ปริมาณคำถามทั้งหมดของครูมากกว่าคำตอบของนักเรียน

7. พฤติกรรมเกี่ยวกับการริเริ่มของนักเรียนมีน้อยกว่าพฤติกรรมการตอบสนอง แสดงให้เห็นว่าการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ขาดการส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่ม

8. พฤติกรรมเจ็บหรือความสับสน หรือพฤติกรรมอื่นที่ไม่จัดเป็นพฤติกรรมการเรียนการสอนมีร้อยละ 1.18 สำหรับกลุ่มนักเรียนฝึกสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และร้อยละ 1.11 สำหรับกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ แสดงให้เห็นถึงการสูญเปล่าของเวลาในชั่วโมงการเรียนการสอน พฤติกรรมนี้เกิดจากความเจ็บ ความสับสนวุ่นวาย อันแสดงถึงการปกครองห้องเรียน เมื่อดำเนินการสอนการเรียนที่ไม่ได้ผลเต็มที่

2. เปรียบเทียบอัตราส่วนพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ระหว่างกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ

ตัวแปรที่ใช้สำหรับเปรียบเทียบคือพฤติกรรมของนักเรียนฝึกสอน พฤติกรรมของนักเรียน พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลทางอ้อม พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลโดยตรง พฤติกรรมการใช้คำถามของครู พฤติกรรมการใช้คำถามชนิดกว้างหรือแคบ จำนวนการใช้อุปกรณ์ การสอนโดยวิธีสาธิตพฤติกรรมริเริ่มของนักเรียน และพฤติกรรมเกี่ยวกับความเจ็บหรือความสับสน

ตาราง 5 การเปรียบเทียบอัตราส่วนพฤติกรรมของนักเรียนฝึกสอน
กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ

ประเภทของพฤติกรรม		อัตราส่วน พฤติกรรม ที่เป็นร้อยละ	
พฤติกรรมของนักเรียนฝึกสอน (I)	กลุ่มสูง	41.6667	9.7689
	กลุ่มต่ำ	33.7778	
พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลโดยตรง (D)	กลุ่มสูง	58.3333	-9.7689
	กลุ่มต่ำ	66.6667	

ตาราง 5 (ต่อ)

ประเภทของพฤติกรรม	กลุ่มตัวอย่าง	Z
พฤติกรรมการใช้คำถามของครู (TQ)	กลุ่มสูง	31.3090
	กลุ่มต่ำ	27.3620
พฤติกรรมชนิดการใช้คำถามชนิดกว้าง (TBQ)	กลุ่มสูง	29.7414
	กลุ่มต่ำ	20.1794
พฤติกรรมการใช้คำถามชนิดแคบ (TNQ)	กลุ่มสูง	70.2586
	กลุ่มต่ำ	79.8206
จำนวนการใช้อุปกรณ (AV)	กลุ่มสูง	1.1261
	กลุ่มต่ำ	0.5500
การสอนโดยวิธีสาธิต (PE)	กลุ่มสูง	.1113
	กลุ่มต่ำ	.0000
พฤติกรรมริเริ่มของนักเรียน (PI)	กลุ่มสูง	1.7544
	กลุ่มต่ำ	1.2195
พฤติกรรมเกี่ยวกับการเจ็บหรือความสับสน (Sc)	กลุ่มสูง	100.000
	กลุ่มต่ำ	92.8557

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ในตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า

นักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีพฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลทางอ้อม ซึ่งได้แก่การยอมรับความรู้สึกของนักเรียน การชมเชย การยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน ตลอดจนการใช้คำถามและพฤติกรรมการใช้คำถามและชนิดของคำถามที่ใช้ ได้แก่ คำถามกว้างๆ

ถามเกี่ยวกับความคิดเห็นสูงกว่า นักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พฤติกรรมการสอนของนักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีพฤติกรรมการสอนในเชิงการใช้อุปกรณ์ อาทิเช่น แผนที่ รูปภาพ หุ่นจำลอง การสอนโดยวิธีสาธิต และพฤติกรรมเกี่ยวกับการเจียมหรือความสับสน สูงกว่านักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พฤติกรรมการสอนของนักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีพฤติกรรมการสอนในทางความคิดริเริ่มของนักเรียน สูงกว่านักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นักเรียนฝึกสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีพฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลโดยตรง และพฤติกรรมการใช้คำถามชนิดแคบ สูงกว่านักเรียนฝึกสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนโดยใช้อิทธิพลทางอ้อมกับอิทธิพลทางตรงของนักเรียนฝึกสอน

ตาราง 6 เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนระหว่างการใช้อิทธิพลทางตรงกับอิทธิพลทางอ้อม

สัญลักษณ์	ประเภทพฤติกรรม	จำนวนความถี่	อัตราส่วนร้อยละ	Z
D	การใช้อิทธิพลทางตรง	6960	47.5382	60.6867**
I	การใช้อิทธิพลทางอ้อม	5416	28.7351	
	อัตราส่วนระหว่าง D กับ I (D/I)	1.11		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 6 เป็นการทดสอบสมมติฐานที่ว่า นักเรียนฝึกสอน ใช้พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลโดยตรงมากกว่าใช้พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลทางอ้อม ผลปรากฏว่านักเรียนฝึกสอนใช้พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลโดยตรง ซึ่งได้แก่การอธิบาย การออกคำสั่งหรือให้คำแนะนำ และการวิจารณ์ เป็นอัตราส่วนร้อยละ 47.54 และใช้พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลทางอ้อมได้แก่ การยอมรับความรู้สึกของนักเรียน การชมเชย การยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน ตลอดจนการใช้คำถามรวมเป็นอัตราส่วนร้อยละ 28.74 ค่าอัตราส่วนระหว่างการใ้พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลโดยตรงและพฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลทางอ้อม เท่ากับ 1.65 แสดงว่านักเรียนฝึกสอนใช้พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลโดยตรงมากกว่า พฤติกรรมทางอ้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลการวิเคราะห์สอดคล้องกับ สมมติฐานที่วางไว้

4. เปรียบเทียบการใช้คำถามชนิดแคบกับการใช้คำถามชนิดกว้าง

ตาราง 7 เปรียบเทียบการใช้คำถามชนิดแคบกับการใช้คำถามชนิดกว้าง

สัญลักษณ์	ประเภทพฤติกรรม	จำนวนความถี่	อัตราส่วนร้อยละ	Z
TNQ	คำถามชนิดแคบ	2728	14.4737	34.0697**
TBQ	คำถามชนิดกว้าง	921	4.8387	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 7 เป็นการทดสอบสมมติฐานที่ว่า "คำถามของนักเรียนฝึกสอน เป็นคำถามชนิดแคบที่ต้องการคำตอบจากความจำ มากกว่าคำถามชนิดกว้างที่ต้องการคำตอบโดยใช้ความคิด" ผลปรากฏว่า นักเรียนฝึกสอนใช้คำถามประเภทต้องการคำตอบแคบ หรือคำตอบประเภทความจำรวมเป็นอัตราส่วนร้อยละ 14.47 ส่วนคำถามประเภทต้องการคำตอบกว้าง หรือคำตอบโดยใช้ความคิดรวมเป็นอัตราส่วนร้อยละ 4.84 ซึ่งนักเรียนใช้คำถามชนิดแคบมากกว่าคำตอบชนิดกว้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิเคราะห์นี้ สอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้

5. เปรียบเทียบการสอนโดยไม่ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนกับการสอนโดยใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

ตาราง 8 เปรียบเทียบการสอนโดยไม่ใช้อุปกรณ์การสอนกับการสอนโดยใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

สัญลักษณ์

Z

NAV

251.7683**

AV

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 ผลปรากฏว่า นักเรียนฝึกสอนไม่ได้ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนรวมเป็นอัตราส่วนร้อยละ 76.17 และมีการสอนโดยใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนรวมเป็นอัตราส่วนร้อยละ 0.64 แสดงว่านักเรียนฝึกสอนไม่ได้ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนมากกว่าการสอนโดยการใช้อุปกรณ์ ประกอบการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิเคราะห์นี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า "การสอนประวัติดศาสตร์ของนักเรียนฝึกสอน สอนโดยไม่ใช้อุปกรณ์การสอนมากกว่าการสอนโดยใช้วิธีใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน"

6. เปรียบเทียบการสอนประวัติศาสตร์ของนักเรียนฝึกสอน โดยวิธีบอกเล่า กับวิธีจัดอภิปรายหรือจัดกิจกรรม

ตาราง 9 เปรียบเทียบการสอนโดยวิธีบอกเล่ากับวิธีการจัดอภิปรายหรือจัดกิจกรรม

สัญลักษณ์	ประเภทพฤติกรรม	จำนวนความถี่	อัตราส่วนร้อยละ	Z
CE	การสอนโดยวิธีบอกเล่า	14368	76.2309	240.9504 ^{**}
PE	การสอนโดยการจัดอภิปรายหรือจัดกิจกรรม	8	.0424	

^{**} มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 9 ปรากฏว่านักเรียนฝึกสอนสอนประวัติศาสตร์ โดยวิธีบอกเล่า เป็นอัตราส่วนร้อยละ 76.23 ซึ่งมากกว่าการสอนโดยการจัดอภิปรายหรือจัดกิจกรรม ซึ่งมีอัตราส่วนร้อยละ .04 อย่างมีนัยและทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิเคราะห์สอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า "การสอนประวัติศาสตร์ของนักเรียนฝึกสอน สอนโดยวิธีบอกเล่ามากกว่าวิธีการจัดอภิปราย หรือจัดกิจกรรม"

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์วิธีสอนประวัติศาสตร์จากแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครูพี่เลี้ยงจำนวน 30 คน และนักเรียนฝึกสอนที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ จำนวน 30 คน รวมผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 60 คน

การวิเคราะห์วิธีสอนประวัติศาสตร์จากแบบสอบถามตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง และนักเรียนฝึกสอน แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

- เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง และนักเรียนฝึกสอนเกี่ยวกับวิธีสอนประวัติศาสตร์
- เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนเกี่ยวกับชนิดของอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการสอนประวัติศาสตร์
- เปรียบเทียบวิธีสอนที่ครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนใช้มากที่สุดและน้อยที่สุด

1. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีสอนที่เหมาะสมของวิชาประวัติศาสตร์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอน

ตาราง 10 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอนเกี่ยวกับวิธีสอนประวัติศาสตร์แบบครูเป็นผู้บรรยาย

กลุ่มตัวอย่าง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เป็นกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	รวม	χ^2
ครูพี่เลี้ยง	0	5	10	5	10	30	1.2374
นักเรียนฝึกสอน	0	3	8	7	12	30	
รวม	0	8	18	12	22	60	

ผลการวิเคราะห์ตาราง 10 พบว่าความคิดเห็นว่าการสอนประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีบรรยายเป็นวิธีที่เหมาะสม ครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนมีความคิดเห็นในเรื่องนี้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 11 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอน
เกี่ยวกับวิธีสอนแบบให้นักเรียนรวมอภิปราย

กลุ่มตัวอย่าง	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เป็นกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	รวม	χ^2
ครูพี่เลี้ยง	6	20	4	0	0	30	1.3860
นักเรียนฝึกสอน	10	17	3	0	0	30	
รวม	16	37	7	0	0	60	

ผลการวิเคราะห์ตาราง 11 พบว่า ความคิดเห็นต่อวิธีการสอนประวัติศาสตร์
แบบให้นักเรียนรวมอภิปรายของครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ
ทางสถิติ

ตาราง 12 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอน
เกี่ยวกับวิธีสอนประวัติศาสตร์แบบให้นักเรียนท่องจำเป็นส่วนใหญ่

กลุ่มตัวอย่าง	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เป็นกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	รวม	χ^2
ครูพี่เลี้ยง	0	1	1	18	10	30	5.438
นักเรียนฝึกสอน	0	0	5	20	5	30	
รวม	0	1	6	38	15	60	

ผลการวิเคราะห์ตาราง 12 พบว่าความคิดเห็นต่อวิธีสอนประวัติศาสตร์แบบให้นักเรียนท่องจำเป็นส่วนใหญ่ของครูพี่เลี้ยง และนักเรียนฝึกสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 13 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอนเกี่ยวกับวิธีสอนประวัติศาสตร์แบบวิเคราะห์

กลุ่มตัวอย่าง	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เป็นกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	รวม	χ^2
ครูพี่เลี้ยง	5	12	10	3	0	30	2.8924
นักเรียนฝึกสอน	8	15	5	2	0	30	
รวม	13	27	15	5	0	60	

ผลการวิเคราะห์ตาราง 13 พบว่าความคิดเห็นต่อวิธีสอนประวัติศาสตร์แบบให้นักเรียนวิเคราะห์เหตุการณ์ของครูพี่เลี้ยง และนักเรียนฝึกสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 14 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอนเกี่ยวกับวิธีสอนประวัติศาสตร์แบบครูอธิบายให้ทำแบบฝึกหัด

กลุ่มตัวอย่าง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เป็นกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	รวม	χ^2
ครูพี่เลี้ยง นักเรียนฝึกสอน	10	15	5	0	0	30	1.2218
	7	15	8	0	0	30	
รวม	17	30	13	0	0	60	

ผลการวิเคราะห์ตาราง 14 พบว่าความคิดเห็นต่อวิธีสอนประวัติศาสตร์แบบครูอธิบาย และให้ทำแบบฝึกหัด แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 15 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอนเกี่ยวกับวิธีสอนประวัติศาสตร์ด้วยการแสดงละครประกอบบทเรียน

กลุ่มตัวอย่าง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เป็นกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	รวม	χ^2
ครูพี่เลี้ยง นักเรียนฝึกสอน	3	10	11	6	0	30	6.1110
	1	8	7	2	2	30	
รวม	4	18	18	8	2	60	

ผลการวิเคราะห์ตาราง 15 พบว่าความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนต่อวิชาประวัติศาสตร์ด้วยการแสดงละครประกอบบทเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 16 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอนเกี่ยวกับ
วิธีสอนประวัติศาสตร์ด้วยการพาไปศึกษานอกสถานที่

กลุ่มตัวอย่าง	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เป็นกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	รวม	χ^2
ครูพี่เลี้ยง	10	15	5	0	0	30	2.2562
นักเรียนฝึกสอน	7	14	8	1	0	30	
รวม	17	29	13	1	0	60	

ผลการวิเคราะห์ตาราง 16 พบว่าความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอน
ต่อวิธีสอนประวัติศาสตร์ ด้วยการพาไปศึกษานอกสถานที่ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 17 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอนเกี่ยวกับวิธี
สอนประวัติศาสตร์เพื่อนำรูปมาใหญ่เพื่อประกอบการอธิบาย

กลุ่มตัวอย่าง	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เป็นกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	รวม	χ^2
ครูพี่เลี้ยง	10	13	7	0	0	30	2.6400
นักเรียนฝึกสอน	15	12	3	0	0	30	
รวม	25	25	10	0	0	60	

ผลการวิเคราะห์ตาราง 17 พบว่าความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอน
ต่อวิธีสอนประวัติศาสตร์ด้วยการนำรูปมาใหญ่ให้นักเรียนดูในห้องเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัย
สำคัญทางสถิติ

ตาราง 18 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอนเกี่ยวกับ
วิธีสอนประวัติศาสตร์ด้วยการบอกให้นักเรียนจด

กลุ่มตัวอย่าง	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เป็นกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	รวม	χ^2
ครูพี่เลี้ยง	7	10	12	1	0	30	3.8252
นักเรียนฝึกสอน	3	12	11	3	1	30	
รวม	10	22	23	4	1	60	

ผลการวิเคราะห์ตาราง 18 พบว่าความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอน
ต่อวิธีสอนประวัติศาสตร์ด้วยการบอกให้จด แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 19 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอนเกี่ยวกับ
วิธีสอนประวัติศาสตร์แบบครูซักถามเด็กเพื่อให้ได้คำตอบที่ครูต้องการ

กลุ่มตัวอย่าง	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เป็นกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	รวม	χ^2
ครูพี่เลี้ยง	5	8	12	4	1	30	14.8494**
นักเรียนฝึกสอน	10	17	2	1	0	30	
รวม	15	25	14	5	1	60	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 19 พบว่าครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนมีความคิดเห็นต่อ
วิธีสอนประวัติศาสตร์แบบครูซักถามเด็กเพื่อให้ได้คำตอบที่ต้องการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 20 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอนเกี่ยวกับ
วิธีสอนประวัติศาสตร์โดยให้เด็กอ่านหนังสือแบบเรียนในชั้น

กลุ่มตัวอย่าง	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เป็นกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	รวม	χ^2
ครูพี่เลี้ยง	13	11	5	1	0	30	46.2106
นักเรียนฝึกสอน	0	0	5	18	7	30	
รวม	13	11	10	19	7	60	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 20 พบว่าความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอน
ประวัติศาสตร์แบบให้นักเรียนอ่านหนังสือแบบเรียนในชั้นเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .01

ตาราง 21 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอนเกี่ยวกับ
วิธีสอนประวัติศาสตร์โดยเชิญวิทยากรมาบรรยาย

กลุ่มตัวอย่าง	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เป็นกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	รวม	χ^2
ครูพี่เลี้ยง	9	16	2	0	1	30	8.5055
นักเรียนฝึกสอน	20	9	3	0	0	30	
รวม	29	25	5	0	1	60	

ผลการวิเคราะห์ตาราง 21 พบว่าความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนต่อ
การสอนประวัติศาสตร์แบบเชิญวิทยากรมาบรรยาย แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตาราง 16 - 21 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีสอนประวัติศาสตร์ของครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอน ผลปรากฏว่าวิธีสอนแบบครูเป็นผู้บรรยายให้นักเรียนร่วมอภิปรายให้นักเรียนท่องจำเป็นส่วนใหญ่ แบบวิเคราะห์เหตุการณ์ ครูอธิบายแล้วให้ทำแบบฝึกหัด การแสดงละครประกอบบทเรียน พาไปศึกษานอกสถานที่ นำรูปภาพมาประกอบการอธิบาย และการบอกให้นักเรียนจด จะไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นวิธีสอนประวัติศาสตร์แบบครูซักถามเด็กเพื่อให้ได้คำตอบที่ต้องการ และการให้เด็กอ่านหนังสือแบบเรียนในชั้น จะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เปรียบเทียบชนิดของอุปกรณ์ที่ครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนนิยมใช้ประกอบการสอน

ตาราง 22 เปรียบเทียบการใช้รูปภาพเป็นอุปกรณ์ประกอบการสอนระหว่างครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอน

กลุ่มตัวอย่าง	ไม่ได้ ใช้เลย	ใช้น้อย มาก	ใช้น้อย	ใช้เกือบ ทุกครั้ง	ใช้ ทุกครั้ง	รวม	χ^2
ครูพี่เลี้ยง	0	1	2	21	6	30	1.6900
นักเรียนฝึกสอน	0	0	4	20	6	30	
รวม	0	1	6	41	12	60	

ผลการวิเคราะห์ตาราง 22 พบว่าครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนใช้รูปภาพประกอบการสอน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 23 เปรียบเทียบการใช้หนังสือประกอบการค้นคว้าเป็นอุปกรณ์ประกอบ
การสอนระหว่างครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอน

กลุ่มตัวอย่าง	ไม่ได้ ใช้เลย	ใช้น้อย มาก	ใช้น้อย	ใช้เกือบ ทุกครั้ง	ใช้ ทุกครั้ง	รวม	χ^2
ครูพี่เลี้ยง	0	2	6	19	3	30	5.5790
นักเรียนฝึกสอน	0	5	10	10	5	30	
รวม	0	7	16	29	8	60	

ผลการวิเคราะห์ตาราง 23 พบว่าครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนใช้หนังสือประกอบการค้นคว้าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 24 เปรียบเทียบการใช้ป้ายนิเทศเป็นอุปกรณ์การสอนระหว่างครูพี่เลี้ยง
กับนักเรียนฝึกสอน

กลุ่มตัวอย่าง	ไม่ได้ ใช้เลย	ใช้น้อย มาก	ใช้น้อย	ใช้เกือบ ทุกครั้ง	ใช้ ทุกครั้ง	รวม	χ^2
ครูพี่เลี้ยง	5	10	9	6	0	30	7.9648
นักเรียนฝึกสอน	1	5	10	13	1	30	
รวม	6	15	19	19	1	60	

ผลการวิเคราะห์ตาราง 24 พบว่าครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนใช้ป้ายนิเทศประกอบการค้นคว้าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 25 เปรียบเทียบการใช้แผนที่เป็นอุปกรณ์การสอนระหว่างครูพี่เลี้ยง
กับนักเรียนฝึกสอน

กลุ่มตัวอย่าง	ไม่ได้ ใช้เลย	ใช้น้อย มาก	ใช้น้อย	ใช้เกือบ ทุกครั้ง	ใช้ ทุกครั้ง	รวม	χ^2
ครูพี่เลี้ยง	2	6	11	8	3	30	18.5246*
นักเรียนฝึกสอน	0	0	4	23	3	30	
รวม	2	6	15	31	6	60	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 25 พบว่าครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนใช้แผนที่เป็นอุปกรณ์
การสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 26 เปรียบเทียบการใช้แผนที่โครงร่างเป็นอุปกรณ์การสอนระหว่างครูพี่เลี้ยง
และนักเรียนฝึกสอน

กลุ่มตัวอย่าง	ไม่ได้ ใช้เลย	ใช้น้อย มาก	ใช้น้อย	ใช้เกือบ ทุกครั้ง	ใช้ ทุกครั้ง	รวม	χ^2
ครูพี่เลี้ยง	10	7	0	3	0	30	7.4940
นักเรียนฝึกสอน	3	5	13	9	0	30	
รวม	13	12	23	12	0	60	

ผลการวิเคราะห์ตาราง 26 พบว่าครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนใช้แผนที่โครงร่าง
เป็นอุปกรณ์ประกอบการสอน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 27 เปรียบเทียบการใช้ภาพจำลองเป็นอุปกรณ์ประกอบการสอนระหว่าง
ครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอน

กลุ่มตัวอย่าง	ไม่ได้ ใช้เลย	ใช้น้อย มาก	ใช้น้อย	ใช้เกือบ ทุกครั้ง	ใช้ ทุกครั้ง	รวม	χ^2
ครูพี่เลี้ยง	21	6	3	0	0	30	25.4114**
นักเรียนฝึกสอน	5	3	20	2	0	30	
รวม	26	9	23	2	0	60	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 27 พบว่าครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนใช้ภาพจำลองเป็น
อุปกรณ์การสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 28 เปรียบเทียบการพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่เป็นอุปกรณ์ประกอบ
การสอนระหว่างครูพี่เลี้ยงกับนักเรียนฝึกสอน

กลุ่มตัวอย่าง	ไม่ได้ ใช้เลย	ใช้น้อย มาก	ใช้น้อย	ใช้เกือบ ทุกครั้ง	ใช้ ทุกครั้ง	รวม	χ^2
ครูพี่เลี้ยง	1	8	19	2	0	30	1.6928
นักเรียนฝึกสอน	3	10	15	2	0	30	
รวม	4	18	34	4	0	60	

ผลการวิเคราะห์ตาราง 28 พบว่าครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนพานักเรียนไปศึกษา
นอกสถานที่ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตาราง 22 - 28 เปรียบเทียบการไขว่คว้าการประกอบกิจการของครูที่เลี้ยง และนักเรียนฝึกสอนพบว่า การไขว่คว้าทางหนึ่งคือประกอบการกันกว่า ป้ายนิเทศ แผนที่โครงร่าง และการหาไปศึกษานอกสถานที่ จะไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นการไขว่คว้าที่จะหาแหล่ง จะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. เปรียบเทียบวิธีสอนประวัติศาสตร์ที่ครูที่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนใช้สอนมากที่สุดและน้อยที่สุด

ตาราง 29 เปรียบเทียบวิธีสอนประวัติศาสตร์ที่ครูที่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนใช้มากที่สุด

ประเภทวิธีสอน	ครูที่เลี้ยง			ประเภทวิธีสอน			
	จำนวนความถี่	อัตราส่วนร้อยละ	อันดับ				
ครูเป็นผู้บรรยาย	5	16.67	1	ครูเป็นผู้บรรยาย	6	19.98	1
ครูซักถามเด็กเพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้อง	4	13.32	2	ครูซักถามเด็กเพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้อง	5	16.67	2
ให้นักเรียนท่องจำเป็นส่วนใหญ่	4	13.32	3	การแก้ปัญหาแบบวิเคราะห์	4	13.32	3
ให้นักเรียนรวมอภิปรายนำของจริงมาใส่ในห้องเรียนเพื่อประกอบการอธิบาย	3	10.00	4	ครูอธิบายและให้ทำแบบฝึกหัด	3	10.00	4
บอกให้นักเรียนจด	2	6.67	6	ให้นักเรียนท่องจำเป็นส่วนใหญ่	3	10.00	5
ครูอธิบายและให้ทำแบบฝึกหัด	2	6.67	7	แสดงละครประกอบบทเรียน	2	6.67	6
				นำของจริงมาใส่ในห้องเรียนเพื่อประกอบการอธิบาย	2	6.67	7

ตาราง 29 (ต่อ)

ประเภทวิธีสอน	ครูผู้เลี้ยง			ประเภทวิธีสอน			
	จำนวน ความถี่	ร้อยละ	อันดับ				
แสดงละครประกอบบทเรียน	2	6.67	8	พาไปศึกษาแหล่งสถานที่	1	3.33	8
เชื่อกฎหมายบรรยาย	2	6.67	9	บอกให้นักเรียนจด	1	3.33	9
การแก้ปัญหาแบบวิเคราะห์	1	6.67	10	เชื่อกฎหมายบรรยาย	1	3.33	10
พาไปศึกษาแหล่งสถานที่	1	3.33	11	ให้เด็กอ่านหนังสือแบบ			
ให้เด็กอ่านหนังสือแบบเรียน				เรียนในชั้น	1	3.33	11
โน้ต	1	3.33	12	ให้นักเรียนร่วมอภิปราย	1	3.33	12
รวม	30	100		รวม	30	100	

จากตาราง 29 แสดงว่าครูผู้เลี้ยงใช้วิธีสอนมากที่สุดเรียงลำดับดังนี้ คือ ครูเป็นผู้บรรยาย ครูซักถาม เด็กเพื่อให้ได้คำตอบที่ต้องการ ให้นักเรียนท่องจำ โดยส่วนใหญ่ ให้นักเรียนร่วมอภิปราย และนักเรียนฝึกสอนใช้ มากที่สุดเรียงลำดับดังนี้ คือ ครูบรรยาย ครูซักถามเด็กเพื่อให้ได้คำตอบที่ต้องการ การแก้ปัญหาแบบวิเคราะห์ ครูอธิบายและให้ทำแบบฝึกหัด

ปัญหาที่ครูผู้เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนพบจากการสอนประวัติศาสตร์ โดยวิธีครูเป็นผู้บรรยาย

- นักเรียนจดกลายบรรยายไม่เป็น และไม่ทัน
- นักเรียนชอบคุยกัน เล่นกัน (ไม่คอยสนใจในบทเรียน)
- นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย

ปัญหาที่ครูที่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนพบจากการสอนประวัติศาสตร์ โดยครูซักถามเด็กเพื่อให้ได้คำตอบที่ต้องการ

- ก. นักเรียนมาเรียนไม่ยอมตอบคำถามของครู
- ข. นักเรียนที่เรียนแล้วจะพยายามให้คำตอบที่ไม่ตรงเป้า เพื่อเรียกร้องความสนใจจากเด็ก จนบางครั้งทำให้เสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์
- ค. ตามที่เรียนยากเกินไป จะทำให้ไม่ทันตามโครงการ
- ง. ทำให้เกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย และไม่ยอมเรียน

ตาราง 30 เปรียบเทียบวิธีสอนประวัติศาสตร์แก่ครูที่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนในหน่วยที่สี่

ประเภทวิธีสอน	ครูที่เลี้ยง			ประเภทวิธีสอน	นักเรียนฝึกสอน		
	จำนวนความถี่	อัตราส่วนร้อยละ	อันดับ		จำนวนความถี่	อัตราส่วนร้อยละ	อันดับ
เชิญวิทยากรมาบรรยาย	1	3.33	1	เชิญวิทยากรมาบรรยาย	1	3.33	1
พาไปศึกษานอกสถานที่	1	3.33	2	พาไปศึกษานอกสถานที่	1	3.33	2
แสดงละครประกอบบทเรียน	1	3.33	3	ให้นักเรียนรวบรวบประวัติ	1	3.33	3
การแก้ปัญหาแบบวิเคราะห์	2	6.67	4	บอกให้นักเรียนจำ	1	3.33	4
บอกให้นักเรียนจำ	2	6.67	5	แสดงละครประกอบ			
ให้นักเรียนรวบรวบประวัติ	2	6.67	6	นักเรียน	1	3.33	5
นำของจริงมาใส่ตู้ในห้องเรียนเพื่อประกอบการอธิบาย	2	6.67		นำของจริงมาใส่ตู้ในห้องเรียนเพื่อประกอบการอธิบาย	2	6.67	6

การาง 30 (ต่อ)

ประเภทวิธีกอน	ครูผู้สอน			ประเภทวิธีกอน	นักเรียนฝึกสอน		
	จำนวน กวางที่	อัตราส่วน ร้อยละ	อันดับ		จำนวน กวางที่	อัตราส่วน ร้อยละ	อันดับ
ได้แก่กอนคั้งถึงแบบเรียน ในชั้นเรียน	3	10.00	7	ให้นักเรียนท่องจำเป็น ส่วนใหญ	2	6.67	7
ครูซักถามเด็กเพื่อให้ได้ คำตอบที่ต้องการ	3	10.00	8	การแก้ปัญหาแบบวิเคราะห์ ครูซักถามเด็กเพื่อให้ได้ คำตอบที่ต้องการ	3	10.00	8
ครูอธิบายและให้ทำแบบฝึกหัด เป็นส่วนใหญ่	4	13.32	9	ครูเป็นผู้บรรยาย	3	10.00	9
ครูเป็นผู้บรรยาย	4	13.32	10	ครูอธิบายและให้ทำ แบบฝึกหัด	5	16.67	10
ให้นักเรียนท่องจำเป็นส่วนใหญ่	5	16.67	11		6	19.98	11
รวม	30	100		รวม	30	100	

จากการาง 30 พบว่าครูผู้เลี้ยงใช้วิธีสอนเหล่านี้บ่อยที่สุด คือ การเิจุวิทยากรบรรยาย
ไปฝึกษานอกสถานที่ แสดงละครประกอบบทเรียน การแก้ปัญหาแบบวิเคราะห์ บอกให้นักเรียนจด
นักเรียนรวมอภิปราย ส่วนนักเรียนฝึกสอนใช้วิธีสอนเหล่านี้บ่อยที่สุด คือ เิจุวิทยากรบรรยาย ำไปฝึกษ
นอกสถานที่ ให้นักเรียนรวมอภิปราย บอกให้นักเรียนจด แสดงละครประกอบบทเรียน แล้วจึงจริงมาให้
นักเรียนดูในห้องเรียนเพื่อประกอบการอธิบาย

ปัญหาที่ครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนพบจากการสอนประวัติศาสตร์ โดยใช่

ก. เชิญวิทยากรมาบรรยาย

- 1) หาวิทยากรที่เหมาะสมกับความต้องการได้ยาก
- 2) นักเรียนไม่ค่อยสนใจเท่าที่ควร
- 3) เมื่อเกิดสงสัยนักเรียนไม่กล้าซักถามวิทยากร
- 4) วิทยากรอาจจะพูดไม่ตรงเป้าหมายที่วางไว้

ข. พาไปศึกษานอกสถานที่

- 1) เนื่องจากเป็นเด็กประถม เวลาไปศึกษานอกสถานที่จำเป็นต้องให้ครูควบคุมหลายคน
- 2) ผู้ปกครองไม่นิยม และสนับสนุน
- 3) สถานที่บางแห่งไกลเกินไปที่จะเดินทางไปศึกษาได้
- 4) ผลที่ได้จากการไปศึกษานอกสถานที่ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน
- 5) เป็นการลำบากในการควบคุมในเรื่องระเบียบวินัยของนักเรียน

ค. แสดงละครประกอบบทเรียน

- 1) ครูบางคนไม่มีความรู้ในการจัดแสดงละคร
- 2) นักเรียนไม่กล้าออกมาแสดงนัก
- 3) ทำให้เสียเวลาการเตรียมตัวและฝึกซ้อม
- 4) ทำให้เสียเวลาเรียนมากและอาจทำให้ไม่ทันตามหลักสูตร

ง. ให้นักเรียนรวมอภิปราย

- 1) นักเรียนที่เรียนอ่อนจะไม่ได้รวมอภิปราย
- 2) หัวข้ออภิปรายบางหัวข้อไม่เป็นที่น่าสนใจเท่าที่ควร
- 3) ผู้นำในการอภิปรายยังขาดประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ

จ. บอกให้นักเรียนจด

- 1) นักเรียนไม่จดเพราะสนุกไม่มี
- 2) นักเรียนไม่ยอมทำงาน
- 3) นักเรียนที่เขียนงานเร็วจะชวนกันคุย รบกวนคนอื่น
- 4) นักเรียนที่ไม่ยอมทำงานจะทำให้สมาธิการเรียนของคนอื่นเสียไปด้วย

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในห้องเรียน ของนักเรียนฝึกสอน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ ว่ามีแบบแผนพฤติกรรมในลักษณะใด
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลทางตรง กับพฤติกรรมการสอนที่ให้อิทธิพลทางอ้อม
3. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะคำถาม – คำตอบของนักเรียนฝึกสอนและนักเรียนในขณะทำการสอนประวัติศาสตร์
4. เพื่อศึกษากิจกรรมการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนฝึกสอน
5. เพื่อทราบความคิดเห็นของนักเรียนฝึกสอนและครูพี่เลี้ยง เกี่ยวกับกิจกรรมการสอนประวัติศาสตร์ที่เหมาะสม

กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนฝึกสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งฝึกสอนในภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2517 จำนวนทั้งสิ้น 10 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 5 คน และกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ 5 คน และนักเรียนของโรงเรียนต่าง ๆ จำนวน 5 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 397 คน

การดำเนินการวิจัย

ดำเนินการเป็นขั้น ๆ ดังนี้

1. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนการสอน
2. เลือกเครื่องมือและศึกษาเครื่องมือที่ใช้ในการสังเกต และวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนการสอน

3. ฝึกการสังเกตก่อนทำการวิจัย โดยใช้เครื่องมือบันทึกเสียงช่วยในการฝึก
4. คำนวณหาความเชื่อมั่นของการสังเกตพฤติกรรม
5. สังเกตพฤติกรรมการสอนในวิชาประวัติศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-7 โดยสังเกตนักเรียนฝึกสอนกลุ่มตัวอย่าง 10 คนๆ ละ 20 นาที รวมทั้งหมด 60 ครั้ง
6. นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์
7. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้ ไค-สแควร์ (Chi - Square)

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ปรับปรุงจากเครื่องมือวิเคราะห์พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ของแฟลนเดอร์ (Flanders' Interaction Analysis Categories) แบ่งพฤติกรรมออกเป็น 10 ประเภท และ 27 พฤติกรรมย่อย
2. แบบสอบถามวัดความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนเกี่ยวกับวิธีสอนประวัติศาสตร์ โดยแบ่งออกเป็นสองตอน ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับวิธีสอนประวัติศาสตร์ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์การสอน

วิธีรวบรวมข้อมูล

1. ใช้วิธีบันทึกพฤติกรรมการเรียนการสอนลงในตารางบันทึก และจดบันทึกพฤติกรรมเป็นตัวเลขแทนพฤติกรรมแต่ละประเภท บันทึก 3 วินาที ต่อ 1 ครั้ง หรืออาจบันทึกหลายพฤติกรรมในช่วง 3 วินาที ในกรณีที่ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนเกิดเร็ว และใช้เครื่องบันทึกเสียงบันทึกการพูดของนักเรียนฝึกสอนและนักเรียน มาวิเคราะห์คำพูดออกเป็นรหัสตามตัวเลข และเปรียบเทียบจำนวนที่บันทึกไว้ในห้องเรียน
2. ให้ครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีสอนประวัติศาสตร์

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของนักเรียนฝึกสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและนักเรียนฝึกสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผลปรากฏว่า

พฤติกรรมการสอนของนักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงด้านการให้คำชมเชย ยอมรับ ความคิดเห็นของนักเรียน ใช้คำถามชนิดกว้าง อธิบายข้อเท็จจริง ก็เห็นเฉพาะ ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน การสาธิต นักเรียนตอบคำถามครูในแนวกว้าง และนักเรียนแสดงความคิดเห็นด้วยการใช้คำถามสูงกว่า นักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีพฤติกรรมการสอนในค่าคุณธรรมรับความคิดเห็นของนักเรียน โดยพูดสั้น ๆ ว่า ใช่ หรือ ไม่ใช่ ใช้คำถามชนิดแคบ ใช้ความถี่ของตัวเองอธิบาย การเขียนกระดานประกอบ และใช้คำสั่งให้นักเรียนปฏิบัติตามสูงกว่านักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนพฤติกรรมในด้านการให้คำแนะนำ การวิจารณ์ นักเรียนถามคำถามเพื่อให้ครูอธิบายไป นักเรียนตอบสนองโดยใช้ภาษาทางอารมณ์ทั้งนี้จะแสดงความคิดเห็นของนักเรียน นักเรียนฝึกสอนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. นักเรียนฝึกสอนใช้พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลโดยตรง ได้แก่ การอธิบาย การออกคำสั่ง หรือให้คำแนะนำ และการวิจารณ์ เป็นอัตราส่วนร้อยละ 47.54 และใช้พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลทางอ้อม ได้แก่ การยอมรับความรู้สึกของนักเรียน การขงเขย การยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน ตลอดจน การใช้คำถาม รวมเป็นอัตราส่วนร้อยละ 28.74 ค่าอัตราส่วนระหว่างการใช้พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลทางอ้อม กับพฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลโดยตรง เท่ากับ 1.65 สรุปได้ว่าพฤติกรรมการสอน ผู้สอนใช้ พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลโดยตรงมากกว่าพฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลทางอ้อม

3. นักเรียนฝึกสอนใช้คำถามประเภทที่ต้องการคำตอบแบบ หรือคำตอบประเภทความจำ รวมเป็น อัตราส่วนร้อยละ 14.47 ส่วนคำถามประเภทต้องการคำตอบกว้าง หรือคำตอบโดยการให้ความคิด รวม เป็นอัตราส่วนร้อยละ 4.84 สรุปได้ว่าคำถามของนักเรียนฝึกสอน เป็นคำถามที่ต้องการคำตอบจากความ จำมากกว่าคำถามเพื่อให้ได้คำตอบโดยใช้ความคิด

4. นักเรียนฝึกสอนได้ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน ว่าเป็นอัตราส่วนร้อยละ 0.64 และมีการ สอนโดยใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนรวมเป็นอัตราส่วนร้อยละ 76.17 สรุปได้ว่านักเรียนฝึกสอนสอนวิชา ประวัติศาสตร์โดยไม่ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนมากกว่าการใช้อุปกรณ์ประกอบ และนักเรียนฝึกสอนสอนโดย วิธีบอกเล่า รวมเป็นอัตราส่วนร้อยละ 76.23 สอนโดยการจัดอภิปรายหรือจัดกิจกรรม เป็นอัตราส่วน ร้อยละ 0.04 สรุปได้ว่านักเรียนฝึกสอนสอนวิชาประวัติศาสตร์โดยวิธีบอกเล่ามากกว่าสอนโดยการ จัด อภิปราย หรือจัดกิจกรรม

5. วิเคราะห์ความคิดเห็นของครูที่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนจากแบบสอบถาม โดยใช้ โค-สแควร์ เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องวิธีสอนแบบครูเป็นผู้นิรราย การสอนแบบให้นักเรียนร่วมอภิปราย การสอนโดยให้นักเรียนท่องจำเป็นส่วนใหญ่ การสอนโดยวิธีการแก้ปัญหา การสอนโดยวิธีให้ครูอธิบาย และให้ทำแบบฝึกหัด พาไปศึกษานอกสถานที่ บอกให้นักเรียนจดงาน ชักถามเด็กเพื่อให้ได้คำตอบที่ต้องการ เชิญวิทยากรมาบรรยาย ผลการเปรียบเทียบปรากฏว่านักเรียนฝึกสอนและครูที่เลี้ยงมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เกี่ยวกับวิธีสอนแบบครูให้เด็กอ่านหนังสือแบบเรียนในชั้น และครูชักถามเด็กเพื่อให้ได้คำตอบที่ต้องการ สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีสอนแบบอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์การสอนระหว่างครูที่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วิธีสอนที่ครูที่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนใช้ส่วนมากที่สุด ได้แก่วิธีการสอนที่ครูเป็นผู้นิรราย วิธีสอนที่ครูที่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนใช้น้อยที่สุด ก็คือการเชิญวิทยากรมาบรรยาย พาไปศึกษานอกสถานที่ แล้งละครประกอบบทเรียน ให้นักเรียนร่วมอภิปรายและบอกให้นักเรียนจด

อภิปรายผล

1. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนระหว่างนักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ปรากฏว่าพฤติกรรมการสอนของนักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงด้านการให้คำชมเชย ยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน ใช้คำถามชนิดกว้าง อธิบายข้อเท็จจริง ศัพท์เฉพาะ ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน การสาธิต นักเรียนตอบคำถามครูในแนวกว้าง และนักเรียนแสดงความคิดเห็นด้วยการใช้คำถาม สูงกว่านักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีพฤติกรรมการสอนในด้านกรยอมรับความคิดเห็นของนักเรียนโดยพูดสั้น ๆ ว่า ใช่ หรือ ไม่ใช่ ใช้คำถามชนิดแคบ ใช้ถามความคิดเห็นของตัวเองอธิบาย การเขียนกระดาน และใช้คำสั่งให้นักเรียนปฏิบัติตาม สูงกว่านักเรียนฝึกสอนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนพฤติกรรมในด้านการให้คำแนะนำ การวิจารณ์ นักเรียนถามคำถามเพื่อให้ครูอธิบายใหม่ นักเรียนตอบสนองโดยใช้กริยาท่าทางอ่านหนังสือและการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน นักเรียนฝึกสอนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยครั้งนี้อาจจะพอสรุปได้ว่านักเรียนฝึกสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีแนวโน้มที่จะทำหน้าที่สอนได้ดีกว่านักเรียนฝึกสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

2. เมื่อพิจารณาการใช้พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลโดยตรง และพฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลทางอ้อม พบว่านักเรียนฝึกสอนใช้พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลโดยตรงมากกว่าพฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลทางอ้อม ซึ่งผลการวิเคราะห์สอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประเสริฐ จรรย์านุกูล (2515 : 44) ซึ่งพบว่านักเรียนฝึกสอนมีพฤติกรรมการสอนในการบรรยาย อธิบาย และเสนอข้อเท็จจริงมากที่สุด ซึ่งจัดนักเรียนฝึกสอนเป็นกลุ่มประเภทที่ใช้พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลโดยตรง ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะเนื้อหาวิชาทางประวัติศาสตร์ว่าเป็นต้องใช้ครูเป็นผู้บรรยาย อธิบาย มากกว่าที่จะให้นักเรียนอธิบาย และโดยปกตินักเรียนจะไม่ค่อยพูด ingsla แสดงออก

3. ในด้านการใช้คำถามพบว่านักเรียนฝึกสอนใช้คำถามชนิดถามมากกว่าการใช้คำถามชนิดกว้าง ผลการศึกษานี้เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ และตรงกับผลการวิจัยของ ลินจง บุญยังยืน (2516 : 47) พบว่านักเรียนฝึกสอนใช้คำถามชนิดถามมากกว่าชนิดกว้าง จึงเป็นสาเหตุให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ นักเรียนฝึกสอนไม่ให้อิสระในการคิดแก่นักเรียน ผลการทดลองเช่นนี้อาจวิเคราะห์ได้ว่านักเรียนฝึกสอนไม่มีแบบอย่างของพฤติกรรมที่จะยึดหรือเป็นแนวทางในการสอน การให้การศึกษอบรมแก่นักเรียนฝึกหัดครู จึงควรคำนึงถึงแนวคิดเกี่ยวกับการสอนที่จะเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติ การสร้างแบบอย่างการสอนที่ดีแก่นักเรียนฝึกหัดครู เป็นหน้าที่โดยตรงของอาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครู ที่จะต้องมีความรู้ในหลักการสอน วิธีสอน และสามารถที่จะทำการสอนได้ดี

4. ในด้านการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน พบว่านักเรียนฝึกสอนส่วนใหญ่ไม่ชอบใช้อุปกรณ์การสอน ซึ่งทำให้ขาดประสิทธิภาพในการสอน ซึ่งการสอนโดยใช้อุปกรณ์ประกอบมีผลโดยตรง คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งผลการวิจัยของ เดล (De1, 1948 : 38) พบว่า การสอนโดยการบรรยายเฉย ๆ จะทำให้เกิดการเรีบนรู้น้อยกว่าการใช้อุปกรณ์ประกอบ ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่านักเรียนฝึกสอนใช้อุปกรณ์การสอนน้อย ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะนักเรียนฝึกสอนขาดความเอาใจใส่ในเรื่องการสอน ความคิดริเริ่มที่จะคิดประดิษฐ์อุปกรณ์ และทักษะในการทำอุปกรณ์ ในด้านอาจารย์ก็แทบจะไม่มีเวลาและโอกาสในการนี้เหตุที่การสอนน้อยเกินไป จึงไม่ค่อยมีโอกาสนี้ที่จะแนะนำการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

5. ในด้านการสอน นักเรียนฝึกสอนใช้วิธีสอนแบบบอกเล่ามากกว่าการจัดอภิปราย หรือกิจกรรม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ สากร นิปรียาย (2516 : 24) ซึ่งพบว่า

ทั้งกลุ่มทดลองและความคุม ยังคงใช้พฤติกรรมการอธิบายเนื้อหาที่มีปริมาณมาก การสอนแบบบอกเล่า หรือ การสอนที่ผู้สอนมีบทบาทมากที่สุด จะใช้เวลาสอนมาก ส่วนผู้เรียนมีหน้าที่เรียน มีหน้าที่จด ทั้ง ๆ ที่วิชา ประวัติศาสตร์ เป็นวิชาที่ผู้สอนสามารถใช้วิธีสอนแบบจัดอภิปราย หรือจัดกิจกรรม ซึ่งจะ เป็นวิธีสอนที่เหมาะสม อย่างยิ่ง ที่จะใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่เป็นเช่นนั้นอาจจะมีสาเหตุต่อไปนี้

- ก. นักเรียนฝึกสอนขาดความกตริเริ่มในก้นการทำอุปกรณประกอบการสอน
- ข. นักเรียนฝึกสอนขาดความรู้และความเข้าใจในการสอนประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะ ขาดการตั้งจุดมุ่งหมายที่เป็นเชิงพฤติกรรม จึงทำให้การสอนดำเนินไปอย่างไม่มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน
- ค. โรงเรียนขาดแคลนอุปกรณ์ที่จะใช้ประกอบการเรียนการสอน
- ง. นักเรียนฝึกสอนไม่ตั้งใจสอนอย่างแท้จริง เพราะขาดการควบคุมจากครูพี่เลี้ยง และอาจารย์พิเศษ จึงสมควรที่สถาบันฝึกหัดครูจะต้องตระหนักถึงข้อเท็จจริงนี้ และช่วยกันเสริมสร้าง ให้นักเรียนฝึกหัดครูมีความรับผิดชอบในการทำงาน

6. พฤติกรรมของนักเรียนฝึกสอนที่เข้มมากโดยมีอัตราส่วนร้อยละสูงถึง 20.03 ได้แก่พฤติกรรม ที่ครูอธิบายข้อเท็จจริง ศัพท์เฉพาะ วิธีการ ทั้งนี้เพราะนักเรียนฝึกสอนมีวิธีสอนแบบบรรยายเป็นหลัก

พฤติกรรมที่มีอัตราส่วนรองลงไปคือ พฤติกรรมด้านการอธิบายโดยการเขียนกระดานประกอบ ซึ่งจะเป็นการช่วยให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาที่ซับซ้อนและย่อยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากขึ้น ดังที่เฟลนเดอร์ (Flanders, 1972 : 65) กล่าวว่าครูอธิบายโดยการเขียนกระดานหรือมีรูปภาพประกอบจะมีผลต่อการ เรียนของนักเรียนโดยตรง สำหรับพฤติกรรมเกี่ยวกับการแสดง ความกตริเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการเรียน หรือแสดงความคิดเห็นโดยการซักถามของครูมีน้อย ซึ่งอาจเป็นข้อที่บ่งชี้ให้เห็นว่านักเรียนฝึกสอนขาดการ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์

7. ผลการศึกษาที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของนักเรียนฝึกสอนและครูพี่เลี้ยง เกี่ยวกับความกตริเห็นในเรื่องการสอนประวัติศาสตร์และการใช้อุปกรณ์การสอน พบว่าครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนมีความกตริเห็นส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นความกตริเห็นเกี่ยวกับวิธีสอนแบบครูซักถามเด็กเพื่อให้ได้คำตอบที่ต้องการ และวิธีสอนโดยให้เด็กอ่านหนังสือแบบเรียนในชั้น วิธีสอนที่ครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนเห็นว่าควรใช้สอน ในห้องเรียนมากที่สุด คือวิธีสอนแบบครูเป็นบรรยายและวิธีสอนทั้งครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนเห็นว่าควร ใช้ในวัยที่สุดคือ การเชิญวิทยากรมาบรรยาย ทั้งนี้เพราะประสบปัญหาเกี่ยวกับหาวิทยากรที่เหมาะสมได้ โดยยาก เบื่อเชิญมาแล้ววิทยากรอาจจะพูดไม่ตรงกับจุดประสงค์ทางไว้ ทำให้นักเรียนไม่ค่อยสนใจเท่าที่ควร ขอเสนอแนะทางการศึกษา

เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพของนักเรียนฝึกหัดครูบางประการ ดังนี้

1. ปัญหาสำคัญที่สุดในการฝึกสอนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง คือ การเตรียมตัวนักเรียนก่อนออกฝึกสอน เพราะนักเรียนฝึกสอนไม่พร้อมที่จะออกไปฝึกสอนในคานต่าง ๆ เช่น คำนเนื้อหาวิชา วิธีสอน การปกครองชั้นเรียน การแก้ปัญหาต่างกล่าว ควรจะทำได้ดังนี้

ก. อาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครูควรจะเป็นแบบอย่าง (model) ที่ดีสำหรับนักเรียนฝึกหัดครู อารี สันทรวี (2512 : 287) กล่าวว่า การสอนที่จะปลูกฝังคุณค่าหรือเปลี่ยนทัศนคตินั้น การใช้แบบอย่างเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเด็กจะเลียนแบบผู้ที่ตนยกย่องนับถือ ดังนั้นอาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครูควรจะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสอนใช้วิธีสอนที่ดี และมีประสิทธิภาพหลาย ๆ แบบ เพื่อเป็นตัวอย่างให้นักเรียนได้นำไปเป็นแนวทางในการสอนต่อไป การสาธิตวิธีการสอนที่ถูกต้องเป็นสิ่งที่พึงกระทำอย่างยิ่ง

ข. ควรปลูกฝังนิสัยรักการค้นคว้าและให้ความรับผิดชอบสูง เมื่อออกฝึกสอนเนื้อหาของแบบเรียนตอนใดยังไม่เป็นที่เข้าใจ นักเรียนฝึกสอนควรจะใคร่ครวญหารายละเอียดและข้อเท็จจริงเพิ่มเติม เพื่อจะไต่ถามเสนอเนื้อหาที่ผิด และต้องรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ของตัวเองอย่างดีที่สุด

ค. การเรียนรายวิชา วิธีสอนวิชาต่าง ๆ จะต้องให้นักเรียนฝึกหัดครูมีความสามารถที่จะปฏิบัติทางการสอนจนแน่ใจว่าจะสอนได้จริง ๆ การสอนต้องคำนึงถึงการปฏิบัติให้มากขึ้น ให้นักเรียนมีโอกาสได้สังเกตตัวอย่างการสอนที่ดี

2. อาจารย์นิเทศก์เป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด ดังนั้นอาจารย์นิเทศก์ควรมีจำนวนเพียงพอกับจำนวนนักเรียนฝึกสอน และมีหลายสาขาวิชาด้วยกัน เพื่อสามารถอยู่ใกล้ชิดนักเรียนฝึกสอนและให้คำแนะนำในการเตรียมบทเรียน ได้อย่างถูกต้อง และเป็นที่ปรึกษาในคานเนื้อหาวิชาการได้อีกด้วย นอกจากนี้อาจารย์ที่ทำหน้าที่นิเทศการสอนควรใช้การสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนอย่างมีระบบ เป็นเกณฑ์ในการวัดผลและควรให้นักเรียนฝึกสอนได้มีโอกาสประเมินผลการสอนของตนเองจากเครื่องมือบันทึกเสียง และบันทึกการวิเคราะห์พฤติกรรม

3. ควรมีการจัดสัมมนาหลักสูตร และวิธีสอนประวัติศาสตร์ ในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง

ข้อเสนอแนะทางการวิจัย

1. ควรวิจัยพฤติกรรมการสอนของครูประจำการในโรงเรียนระดับต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อจะได้กระตุ้นให้ครูประจำการได้ปรับปรุงคุณภาพการสอนยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนระหว่างครูพี่เลี้ยง และนักเรียนฝึกสอน ว่ามีแบบแผนพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างไร
3. ควรใช้ระเบียบวิธีสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมการสอน เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของวิธีสอน และเพื่อประเมินผลประสิทธิภาพของผู้สอน ซึ่งจะส่งผลถึงการเรียนรู้ของผู้เรียน

c

บรรณานุกรม

+

บรรณานุกรม

- ฉันทลักษณ์ ศรีนิทลา บทบาทของอาจารย์ช่วยฝึกสอนที่มีต่อการฝึกสอน วิทยานิพนธ์ ค.บ. คณะ
ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2508, 193 หน้า
- นวลโณ วิเชียรโชติ "การรู้จักคิด" ศูนย์ศึกษา ปีที่ 17 : หน้า 59 - 75 มกราคม - กุมภาพันธ์
2513
- ประเสริฐ จิรายานุกุล การใช้ Interaction analysis วิเคราะห์การสอนของนักเรียนฝึกสอน
ชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาโดยการสังเกตด้วยระบบ The Reciprocal Category
System วิทยานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร 2515, 117 หน้า
- มานิจ ชุบสาย, บ.ล. ศัพท์ทางวิชาการ โรงพิมพ์เสริมวิทยบรรณาการ 2514, 237 หน้า
- ยุพา อานันท์สิทธิ์ การศึกษามลการสอนแบบสืบสวน - สอบสวน (active inquiry) ในวิชา
วิทยาศาสตร์ที่สอดคล้องกับแบบสอบถามความถนัดทางการเรียน และความรู้อยู่กับมือ
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร 2515, 140 หน้า
- ละออ การุณยะวณิช สภาพการฝึกสอนของนิสิต สาขาประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา
วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ภาคกลาง ปีการศึกษา 2511 วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร 2512, 183 หน้า
- ลินจง บุญยังยืน การสังเกตและวิเคราะห์การสอนวรรณคดีไทยของนักศึกษาฝึกสอนชั้นประกาศ
นียบัตรวิชาการศึกษา วิทยาลัยครูนครปฐม ปีการศึกษา 2515 ด้วยระบบ The Reciprocal
Category System วิทยานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร 2516,
60 หน้า

วรารมณ์ ชัยโอกาส การสังเกตและวิเคราะห์ขบวนการเรียนการสอนวิทยาทาสตรแบบ สืบสวน -
สอบสวน และการสร้างโครงงานการสอน ประดิษฐ์พันธ์ กศ.บ. วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร 2515, 191 หน้า

สลับ เมืองวงษ์ การศึกษาคุณค่าและทัศนคติของครูที่เลี้ยง ในการปฏิบัติงานร่วมกับนิสิตฝึกสอน
จากวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2513 ประดิษฐ์พันธ์
กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร 2514, 103 หน้า

สากร นิปรียาย การสังเกตและวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอน ในแนวสืบสวน -
สอบสวน กับการสอนในแนวเกมของนักเรียนฝึกสอนชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ประดิษฐ์
นิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร 2516, 319 หน้า

สุนทร คุณันท์ชัย "ของใหม่ในวงการศึกษาน" บันทึกย่อหัวข้อบรรยายในการ ป.ศ.ร. 2511
โรงพิมพ์คุรุสภา, 170 หน้า

อารี สัตหัตถ์ "ขบวนการ" ประมวลบทความเกี่ยวกับการมัธยมศึกษา กรมวิสามัญศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ 2513, 610 หน้า

อิมใจ วุฒิกุล วิธีสอนสังคมศึกษาในชั้นประถมศึกษา กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
2515, 287 หน้า

Madison, Andrew J., and Flanders, Ned ., Interaction analysis; Theory
Research and application, pp. 122 - 123 Madison- esley Publishing
Company, Massachusetts, 1967.

- Fish, Alphoretta and Golamark, "Inquiry Method Three Interaction" The Science Teacher, 33 : 13 - 15, February , 1966.
- Flanders, Ned A., Teacher Influence, Pupil Attitudes and Achievement, Cooperative Research Monograph No.12, OJ - 25040, Department of Health, Education and Welfare, 1965.
- Flanders, Ned A., Analyzing Teaching Behaviour, Addison - Wesley Publishing Company, Massachusetts, 1970, 448 pp.
- Gage, N.L., ed., Handbook of Research on Teaching, Rand McNally Company, Chicago, 1969.
- Garland, Golden B., "An Exploration of Role expectation for Student Teachers : Views of Prospective Student Teachers, Cooperative Teachers, and College Supervisors, Dissertation Abstracts, 26 : 1497 - 1498 A., 1965.
- Gates, Arthur L., and others, Educational Psychology, tenth edition, The Macmillan Company, New York, 1942.
- Hough, John T., and Duncan, John A., Teaching, Description and Analysis. Addison - Wesley Publishing Company, Massachusetts, 1970, 445 pp.
- John, Kenneth M., "A comparison of Two methods of Teaching Eight Grade General Science : Traditional and Structured Problem Solving" Dissertation Abstracts 27 : 994 - 995 October, 1966.

Marwin, Farbstain, "Critical Requirement For Cooperating Teachers : a study of Cooperating Teachers as perceived by Student Teachers in the state of New Jersey, "Dissertation Abstracts, 25:3991, January - March, 1965.

Ober, Richard M.; "The Reciprocal Category System" Journal of Research and Development in Education, pp.34 - 51, 1970.

Orlosky, Donald R., "Performance Relative Importance and Factors Which Prevent Performance of Certain Activities in Student Teaching," Dissertation Abstracts, 20 : 3211 .., February-March, 1960.

Soer, Robert C., "Optimum Teacher Pupil Interaction for Full Growth" Educational Leadership, 26, pp. 275 - 280, 1968.

Statton Thomas F., How to Instruct Successfully, McGraw-Hill Book Company, Inc. New York, 1960, 292 pp.

Suchman, J., "Inquiry the condition for inquiry" The Instructor, 75 : 32 November, 1965.

Sund Robert B. and Trobridge, Lestie .., Teaching Science by Inquiry in the Secondary School, Charles W. Merrill Publishing, Co., Ohio, 1967, 357 pp.

Turguand, Glynn H., "Perceiving the Role of the Elementary Supervising Teachers," Dissertation Abstracts, 10 : 3028, 1969.

Urlichech, Michael J., "The Effectiveness of Verbal Interaction on the Achievement of Specific Skill in the Introductory College Chemistry Laboratory," Dissertation Abstracts, 32 : 1362 - .., 1971.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

-

-

.

การใช้เครื่องมือในการบันทึกพฤติกรรม

การใช้เครื่องมือบันทึกและวิเคราะห์พฤติกรรม ผู้สังเกตบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนฝึกสอนและนักเรียนในททุก ๆ ชั่วโมง ที่เข้าสังเกตการสอน โดยยึดหลักการใช้เครื่องมือวิเคราะห์พฤติกรรมของแฟลนเคอร์ ซึ่งหลักการบันทึกพฤติกรรมที่ปฏิบัติตามแบบของแฟลนเคอร์นั้น มีวิธีการดัง (Flanders, 1970 :95)

1. ต้องบันทึกพฤติกรรมลงไปทุก 3 วินาที
2. การบันทึกพฤติกรรมให้ใช้สัญลักษณ์ลงแทนคำพูด
3. เมื่อเริ่มการบันทึกให้ใช้ 10 น้ และใช้ 10 ปิต เมื่อจบการบันทึก เพราะช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงแห่งความเงียบหรือความสับสน เช่น ครูอธิบาย 9 วินาที แล้วถามนักเรียน 3 วินาที นักเรียนตอบ ครูให้คำชมเชย ตัวเลขสัญลักษณ์จะได้ดังนี้ (Flanders, 1970 : 56 - 59)

ตารางแสดงตัวอย่างการบันทึกสัญลักษณ์พฤติกรรม

พฤติกรรม	สัญลักษณ์
วันนี้เราจะเรียนคณิตศาสตร์จากหนังสือเล่มใหม่	5
พอที่วันนี้ครูนำหนังสือเล่มนี้มาพอกี	5
เป็นหนังสือใหม่ที่ก็เล่มหนึ่ง	5
ทุกคนมีหนังสือเล่มนี้หรือยัง ?	4
มีแล้วครับ คุณครู	8
เอาละดีมาก ที่ทุกคนเตรียมพร้อมเช่นนี้	2

4. ถ้าในช่วง 3 วินาที มีพฤติกรรมอะไรเกิดขึ้นบ้าง ให้บันทึกทั้งหมด

การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมตามแบบแฟลนเคอร์นี้ ในบางครั้งผู้สังเกตอาจมีปัญหในกาจำแนกประเภทพฤติกรรมก็ได้ โดยไปอาจตัดสินใจได้ว่าจะบันทึกเลขอะไรลงไป และในกรณีเช่นนี้

มีหลักเกณฑ์หรือกฎ (Ground Rules) ที่จะช่วยในการจำแนกพฤติกรรมไว้ดังนี้ (Amidon and Flanders, 1987 : 24 - 29)

1. เมื่อไม่แน่ใจว่าพฤติกรรมที่สังเกตในขณะนั้นควรจะอยู่ในประเภทใด ให้เลือกพฤติกรรมที่มีตัวเลขรหัสใกล้เคียงที่สุด จากพฤติกรรมประเภทที่ 5
2. ถ้ามีพฤติกรรมในเบื้องต้นของครูเป็นอิทธิพลทางตรงหรือทางอ้อม โดยสม่ำเสมอ อย่าเพิ่งเปลี่ยนไปบันทึกพฤติกรรมที่เป็นประเภทตรงกันข้ามจนกว่าจะมีลักษณะของการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนปรากฏขึ้น
3. ผู้สังเกตจะต้องไม่ใช่อคติของตนหรือคำนึงถึงความตั้งใจ หรือวัตถุประสงค์ของครูผู้สอนมาใช้ในการบันทึกพฤติกรรม แต่ผู้สังเกตควรจะตั้งคำถามถามตนเองว่า พฤติกรรมนี้มีความหมายต่อนักเรียนอย่างไร ในแง่ของการจำกัดหรือให้เสรีภาพแก่นักเรียน
4. ถ้ามีพฤติกรรมเกิดขึ้นมากกว่า 1 ประเภท ในช่วงเวลา 3 วินาที ให้บันทึกพฤติกรรมลงไปทุกประเภท แต่ถ้าไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นในเวลา 3 วินาที ให้บันทึกพฤติกรรมนั้นซ้ำลงไปอีก
5. พฤติกรรมประเภทที่ 6 ก็คือการให้แนวทางแก่นักเรียน หมายถึงคำพูดของครูที่ทำให้เกิดหรือน่าจะทำให้เกิดพฤติกรรมที่สามารถสังเกตเห็นได้ในนักเรียน
6. เมื่อครูเรียกชื่อนักเรียน โดยทั่วไปผู้สังเกตจะบันทึกหมายเลข 4
7. เมื่อครูพูดหวนคำตอบของนักเรียน และคำตอบนั้นเป็นคำตอบที่ถูกต้อง ให้บันทึกหมายเลข 2
8. เมื่อครูกล่าวข้อความคิดเห็นของนักเรียน และแสดงการเป็นสื่อความหมาย เพียงว่าความคิดเห็นนั้นจะได้รับการพิจารณา หรือยอมรับในการอภิปรายกันต่อไป ให้บันทึกหมายเลข 3
9. ถ้านักเรียนคนหนึ่งพูดต่อนักเรียนอีกคนหนึ่งโดยไม่มีการขัดจังหวะด้วยการพูดจากครูเลย ให้บันทึกเลข 10 ลงไประหว่างหมายเลข 9 หรือ 8 เพื่อแสดงให้เห็นว่ามีมีการเปลี่ยนแปลงตัวนักเรียนผู้พูด
10. คำพูด เช่น ใช่ จะ ถูกต้อง ใช่ได้ ดีมาก ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างเลข 9 สองตัว ให้บันทึกหมายเลข 2 ลงไป
11. การพูดตกลงหรือชวนขึ้นของครู เป็นพฤติกรรมประเภทที่ 2 แต่ดำเนินการตกลงเพื่อ

ล่อเลียน ถากถาง หรือทำให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งต้องอับอายขายหน้า จะต้องจัดอยู่ในพฤติกรรมประเภทที่ 7

12. คำถามประเภทที่ครูถามเองตอบเองไม่ใช่คำถามที่แท้จริงเป็นแต่เพียงเทคนิคอย่างหนึ่งในการอธิบายของครูเท่านั้น ดังนั้นจึงควรจัดอยู่ในพฤติกรรมประเภทที่ 5

13. คำถามประเภทแนวแคบ (Narrow Questions) เป็นเครื่องหมายที่จะกำหนดให้ว่าพฤติกรรมประเภทที่ 8 จะติดตามมา ถ้านักเรียนให้คำตอบที่เฉพาะเจาะจง และทำนายล่วงหน้าได้ว่าคำตอบในแนวใด คำตอบนั้นจะอยู่ในพฤติกรรมประเภทที่ 8 แต่ถ้านักเรียนอธิบายขยายความและอ้างหลักฐานต่าง ๆ ประกอบคำตอบของตน ผู้สังเกตควรจะเริ่มนับบันทึกหมายเลข 9

14 ในกรณีที่นักเรียนหลาย ๆ คน ตอบครูพร้อม ๆ กัน หรืออ่านคัง ๆ พร้อม ๆ กัน ตามที่ครูสั่ง ให้บันทึกหมายเลข 8

การคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม

คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมโดยใช้หลักสูตรของสก็อต (Ober, 1971 : 80) ดังนี้

$$\text{Reliability} = \frac{Po - Pe}{1.00 - Pe}$$

Po หมายถึงอัตราส่วนของ Probability ของการสังเกตพฤติกรรมได้ตรงกันของผู้สังเกตสองคน

Pe หมายถึงอัตราส่วนของ Probability ของการสังเกตพฤติกรรมได้ตรงกันที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญของผู้สังเกตสองคน

Pe หาได้จากสัดส่วนของความถี่ของพฤติกรรมที่มีจำนวนสูงสุดและรองลงมา โดยเลือกเอาจากผู้สังเกตคนใดคนหนึ่งก็ได้ นำค่าทั้งสองมาคูณกำลังสองแล้วรวมกัน

การคำนวณหาความเชื่อมั่นโดยการรวบรวมพฤติกรรมที่บันทึกได้ในแต่ละประเภทของผู้สังเกตทั้งสองคน แล้วหาผลหาระหว่างจำนวนร้อยละของพฤติกรรมในแต่ละประเภทของผู้สังเกตทั้งสองคน หาค่า Po และ Pe แล้วคำนวณหาความเชื่อมั่นได้ (Po หาได้จากผลหาระหว่าง 1.00 และ คำนวณรวมของผลหาระหว่างจำนวนร้อยละของพฤติกรรมของผู้สังเกตทั้งสองคน) ตัวอย่างการหาความเชื่อมั่นของผู้วิจัยดังแสดงในตาราง

ตัวอย่างการหาความเชื่อมั่นการสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรม 1 ครั้ง

สัญลักษณ์แทน พฤติกรรม	ผู้สังเกตคนที่ 1	ผู้สังเกตคนที่ 2	ผลต่างระหว่างผู้สังเกต
1	—	—	—
2	5.39	7.40	0.01
3.1	—	—	—
3.2	1.08	1.73	0.65
3.3	—	—	—
3.4	—	0.80	0.80
3.5	—	—	—
4.1	15.25	15.04	0.79
4.2	—	—	—
5.1	62.45	60.23	2.22
5.2	—	—	—
5.3	—	—	—
5.4	—	1.08	1.08
5.5	—	—	—
6.1	0.35	—	0.35
6.2	—	—	—
6.3	—	—	—
7	0.03	—	0.03
8.1	13.30	13.59	1.14
8.2	—	—	—
8.3	—	—	—

ตัวอย่างการหาความเชื่อมั่นการสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรม 1 ครั้ง (ต่อ)

สัญลักษณ์แทน พฤติกรรม	ผู้สังเกตคนที่ 1	ผู้สังเกตคนที่ 2	ผลต่างระหว่างผู้สังเกต
8.4	—	—	—
8.5	—	—	—
9.1	—	—	—
9.2	1.05	—	1.05
10.1	1.15	0.13	1.02
10.2	—	—	—
รวม	100	100	8.12

การหาความเชื่อมั่น

$$P_o = 1.00 - 0.08$$

$$= 0.92$$

$$P_o = (0.62)^2 + (0.15)^2$$

$$= 0.3844 + 0.0225$$

$$= 0.4069$$

$$= 0.41$$

$$\text{Reliability} = \frac{P_o - P_e}{1.00 - P_e}$$

$$= \frac{0.92 - 0.41}{1.00 - 0.41}$$

$$= \frac{0.51}{0.59}$$

$$= 0.86$$

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างบันทึกพฤติกรรมการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์
 ของนักเรียนฝึกสอน ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง
 เรื่อง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ระดับประถมศึกษาปีที่ 7
 ใช้เวลาในการสังเกต 29 นาที

ผู้แสดง	พฤติกรรม	สัญลักษณ์
ครู	นี้ใครอ่านเรื่องของรัชกาลที่ 4 มาบ้างนะ	4.1
นักเรียน	ผมครับ หนูคะ	8.1
ครู	เอา วัลลภไม่ได้อ่านรี	4.1
นักเรียน	ผมลืมครับ	8.1
ครู	ลืมก็ไม่ใช่ไรสำหรับคราวนี้ ถ้าคราวหน้าลืมอีกเห็นจะ ต้องลงโทษกันเสียบ้างจะได้ไม่ลืม	7
	เออวันนี้เราเรียนเรื่องของใครนะสมชาย	4.1
นักเรียน	เรื่องของรัชกาลที่ 4 ครับ	8.1
ครู	รัชกาลที่ 4 เป็นราชโอรสของรัชกาลที่ 3 ใช่ไหม	3.3
นักเรียน	ใช่ครับ ไม่ใช่ครับ	8.2
ครู	ใครว่าใช่บ้าง มีเหตุผลอะไรออกมาซิ	4.1
นักเรียน	ผมคิดว่าธรรมเนียมเป็นกษัตริย์ต้องเรียงกันจากพ่อมาลูกครับ	8.2
ครู	เอ เป็นความคิดที่ดีนี้ อารีเธอว่าไม่ใช่ ั้นรัชกาลที่ 4 เป็นโอรสใคร	4.1
นักเรียน	รัชกาลที่ 2 ค่ะ	8.1
ครู	เก่งมาก	2
	เป็นโอรสของรัชกาลที่ 2 เมื่อรัชกาลที่ 2 สวรรคต	5.1
	บรรดาขุนนางข้าราชการไทยเห็นว่ารัชกาลที่ 3	5.1

ผู้แสดง	พฤติกรรม	สัญลักษณ์
ครู	ซึ่งดำรงตำแหน่งกรมหมื่นเจ้าภาพคินทร์ มีความรู้ความสามารถเหมาะสมและมีอาวุโสกว่า ซึ่งขณะนั้นรัชกาลที่ 4 กำลังมีอายุอ่อนและได้เสด็จออกบวช ฉะนั้นกรมหมื่นเจ้าภาพคินทร์ซึ่งเป็นกษัตริย์ก็คือรัชกาลที่ 3 ส่วนรัชกาลที่ 4 ตอนเสด็จออกบวชได้ศึกษาธรรม, ศึกษาตำราโหราศาสตร์ เทียวไปในที่ต่าง ๆ ผูกมิตรกับหมอสอนศาสนา เมื่อรัชกาลที่ 3 ลววรรคต รัชกาลที่ 4 ทรงลาผนวช ขึ้นครองราช เข้าใจใหม่ พวกเธอที่ครูเล่ามานี้	5.1, 5.1 5.1 5.1 5.1 5.1 5.1
นักเรียน	เข้าใจครับ	8.2
ครู	นี้ที่พวกเธออ่านมาแล้ว เหตุการณ์ภายในประเทศของ รัชกาลที่ 4 มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นบ้าง ลองพูดมาซิ จินตนา	4.2
นักเรียน	มีธนบัตรใช้คะ	8.1
ครู	แล้วอะไรอีก สมคิด	3.3
นักเรียน	มีการตั้งตำรวจนครบาลครับ	8.1
ครู	แล้วอะไรอีก วันที่	3.3
นักเรียน	ไม่ได้คะ	8.1
ครู	นั่นเธอต้องยืมทั้งเพื่อนนะ แล้วมีอะไรอีก สามารถ	7, 4.1
นักเรียน	สร้างเรือรบแบบเรือกลไฟครับ	8.1
ครู	เก่งมาก	2
	นั่งลงวันดีคราวหน้าตองอ่านมาก่อน เมื่อรัชกาลที่ 4 ขึ้นครองราชได้ทรงปรับปรุงบ้านเมืองให้เจริญต่าง ๆ	

ผู้แสดง	พฤติกรรม	สัญลักษณ์
	เช่น ตั้งโรงกระษาปณ์สำหรับทำเหรียญ ตั้งกองตำรวจนครบาล ให้จัดการมีทหารบก ทหารเรือ สร้างเรือ มีการชุกคลองต่างๆ เช่น คลองกำเนินสะควก และสร้างบูรณะพระปฐมเจดีย์	5.1
นักเรียน	เอ ใครทราบบ้างว่าพระปฐมเจดีย์อยู่ในจังหวัด ..นะ	4.1
ครู	นครปฐมครับ	8.1
นักเรียน	พระปฐมเจดีย์สร้างขึ้นครั้งแรกในสมัยใด ซึ่งเป็นเรื่องที่พวกเธอเรียนมาแล้วตั้งแต่ประถมต้นนะ เรื่องอะไรนะ	4.1
ครู	พญากง พญาพานครับ	8.1
นักเรียน	เก่งมาก ความจำก็ ที่นี้พวกเธอเห็นไหมว่าชาติที่เจริญมากในปัจจุบันนี้ชาติใดนะ	2, 4.2
ครู	ชาติฝรั่งครับ ชาติญี่ปุ่น	8.2
นักเรียน	ชาติฝรั่งถูกแล้ว	2
ครู	ฝรั่งชาติใดละที่เข้ามาในรัชกาลที่ 4 ที่ได้นำสัญญาบัตรประเทศสยามหรือประเทศไทย คือฝรั่งชาว...	4.1
นักเรียน	อังกฤษ ฝรั่งเศส	8.2
ครู	ชาติใดแน่นะ	4.1
นักเรียน	ชาติอังกฤษครับ	8.1
ครู	เพราะเหตุใดไทยต้องสัญญากับอังกฤษ ใครพอจะทราบบ้าง สมบัติทราบไหม	4.2
นักเรียน	ไม่ทราบครับ	8.1
ครู	ถ้าพวกเธอไม่ทราบก็ไม่เป็นไร	4.1

ผู้แสดง	พฤติกรรม	สัญลักษณ์
นักเรียน ครู	ครูจะเล่าให้ฟัง เรื่องนี้เป็นอย่างนี้ พวกเธอคงทราบจากประวัติศาสตร์ของพม่า	5.1
	อันว่าเคยเสียเปรียบแกอังกฤษ ส่วนพม่านั้นต้องเสียเอกราชแกอังกฤษ	5.1
	รัชกาลที่ 4 ขึ้นครองราช พระองค์ได้เสด็จทอราประเพณี และทราบข่าวเหตุการณ์บางอย่างจากพวกบาทหลวงทำให้ทราบความเป็นไปของชาวยุโรป	5.1
	และความต้องการ เมื่อขึ้นครองราชได้เปลี่ยนนโยบายเกี่ยวกับต่างประเทศเสียใหม่	5.1
	คือแทนที่จะปิดประเทศไปยอมเป็นไมตรีซึ่งจะเป็นผลร้ายมากกว่าผลดี	5.1
	ฉะนั้นเมื่อมองเห็น พอดีกับพระนางวิคตอเรียเสด็จทอด คือเซอร์ จอห์น โบว์ลิง เข้ามาเจรจาแก้ไขสัญญา	5.1, 5.1
	รัชกาลที่ 4 เห็นว่าทำอะไรจึงจะผูกมิตรเป็นไมตรีกับทูต	5.1
	ได้มีการให้ต้อนรับทูตอย่างใหญ่โต	5.1
	ซึ่งเหมือนกับการต้อนรับในสมัยพระนารายณ์คือว่าต้อนรับใคร	4.1
	ต้อนรับทูตฝรั่งเศสด้วย	8.1
	เก่งมาก	2
	เมื่อเซอร์จอห์นโบว์ลิงเข้ามา ไทยต้อนรับอย่างใหญ่โตเท่าที่จะทำได้ในขณะนั้น	5.1
	ซึ่งเมื่อเซอร์จอห์น เข้ามาได้ทำสัญญาเรียกว่า สัญญาโบว์ลิง สัญญานี้ได้ผูกมัดสิทธิทางการศาลและการเก็บภาษี	5.1, 5.1

ผู้แสดง	พฤติกรรม	สัญลักษณ์
นักเรียน ครู	ทางด้านการศาลนั้น พลเมืองอังกฤษไม่ว่าจะเป็นผิวขาว หรือคนเอเชียที่อยู่ในบังคับ	5.1, 5.1
	เมื่อเกิดคดีกับคนไทยคนเหล่านั้นไม่ต้องขึ้นศาลไทย ให้ไปขึ้นกับศาลอังกฤษที่เรียกว่าศาลกงสุล และสินค้า	5.1
	ทุกประเภทที่พ่อค้าอังกฤษนำเข้ามาขายในประเทศไทย รัฐบาลไทยจะเก็บภาษีได้ไม่เกินร้อยละสาม	5.1, 5.2
	จากการทำสัญญานี้จะเห็นได้ว่าไทยเสียเปรียบมากจริงไหม จริงครับ	5.1
	ที่ว่าจริงนั้นหมายความว่าอย่างไร	4.1
	ถ้าไม่ได้อะไรเป็นไรครูจะอธิบายให้ฟังถ้าพวกเธอเป็นคนไทย อยู่ในเมืองไทยขณะนั้นถ้ามีชาวต่างประเทศหรือคนในบังคับ	5.1
	อังกฤษมาทำความผิดเกิดขึ้นในเมืองไทยแล้วไม่ต้องขึ้นศาล ไทยซึ่งไม่เป็นธรรมเลยในกรณีนี้ แล้วถ้าการเก็บภาษีจะเห็น	5.1, 5.1, 5.1,
	ได้ว่าสินค้าที่นำเข้ามานั้นเพียงเก็บได้ไม่เกินร้อยละสาม ถ้าเป็นสินค้าจำเป็นก็ไม่เป็นไร แต่ถ้าเขานำสินค้าบางอย่าง	5.1, 5.1, 5.1
	มาขายในเมือง ซึ่งเมืองไทยมีแล้ว ทำให้สินค้าไทยขายให้คนไทยไม่ออก	5.1, 5.1, 5.1
	การเก็บภาษีควรจะเก็บให้ได้มากกว่านี้ เพราะจะได้เงิน ตรา มาว่ารุงประเทศ	5.1
นักเรียน ครู	แต่ประเทศไทยถึงรู้ว่าเสียเปรียบก็ต้องยอมทำ ทำไมจึงยอม ทำ เพราะสาเหตุใด	5.1, 5.1
	ถ้าไม่ทำ อังกฤษจะยึดไทยเป็นเมืองขึ้นครับ	4.1
	เออ ถูกแล้ว	8.2
นักเรียน ครู		2

ผู้แสดง	พฤติกรรม	สัญลักษณ์
	ถ้าไทยไม่ยอมไทยคงเป็นแบบพม่า ฉะนั้นถึงไทยจะเสียเปรียบไปบ้างก็ต้องยอม แต่ไทยก็มาแก้ไขสัญญานี้สมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 ตรงกับรัชกาลที่ 6 อเมริกายอมให้แกเป็นชาติแรก เมื่อไทยยอมทำสัญญาโบว์ลิงแล้ว รัชกาลที่ 4 คิดว่าไทยจะปิดประเทศคงไม่ไหว ฉะนั้นถ้าการทำสัญญาต่าง ๆ นั้นควรจะให้ฝรั่งทำกันเอง เพราะเขาพูดจากันรู้เรื่อง พระองค์ไ้ให้เซอร์จอห์นเบาริงเป็นทูตของพระองค์ในอังกฤษ ภายหลังจึงพระราชทานบรรดาศักดิ์ให้เป็น "พระยาสยามนุกุลกิจ สยามมित्रมหานกร" เมื่ออังกฤษส่งทูตมาแล้ว รัชกาลที่ 4 ควรจะทำอย่างไร	5.1, 5.1 5.1, 5.1 5.1 5.1, 5.1 5.1, 5.1 5.1, 5.1 5.1, 5.1, 5.1 4.2
นักเรียน	หมายความว่าอย่างไรครับ	8.3
ครู	เออ เหมือนกับพวกเซอให้ของเพื่อนแล้วเพื่อนควรจะทำอย่างไร	4.2
นักเรียน	ให้ของตอบครับ	8.2
ครู	ก็เช่นกัน ฉะนั้นไทยควรตอบแทนต่ออังกฤษอย่างไร	4.2
นักเรียน	ส่งทูตไปครับ	8.1
ครู	เชอทราบไหมว่าทูตไทยในรัชกาลที่ 4 ที่ไปอังกฤษคือใครนะ	4.1
นักเรียน	หมอมราโชทัยครับ	8.1
ครู	มีใครอีก สุบิน	4.1

ผู้แสดง	พฤติกรรม	สัญลักษณ์
นักเรียน ครู	พระยามนตรีสุริยวงศ์ครั้น ถ้าเธออยากทราบว่าทูตไทยไปอังกฤษนั้น มีเหตุการณ์อะไร เกิดขึ้นให้พวกเธอไปอ่าน "นิราศลอนดอน" ของหม่อมรา โชทัย ที่บรรยายสภาพเหตุการณ์เป็นอย่างดี ที่นี้ประเทศที่มีความสัมพันธ์กับไทยตั้งแต่สมัยอยุธยาตรงกับ พระนารายณ์นั้น พวกเธอทราบไหมเป็นพวกฝรั่งนะ	8.1 6.2, 5.2, 5.1, 5.3 5.1, 5.1 4.1
นักเรียน ครู นักเรียน ครู	ทราบครับ สมควร ตอบครูที่ว่าที่ทราบว่ามันหมายถึงฝรั่งชาติ... ชาติฝรั่งเศษครับ ถูกแล้ว ฝรั่งเศษเห็นว่าอังกฤษทำสัญญาการค้ากับไทยได้ จึงมาให้ไทยเปิดการสัมพันธ์ทางการทูต รัชกาลที่ 4 ต้องยอม ซึ่งขอความนั้นก็เหมือนกับอังกฤษ แต่นั่นหนักกว่านั้น ทราบไหมว่าเป็น...	8.1 4.1 8.1 2 5.1 5.1, 5.1 5.1 5.1, 4.2
นักเรียน ครู	ไม่ทราบครับ ไม่ทราบก็ไม่เป็นไร ครูจะเล่าให้ฟัง คือ เรื่องเป็นอย่างนี้ เมื่อฝรั่งเศษได้ปกครองประเทศญวน อ้างสิทธิในเขมรด้วย โดยบังคับให้พระเจ้านโรคม ทำสัญญาอยู่ให้อารักขาฝรั่งเศส เจ้านโรคมต้องยอมทำสัญญา ซึ่งเดิมเขมรอยู่ใต้การปกครองของประเทศไทย	8.1 5.2 5.2 5.1 5.1, 5.1 5.1 5.1

ผู้แสดง	พฤติกรรม	สัญลักษณ์
	ฉะนั้นต้องตกไปเป็นของฝรั่งเศส	5.1
นักเรียน	เธอมีความเห็นอย่างไรในการที่รัชกาลที่ 4 ต้องยกดินแดนเขมรให้ฝรั่งเศส	4.2, 4.2
ครู	ผมว่าไม่ควรครับ ผมว่าควรครับ	10.1
นักเรียน	ว่าไม่ควรนั้นมีเหตุผลอย่างไร สมชาย	4.2
ครู	ในเมื่อเขมรเป็นของไทยอยู่ดีๆ เรื่องอะไรต้องไปยกให้	8.2
นักเรียน	แล้วเขอละโวโรจน์	4.1
ครู	ผมว่าควรยอมเขาเพราะฝรั่งเศสมีอำนาจมากถ้าไทยขัดขึ้น เคียวฝรั่งเศสก็เอาไทยเป็นเมืองขึ้น	8.4, 8.1, 9.1
นักเรียน	เหตุผลของเขอนั้นถูกแล้ว	3.2
ครู	ครูจะเล่าให้ฟังแล้วลองตัดสินใจเอาเอง	5.2
นักเรียน	ขณะที่รัชกาลที่ 4 ขึ้นครองราช พม่า ญวน เริ่มจะตกไป เป็นของฝรั่งเศส รัชกาลที่ 4 เห็นว่าเสียแสนยคงไม่มี อะไร และเขมรก็ไปขึ้นคนไทย เมื่อไปอยู่กับฝรั่งเศส ไทยก็ไม่เดือดร้อน อาวุธต่าง ๆ ของไทย กำลังรบกับ ฝรั่งเศสไม่ได้ ฉะนั้นพระองค์ต้องยอม พอจะเข้าใจไหม พวกเธอ	5.1, 5.1, 5.1, 5.1, 5.1, 5.1, 4.1
ครู	เข้าใจครับ	8.1
นักเรียน	ที่หลังจากอังกฤษ ฝรั่งเศสเข้ามา	5.1
ครู	ประเทศที่เข้ามาเป็นสมาชิกประเทศหนึ่ง คือ	4.2
นักเรียน	อเมริกา รัสเซีย ครับ	8.2
ครู	อเมริกาถูกแล้ว	2
	ที่นี้พวกชาวอเมริกาเข้ามาในรูปของพวกไหนนะ	4.2

ผู้แสดง	พฤติกรรม	สัญญาณ
นักเรียน	ห้องเดี่ยว หมอ พระ หมอสอนศาสนา บาทหลวง	8.2
ครู	อะไรแน่นะ	4.1
นักเรียน	หมอสอนศาสนาครับ	8.1
ครู	พวกหมอนับถือศาสนาอะไร	4.1
นักเรียน	คริสต์ครับ	8.1
ครู	ศาสนาคริสต์	3.4
	และเชื่อกันว่าใน 3 ชาติ ระหว่างอังกฤษ ฝรั่งเศส และชาวอเมริกัน เชื่อกันว่าพวกไหนให้ประโยชน์แก่ไทยมากที่สุด	5.1, 5.1, 5.1, 5.1, 4.1
นักเรียน	ชาวอเมริกาคครับ	8.1
ครู	ทำไมพวกเชื่อกันว่าเป็นชาวอเมริกา ตอบครูสิ	3.3
นักเรียน	คือว่า อเมริกาไม่เอาเปรียบไทยเรื่องดินแดน	8.2
ครู	แล้วอะไรอีก อู๋คม	4.1
นักเรียน	อเมริกาถ่ายทอดความรู้ให้คนไทยครับ	8.1
ครู	ใครจะบอกครูได้ไหมว่าอเมริกาถ่ายทอดความรู้อะไรให้คนไทย	3.3
นักเรียน	แพทย์ครับ หมอครับ	8.2
ครู	แพทย์กับหมอก็คล้ายกันแหละ	5.1
	ถูกแล้วหมอสอนศาสนาได้นำความรู้มาถ่ายทอดให้คนไทย มีการปลูกฝี เพื่อป้องกันไข้ทรพิษ	3.4, 5.1, 5.1
	และยังมีการหล่อแท่นพิมพ์ เพื่อหนังสือไทยเกี่ยวกับศาสนาด้วย หมอที่มีชื่อเสียงมากได้แก่หมอมาร์คเลย์ ซึ่งได้พิมพ์หนังสือไทย ทำให้คนไทยรู้หนังสือมากและยังได้นำความรู้ทางการแพทย์มาถ่ายทอดให้คนไทย	5.1, 5.1, 5.1, 5.1, 5.2, 5.3

ผู้แสดง	พฤติกรรม	สัญลักษณ์
นักเรียน ครู	ฉะนั้นพวกเขาคิดว่าฝรั่ง 3 ชาติ ที่เข้ามาในรัชกาลที่ 4 นั้นชาติอะไรนะ ชาวอเมริกันครับ, ละ หลังจากที่รัชกาลที่ 4 สวรรคตแล้ว ใครได้ขึ้นครองราช ต่อมานะ อุดม	4.1 8.1 4.1
นักเรียน ครู	รัชกาลที่ 5 ครับ รัชกาลที่ 5 เป็นกษัตริย์ที่มีหลายพระนามหรือหลายชื่อ อาทิเช่น	8.1 4.2
นักเรียน ครู	พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แล้วอะไรอีก ไครทราบบ้าง เออ อาริทราบไหมลองบอก ครูซิ	8.1 4.1
นักเรียน ครู	พระปิยมหาราชค่ะ ถูกแล้ว เก่งมาก แต่พวกเขาทราบหรือเปล่าที่ว่ารัชกาลที่ 5 นั้นได้พระนาม ปิยมหาราชเพราะอะไร ลองบอกมาสมนึก	8.1 2 3.3,3.3,4.1
นักเรียน ครู	เลิกทาสครับ แล้วอะไรอีก ศรีสังวาลย์	8.1 4.1
นักเรียน ครู	เปลี่ยนแปลงวิธีการปกครองค่ะ ถูกแล้ว ถ้าจะกล่าวถึงผลงานของรัชกาลที่ 5 นั้นมีมากมายอย่าง ซึ่งนำความเจริญมาสู่ไทย ได้แก่ การเลิกทาส การบริหารการปกครองซึ่งแต่เดิมมี สมุหกลาโหม สมุหนายก จตุสดมภ์ ได้เปลี่ยนแปลงโดยตั้งเป็น	8.1 2 3.3,5.4

ผู้แสดง	พฤติกรรม	สัญญาณ
นักเรียน	กระทรวงต่าง ๆ ขึ้น เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการปฏิบัติงาน การปกครองส่วนภูมิภาค การศาล การป้องกันประเทศ การคมนาคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้ประเทศไทยเจริญและนับว่ายากที่พระมหากษัตริย์พระองค์ใดจะมีผลงานเทียบเท่าพระองค์	5.1, 5.1, 5.1, 5.1, 5.1, 5.1
ครู	แต่ผลงานที่โดดเด่นและเป็นที่ยอมรับของคนไทยคืออะไรนะ	4.1
นักเรียน	การเลิกทาสครับ	8.1
ครู	ทำไมพวกเธอคิดว่าเป็นการเลิกทาสละ	3.3
นักเรียน	เพราะว่าทาสนั้นเป็นการเลิกยากมากครับ	8.2
ครู	ถูกแล้ว	2
	ที่ตอบมา การเลิกทาสนั้นเป็นการเลิกที่ยากที่สุด	3.3
	ทั้งนี้เพราะว่าจะกระทบกระเทือนแก่บุคคลทุกฝ่ายและ	
	บังเกิดผลร้ายแก่ผู้ที่ทำการเลิกทาส คือว่าในสหรัฐอเมริกา	
	การเลิกทาสนั้นคงทำสงครามกัน ตัวประธานาธิบดีเอง	5.1, 5.1,
	ถึงกับโดนยิงตาย	5.1, 5.1
	แต่ในเมืองไทยนั้นผู้เคียดแค้นได้แก่ทาส	5.2
	เมื่อนายพลอยให้เป็นที่ ก็ไม่รู้ว่าทำอะไรเป็นเพราะ	
	แต่ก่อนนายเป็นคนสั่ง ส่วนคนที่เป็นเจ้าของทาส ได้แก่	
	บุคคลเชื้อพระวงศ์ เกษียณเมื่อไม่มีคนคอยรับใช้ ก็เคียด	5.1, 5.1, 5.1,
	แค้น ทำให้เป็นที่ไม่พอใจ	5.1, 5.1, 5.1
	แต่รัชกาลที่ 5 ทรงใช้วิธีการค่อย ๆ ปลดปล่อยทาส	5.2

ผู้แสดง

พฤติกรรม

เช่น กำหนดปี ถ้าหาสคนใดอายุ 60 ปีให้เป็นที่
 ง่ายพระราชทรัพย์ส่วนที่ปลดปล่อยหาส และชักจูงคนไทย
 เชื้อพระวงศ์ด้วย ฉะนั้นการเลิกหาสของรัชกาลที่ 5
 ไม่เกิดคร่อนแก่นายหาส และตัวหาส คือ พระองค์ค่อย ๆ
 ทำ และหางานให้หาสทำ เช่น สร้างทางรถไฟ

5.1, 5.1, .5.1,

5.2, 5.1

ที่อธิบายมานี้พอจะเข้าใจไหม
 เข้าใจครับ

4.1

8.1

นักเรียน

ตัวอย่างบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้การสอนวิชาประวัติศาสตร์
 ของนักเรียนฝึกสอน ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง
 เรื่อง การเสียดินแดนในสมัยรัชกาลที่ 5 ระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 7
 ใช้เวลาในการสังเกต 17 นาที

ผู้แสดง	พฤติกรรม	สัญลักษณ์
ครู	ไทยเราก็คเคยเสียดินแดนฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงให้แก่ฝรั่งเศส	5.1
	เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนสิทธิสภาพนอกอาณาเขต	5.1
	แต่ยังไม่ได้ออทหารออกจากจันทบุรี เพียงแต่ถอยกองทัพเรือ	5.1
	ที่นั่นต่อมาอีกสักประมาณ 10 ปี คือ พ.ศ.2446	5.1
	ฝรั่งเศสก็ได้เรียกร้อง คือถ้าจะให้ทหารออกจากจันทบุรีจะต้อง	
	เสียดินแดนฝั่งขวาแม่น้ำโขงกับจำปาศักดิ์ให้แก่ฝรั่งเศส	5.1, 5.2
	คือยกดินแดนทั้งสอง คือฝั่งขวาแม่น้ำโขงและจำปาศักดิ์ให้แก่ฝรั่งเศส	
	ไหนมองเห็นไหมจำปาศักดิ์	5.1, 5.4
	เอาไหน ถิ่นยา ซี้ซี้ไหนจำปาศักดิ์ มองเห็นหรือยังจำปาศักดิ์	4.1
	อ้าวนักเรียนคุณนะ จำปากตักก็เห็นหรือยัง	4.1
นักเรียน	เห็นแล้วครับ	8.1
ครู	ดินแดนฝั่งขวาของแม่น้ำโขง ฝึกเขียนดู ฝั่งขวาแม่น้ำโขง แต่	
	นักเรียนไม่ฟังครูเลย นักเรียนคุณะไทยเรายอมเสียดินแดนฝั่งขวา	
	แม่น้ำโขงเพื่อแลกกับการที่ให้ฝรั่งเศสถอนทหารออกจากจันทบุรี	
	เข้าใจหรือยัง	5.2, 5.2, 4.1
นักเรียน	เข้าใจครับ	8.1
ครู	เราเสียดินแดนเหล่านี้ไปใน พ.ศ.	4.1
นักเรียน	2446	8.1
ครู	2446	3.1

ผู้แสดง	พฤติกรรม	
ครู	ที่นี้นักเรียนจะมองเห็นว่า เราเหลือกินแค้นตรงไหนบ้าง	4.1
นักเรียน	มณฑลบูรพา	8.3
ครู	มณฑลบูรพานี้ คือฝรั่งเศสต้องการมณฑลบูรพา ไทยเราก็เลยต้องยกให้แกฝรั่งเศสไป เพราะว่าเราต้องการแลกเปลี่ยนทางการศาล เพราะตอนนั้นให้คนอังกฤษมาขึ้นศาลกงสุลของอังกฤษ แล้วเราขอแก้ไขให้คนอังกฤษมาขึ้นศาลไทย เราก็เลยยอมเสียดินแดนนี้ไป คือมณฑลบูรพานี้ เพื่อเป็นการแก้สิทธิทางการศาล เขาใจไหม	5.1, 5.2 5.2, 5.1 5.1 5.2, 5.1, 4.
นักเรียน	เข้าใจครับ	8.1
ครู	เสียดินแดนให้แกฝรั่งเศส มณฑลบูรพานี้ไปใน พ.ศ. 2449 มณฑลบูรพานี้มีจังหวัดอะไรบ้าง	5.1, 5.1 4.1
นักเรียน	พระตะบอง เสียมราฐ ศรีโสภณ	8.1
ครู	ดินแดนเหล่านี้ เราเรียกว่าเขมรส่วนไหน	4.1
นักเรียน	เขมรส่วนใน	4.1
ครู	และนี่คือกินแดนเขมรส่วนนอก กินแดนเขมรส่วนนอก เราเสียให้ฝรั่งเศสไปในสมัยรัชกาลที่เท่าไร อ้าว ชนะ	5.1 5.1, 4.1 6.1
ชนะ	ที่ 4 ครับ	8.1
ครู	อ้อ ดินแดนเขมรส่วนนอกเราเสียไปในรัชกาลที่ 4	3.2
	ดินแดนเขมรส่วนในเราเสียไปในรัชกาลที่เท่าไร	4.1
นักเรียน	รัชกาลที่ 5	8.1
ครู	รัชกาลที่ 5	3.1
	นักเรียนเข้าใจหรือยัง การเสียดินแดนให้แก่ประเทศฝรั่งเศส	

ผู้แสดง	พฤติกรรม	สัญลักษณ์
ครู	เข้าใจหรือยัง	5.1, 3.1
นักเรียน	เข้าใจแล้วครับ	8.2
ครู	ที่นี้การเสียดินแดนให้แก่ประเทศอังกฤษ การเสียดินแดนให้แก่ประเทศอังกฤษโดยเราเสียดินแดนส่วนไหนให้ประเทศอังกฤษไป	5.1, 4.1
นักเรียน	ไทรบุรี และปะริค	8.1
ครู	และอันนี้คืออะไร	5.4, 4.1
นักเรียน	กลันตัน และตรังกานู	8.1
ครู	กลันตัน และตรังกานู	3.1
	ไทยเราเสียดินแดนที่เป็นของมลายูให้แก่ประเทศฝรั่งเศสไป คือ ปะริค ไทรบุรี กลันตัน และตรังกานู ให้แก่ประเทศอังกฤษไป เพื่อเป็นการ	5.1, 5.5, 4.
นักเรียน	แลกเปลี่ยน	8.3
ครู	แลกเปลี่ยนสภาพทางการศาลใช้ไหม	5.1
นักเรียน	ใช้ครับ	8.1
ครู	ไหนใครอ่านมาบ้าง นักเรียนที่ตอบได้แสดงว่าอ่านมา	4.1, 2
	บางคนที่ยังตอบไม่ได้แสดงว่าไม่ได้อ่านมาเลยใช้ไหม	7
	ที่ไทยเราเสียดินแดน ปะริค ไทรบุรี กลันตัน ตรังกานู ให้แก่ประเทศอังกฤษไป ใน พ.ศ. 2451 เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนอะไร	5.1, 5.3, 4.
นักเรียน	สิทธิทางการศาล	8.1
ครู	สิทธิทางการศาล คือให้คนอังกฤษมาขึ้นศาล	3.1, 3.3
นักเรียน	ศาลไทย	8.1
ครู	คนอังกฤษและที่นี้สำหรับประเทศฝรั่งเศส เราเสียดินแดนอะไรให้แก่ประเทศฝรั่งเศสไปเพื่อแลกสิทธิทางการศาล	5.1, 4.
นักเรียน	สิบสองจุไทย มณฑลบูรพา เขมรส่วนใน ครับ	8.1

ผู้แสดง	พฤติกรรม	
ครู นักเรียน	หรือเขมรส่วนใน เพื่อที่จะให้คนฝรั่งเศสนี้เป็นยังง มาขึ้นศาลไทย	5.2, 3.3 8.1
ครู	คนในบังคับฝรั่งเศสนี้ เวลาที่มีความผิดต้องมาขึ้นศาลไทย ที่ความสัมพันธ์ของไทยในรัชกาลที่ 5 ก็จะมีประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส เท่านั้น ครูจะพูดถึงในสมัยรัชกาลที่ 6 คุณในหนังสือ เอา เปิดหนังสือทุกคน	5.1 5.1, 5.1, 6.1
นักเรียน	หน้าอะไรครับ 56 หรือครับ	9.2
ครู	เอาเปิดหนังสือทุกคน นักเรียนดู 56 ความสัมพันธ์กับต่างประเทศ ในรัชกาลที่ 6 พระองค์ได้นำประเทศไทยเราไปสู่เหตุการณ์อะไร	6.1, 5.1, 4.2
นักเรียน	สงครามโลกครั้งที่ 1 ครับ	8.1
ครู	พระองค์ได้นำประเทศไทยเข้าสู่สงครามโลกครั้งที่ 1 ในสมัยนั้นยังไม่เข้าใจกันเลยว่าทำไมพระองค์จะต้องทำอย่างนั้น ทำไมจะต้องนำประชาชนไปสู่ความเดือดร้อน หรือนำความเดือดร้อน มาสู่ประชาชนด้วย คนไม่เข้าใจ ไม่มีใครเข้าใจเลย พระองค์ได้มองเห็นการไกล พระองค์มองเห็นว่า ว่าฝ่ายไหนจะ เป็นฝ่ายได้เปรียบ พระองค์เห็นว่าคอนั้นฝ่ายสัมพันธมิตร	5.1 5.4, 4.2 5.1, 5.2, 5.1 5.1, 5.1, 4.1
นักเรียน	ได้เปรียบ	8.1
ครู	จึงสนับสนุนฝ่ายสัมพันธมิตร โดยให้ส่งทหารไทยไปช่วยรบ ไทยเราก็กู้ภัยช่วยรบในคอนั้น	5.1, 5.3 6.1
นักเรียน	ที่นี้การสงครามก็ใกล้สิ้นสุดลง ฝ่ายใหม่เป็นฝ่ายชนะ สัมพันธมิตร	5.1, 4.1 8.1
ครู	ฝ่ายสัมพันธมิตรเป็นฝ่ายชนะ ในการที่ฝ่ายสัมพันธมิตรชนะ ประเทศไทยก็เลยเป็นยังง	3.2, 5.1, 4.

ผู้แสดง	พฤติกรรม	
ครู	เป็นฝ่ายชนะสงครามไปด้วย ที่นี้ประเทศที่ชนะสงครามนี้ก็ได้รับการยกย่องเป็นอย่างมาก ก็ได้มีการประชุมฝ่ายสัมพันธมิตร ประเทศไทยก็เลยได้รับเป็นสมาชิกในการประชุมครั้งนี้ ในการที่ประเทศไทยได้เป็นสมาชิกสันนิบาตชาติในการประชุมครั้งนี้ ไทยเราก็ก็นับถือโอกาส	5.1, 5.2 5.1, 5.2 5.1, 4.2
นักเรียน	ขอแก้ไขสัญญา กับสหรัฐ	8.1
ครู	ขอแก้ไขสนธิสัญญานี้เป็นยังงี้ ก็เลยทำสำเร็จเมื่อ พ.ศ. 2461 ที่นี้ประเทศที่ยอมให้ไทยแก้ไขสัญญาก็มี	3.1 5.1, 3.3
นักเรียน	สหรัฐ	8.1
ครู	สหรัฐอเมริกานี้ เป็นประเทศแรกที่ยอมให้ประเทศไทยได้แก้ไขคือแก้ไขเมื่อ พ.ศ. 2464 แก้ไขใน พ.ศ. 2464 อันนี้ก็คือ	3.2, 5.1 4.1
นักเรียน	การเสียดินแดน	9.1
ครู	การเสียดินแดนประเทศไทยให้กับ	3.2, 4.1
นักเรียน	ประเทศมหาอำนาจ	8.1
ครู	ประเทศมหาอำนาจ และก็ได้อำนาจสูงสุดใน พ.ศ.	3.2, 3.3
นักเรียน	2464	8.1
ครู	2464 อันนี้ก็คือนักเรียนที่เห็นนี้ คือดินแดน ประเทศไทยปัจจุบัน	3.2, 5.4, 5.1
นักเรียน	รูปชวานโบราณ	8.2
ครู	ใครสงสัยตรงไหนบ้าง พระที่สงสัยไหม? สงสัยไหม สงสัยตรงไหนถ้าไม่สงสัยครูจะถามนักเรียนนะ คือในการเสียดินแดนไทยเราเสีย	4.2

ผู้แสดง	พฤติกรรม	สัญลักษณ์
	ดินแดนส่วนไหนให้อังกฤษ พังให้คืนะ ไทยเราเสียดินแดนส่วนไหนให้อังกฤษ	4.2, 5.1, 4.1
นักเรียน	- - - - -	10.1
ครู	ปะริค และอะไรอีก	5.1, 4.1
นักเรียน	- ตรังกานู	10.1, 8.1
ครู	ปะริค ไทรบุรี และอะไรอีกหา อ่าวเย็นอยู่ก่อนตอบไม่ได้	
	ไฟเวระมาหรือเปล่า	7
นักเรียน	ไม้ม้าครีบ	8.1
ครู	สำเนา	4.1
นักเรียน	ไม้ม้า	8.1
ครู	ณรงค์	4.1
นักเรียน	ไม่มี มีครับ	10.1
ครู	ณรงค์ เราเสียตรงไหน ส่วนไหนให้แก่อังกฤษ ไทรบุรีและอะไรอีก	4.1
นักเรียน	กลันตัน	8.1
ครู	กลันตัน และอะไรอีก	4.1
นักเรียน	ตรังกานู	8.1
ครู	ทวี ตอบได้หรือยัง ตอบซิ	4.2
นักเรียน	ปะริค ไทรบุรี กลันตัน ตรังกานู	8.1
ครู	ตอบได้แล้วนั่งลง เข้าใจหรือยัง แล้วออกไปชี้ชี้ว่าอยู่ตรงไหน	6.2
นักเรียน	อะไรอะ	4.1

ผู้แสดง	พฤติกรรม	สัญลักษณ์
ครู	แสดงว่าไม่เข้าใจ เอาชีว่า ปะริค ไทรบุรี กลันตัน ตรังกานู อยู่ตรงไหน	7,5.1,5.4
นักเรียน	ปะริค ไทรบุรี แลวไหน กลันตัน ตรังกานู อยู่ตรงไหน เสียให้แกฝรั่งเศสไป โทษเสียให้แกประเทศอังกฤษ พ.ศ.เท่าไร	8.4,5.1,4.1
ครู	2451 พ.ศ.2451 เข้าไปนั่งไค้อ ออ บุญยงค์ เสียกินแดนให้แกอังกฤษ แล้วเราเอาอะไรจากอังกฤษสิทธิทางการศาล	8.1
		3.2,5.1,4.1

ตัวอย่างบันทึกพฤติกรรมการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์
ของนักเรียนฝึกสอน ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง
เรื่อง การอพยพครั้งใหญ่ของไทยลงมาในดินแดนสุวรรณภูมิ ระดับประถมศึกษาปีที่ 5
ใช้เวลาในการสังเกต 25 นาที

ผู้สังเกต	พฤติกรรม	สัญลักษณ์
ครู	สวัสดีกับนักเรียน ในชั่วโมงนี้เป็นชั่วโมงประวัติศาสตร์หรือภูมิศาสตร์	4.1
นักเรียน	ประวัติศาสตร์ไทยคะ ครับ	8.1
ครู	ในห้องนี้มีใครบ้างที่ไม่ใช่คนหนองไผ่ ยกมือขึ้นซิ	4.2
เฉลิมพล	เออ เฉลิมพลบ้านแก้มเข้อยู่ที่ไหน ภูมิลำเนาเดิมนะ	4.1
เฉลิมพล	พิษณุโลกครับ	8.1
ครู	ทำไมจึงย้ายมาอยู่ที่หนองไผ่ละ	3.3
เฉลิมพล	ผมย้ายตามคุณพ่อของผมครับ คุณพ่อผมทำงานที่อำเภอครับ	8.1
ครู	แล้วอจรรย์ละ ย้ายมาจากจังหวัดอะไรจะ	4.2
อจรรย์	หนูนย้ายมาจากกรุงเทพฯ ค่ะ	8.1
ครู	เธอเกิดที่กรุงเทพฯ เหมอ	3.1
อจรรย์	คะ	8.4
ครู	แล้วทำไมถึงย้ายมาอยู่ที่หนองไผ่	4.2
อจรรย์	คุณพ่อและคุณแม่ย้ายมาค้าขายอยู่ที่นั่นคะ	8.1
ครู	ทุกคนในห้องก็คงทราบสาเหตุของการย้ายมาอยู่ที่หนองไผ่ของอจรรย์ และเฉลิมพลแล้วนะคะ ว่าทั้งสองคนย้ายมาหนองไผ่ ก็เพราะมีสาเหตุ ถดถอยย้าย	5.2, 5.1, 3.3
นักเรียน	ในชั่วโมงก่อนพวกเธอก็ได้เรียนถึงประวัติศาสตร์ไทยในเรื่อง ถิ่นเดิมของไทยแล้วนะ	3.2
นักเรียน	ครับ ค่ะ	8.4

ผู้แสดง	พฤติกรรม	
ครู	ถิ่นเดิมของไทยปัจจุบันคือประเทศอะไร ทวีตอมชิ	4.1
ทวี	จันครับ	8.1
ครู	ชาวไทยในสมันนั้นกักรกรากอยู่บริเวณเทือกเขาชื่อว่าอะไรนะ	4.1
นักเรียน	อัลไต	8.1
ครู	ทำไมชาวไทยจึงย้ายมาอยู่ในแหล่งที่เป็นประเทศไทยเดี๋ยวนี	4.2
นักเรียน	เพราะถูกพวกจีนรุกรานครับ	8.1
ครู	เพราะถูกจีนรุกราน ฮ่องอาจ เราถือเป็นสาเหตุของการอพยพ ได้ไหม	3.3, 4.1
ฮ่องอาจ	ได้ครับ	8.2
ครู	เมื่อไทยถูกพวกจีนรุกราน จึงถอยลงมาทางใต้ใช่ไหม	5.3, 4.1
นักเรียน	ใช่ครับ ใช่ค่ะ	8.4
ครู	พวกจีนรุกรานนี้เราก็ก็นับเป็นเพียงสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้ชาว ไทยต้องถอยร่นลงมาทางทิศใต้ นักเรียนดูแผนที่ตามด้วยนะคะ	5.1, 5.1, 5.1,
	เห็นมั๊ยคะ นี่คือนครเดิมของไทย	5.2
	อยู่แถบนั้นะคะ บริเวณเทือกเขาอัลไต ปัจจุบันอยู่ในประเทศจีน	5.3, 5.4
ครู	ประเทศไทยกับประเทศจีน ประเทศไหนมีอาณาเขตมากกว่ากัน สุพิศ	5.1, 4.1
สุพิศ	ประเทศจีนคะ	8.1
ครู	ใช่ประเทศจีนมีอาณาเขตกว้างขวางมาก มากกว่าประเทศไทย หลายเท่า	2, 5.2
	เพราะฉะนั้นเมื่อไทยถอยร่นลงมาทางใต้แล้ว ถิ่นฐานเดิมที่เคย เป็นของคนไทย จะตกเป็นของใคร	5.2, 5.2, 3.3
นักเรียน	จีนคะ ครับ	8.1

ผู้แสดง	พฤติกรรม	
ครู	ถูกแล้ว ที่อยู่หรือถิ่นฐานเดิมที่เคยเป็นที่อยู่ของคนไทย ก็ตกเป็นของ จีนไป ซึ่งเราเรียกว่า ไทยเสียเอกราชให้แก่จีนไป	2,5.2,5.2,3.4
ครู	นักเรียนเข้าใจ คำว่า เสียเอกราชไหม	4.2
นักเรียน	เข้าใจครับ เข้าใจค่ะ	8.2
ครู	ไหนลองอธิบายให้ครูฟังสักคนซิ เอา ณรงค์ก็แล้วกัน	1,4.2
ณรงค์	ตกเป็นเมืองขึ้นของชาติอื่นครับ	8.2
ครู	นักเรียนถูกไหม	3.3
นักเรียน	ถูก	8.2
ครู	ปรบมือให้เพื่อนหน่อยที่ตอบถูก เก่งมาก	2
	สมมติว่าไทยรบกับพม่า พม่าเป็นฝ่ายแพตกเป็นเมืองขึ้นของไทย	5.2,5.2
	เราก็คือว่าพม่าเสียเอกราชให้แก่ไทย	5.2
	สาเหตุอันแรกที่ทำให้คนไทยอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในแคว้น	
	สุวรรณภูมิก็คือ ไทยเสียเอกราชให้แก่จีน	5.2,5.2,5.2
	เพราะคนจีนซึ่งมีกำลังมากกว่าคนไทย คนไทยสู้ไม่ไหวก็เลยยอม	
	แพ้ คนไทยก็กองสืบเสาะหาถิ่นที่อยู่ใหม่	5.2,5.3,5.2
นักเรียน	สุวรรณภูมิ แปลว่าอะไรครับ คุณครู	8.3
ครู	สุวรรณภูมิ แปลว่า แหล่งที่มีทอง	5.1
	ซึ่งก็หมายถึงความสมบูรณ์โอ้อิ่ม นักเรียนดูแผนที่ไปด้วยนะคะ	
	บริเวณนี้แหละค่ะ ที่เราเรียกว่าสุวรรณภูมิ	5.1,5.4
	สุวรรณ แปลว่า ทอง ภูมิ แปลว่า ถิ่น หรือเหล่า เมื่อเอามา	
	รวมกันว่า สุวรรณภูมิ ก็แปลว่า แหล่งที่มีทอง	5.1,5.1,5.1
	หรือบริเวณนี้บางที่เราก็มักเรียกว่า แหลมทอง บริเวณนี้ค่ะ	5.1,5.1
	นักเรียนเคยได้ยินไหม คำว่าแหลมทอง	4.1
นักเรียน	เคยครับ เคยค่ะ	8.2

ผู้แสดง

พฤติกรรม

นักเรียน	กีฬาแหลมทอง	8.2
ครู	ปัจจุบันนี้มี 6 ประเทศด้วยกัน ซึ่งเราเรียกว่าแหลมทอง ไคแก พม่า ไทย ลาว เขมร เวียดนาม และกัมพูชา ซึ่งทั้งหมดนี้เราเรียกว่าแหลมทอง หรือ แคว้นสุวรรณภูมิ นอกจากสาเหตุที่ไทยเราเสียเอกราชให้แก่จีนแล้ว ยังมีสาเหตุ อะไรอีกบ้างที่ทำให้ไทยอพยพลี้ภัยทางทิศใต้ มีอะไรอีกบ้างไหม	5.1, 5.1 5.1, 5.1, 5.1 5.1, 5.1, 4.1
นักเรียน	มีครับ	8.2
ครู	อะไรละ	4.1
นักเรียน	จีนแห่งแดงครับ	8.1
นักเรียน	ท่ามาหากินไม่สะดวกครับ	8.1
ครู	ที่นักเรียนตอบครูมาก็ถูกทั้งนั้นนะกะ ที่ว่าประเทศจีนแห่งแดง และคนไทยท่ามาหากินไม่สะดวกนั้น ก็เป็นความจริง	2 3.1, 3.3
นักเรียน	นักเรียนเปิดหนังสือ หน้า 69 นะกะ	6.1
นักเรียน	หน้าอะไรนะกะ	8.3
นักเรียน	หน้า 69 ไซ้ไหมครับ	8.2
ครู	ไซ้ หน้า 69	3.1
จินตนา	จินตนา อ่านสาเหตุข้อที่ 2 ที่ อ่านทั้ง ๆ หนอย ข้อ 2 สาเหตุที่ไทยอพยพจากถิ่นเดิมเพราะท่ามาหากินผิดเคื่องลง คนไทยต้องการที่อยู่ใหม่ ซึ่งมีผลเมื่อน้อยกว่า มีทางท่ามาหากิน ดีกว่า หรือมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมกว่า	6.1 8.5, 8.5, 8.5
ครู	พวกเธอก็ได้ฟัง จินตนาอ่านสาเหตุข้อที่ 2 แล้ว ที่ทำให้คนไทยอพยพลี้ภัยมาทางทิศใต้ ก็เพราะการท่ามาหากินของ คนไทยผิดเคื่องลง	5.1 5.2, 5.2, 5.2

ผู้แสดง

	เพราะถูกคนจีนมาแย่งที่ทำมาหากินของคนไทย เพราะคนจีนมีมากกว่าคนไทย คนไทยมีน้อยจึงต้านทานไม่ไหว	5.1, 5.1, 5.1
	อีกอย่างหนึ่งทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่หมดลงทุกที เพราะคนเอาไปใช้หมด ดังนั้นคนไทยก็จำเป็นต้องหาที่อยู่ใหม่ หาแหล่งที่ทำมาหากินที่คิดว่า	5.1, 5.1, 3.2
นักเรียน	นักเรียนทรัพยากรธรรมชาติได้แกอะไรบ้าง	4.2
ครู	น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า	8.1
นักเรียน	แล้วอะไรอีก	3.3
ครู	แร่ธาตุ ค่ะ	8.1
นักเรียน	เก่งมาก	2
	สัตว์น้ำ ป่าไม้ แร่ธาตุ เราถือว่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติ เพราะมันเกิดขึ้นเอง สิ่งเหล่านั้นจะมีประโยชน์ต่อมนุษย์หรือคนมาก เพราะฉะนั้นเราจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องสงวนรักษาไว้ให้ดี	3.2, 3.2, 3.2,
	ต่อไปนักเรียนดูสาเหตุข้อที่ 3	5.1
	เขามองว่าสาเหตุที่คนไทยอพยพเพราะกันการน้ำ	5.1
	เมื่อไม่มีน้ำมาก หรือแห้งแล้ง คนก็ไม่สามารถเพาะปลูก ทำไร่ไถนาได้ หรือเลี้ยงสัตว์ได้	5.1, 5.1
นักเรียน	นักเรียนว่าน้ำมีความจำเป็นไหม	4.1
ครู	จำเป็นมาก	8.2
อมรา	เราใช้น้ำทำอะไรบ้าง ในชีวิตประจำวัน อมรา	4.2
ครู	ใช้อาบน้ำ ชักผ้า	8.2
ปรีชา	แล้วทำอะไรอีกบ้าง ปรีชา	4.2
	ดื่ม รดผัก	8.1

ผู้แสดง	พฤติกรรม	
ครู	ถูก นำมาประโยชน์สารพัด การทํานาทำอะไรทําสวน เรากองอาศัยน้ำ ทั้งนั้น	2 3.2, 3.2
	เพราะฉะนั้นคนไทยไม่สามารถเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ได้ ในที่เคย อยู่ คนไทยก็ต้องขาดแคลนอาหารลง ไม่มีอาหารกิน ถ้าเป็นนักเรียน นักเรียนจะอยู่ได้ไหม	5.2, 5.2 3.3
นักเรียน	ไม่ได้ครับ คะ	8.1
ครู	แล้วเราจะเป็นอะไร	3.3
นักเรียน	ตาย	8.1
ครู	ใช่ ถ้าเราไม่ไถกินข้าว เราก็ตาย แล้วพวกเธอจะทำอย่างไร	2, 3.2 3.3
นักเรียน	หาที่อยู่ใหม่	8.2
ครู	ถูกแล้ว คนไทยก็เหมือนกัน พวกเราก็คงอพยพหาที่อยู่ใหม่ ที่มีอาหารการ กินที่อุดมสมบูรณ์กว่า คนไทยจึงพากันอพยพหาที่อยู่ใหม่ อพยพมาเป็นหมู่ ๆ บ้างก็ได้อพยพลงมาจนถึง อะไรนะที่ตรงครูชี้ให้พวกเธอดู บริเวณนั้นเราเรียกว่าอะไร	2 3.2, 3.2 3.2 5.4, 4.1
นักเรียน	แหลมทอง สุวรรณภูมิ	8.2
ครู	หรือ	4.2
นักเรียน	คาบสมุทรอินโดจีน ครับ	8.1
ครู	มีกี่ประเทศ พิสมัย	4.1
พิสมัย	6 ประเทศ	8.1
ครู	ได้แก่ประเทศอะไรบ้าง สามารถ	4.1
สามารถ	ไทย ลาว พม่า	8.1

ผู้แสดง	พฤติกรรม	
ครู	แล้วอะไรอีก อรวรรณ	4.1
อรวรรณ	เขมร เวียดนาม และมาเลเซีย ค่ะ	8.1
ครู	ไทน สมชายออกมาชี้แผนที่ชี้ว่า เวียดนามอยู่ตรงไหน	4.1
	นักเรียนสมชายชี้ถูกไหม	5.5
นักเรียน	ไม่ถูก ไม่ถูก	10.1
ครู	ถูกมั๊ย	3.3
นักเรียน	ถูก	8.1
ครู	สมภาพ ออกมาชี้ประเทศมาเลเซียให้เพื่อนดูหน่อยซิ	6.3
	ถูกมั๊ย	4.1
นักเรียน	ถูกครับ ถูกค่ะ	8.2
ครู	ขอบใจมาก	2
	นักเรียนดูแผนที่นะค่ะ แหลมทองหรือสุวรรณภูมิ หรือคาบสมุทรมอญอินโดจีน	5.4, 5.2
	ประกอบไปด้วย พม่า ไทย ลาว เขมร เวียดนาม มาเลเซีย ซึ่งบางที่เราก็กเรียกประเทศเหล่านี้ว่า อาเซียนอาเซียน	5.1, 5.1
	นักเรียนดูบนกระดานนะค่ะ เขียนว่าอย่างนี้	5.3
	วิธีดูว่าอ่านว่าอย่างไรนะ	4.2
	คำที่ครูเขียนไว้บนกระดานนะ	5.4
นักเรียน	เอ เขียว อา ค่ะ เน ค่ะ	8.1
ครู	ถูกต้องค่ะ	2
	อ่านว่า เอ-เขียว-อา-คะ-เน ไทนลองอ่านพร้อม ๆ กันซิ	3.5, 3.3
นักเรียน	เอเขียวอาคะเน	8.1
ครู	เก่ง	2
	เออ ที่ครูสั่งให้พวกเธอไปอ่านหนังสือ หน้า 70-71 ไปอ่านมาแล้วไหม	3.3

ผู้แสดง

พฤติกรรม

นักเรียน	อ่านมาแล้วคะ อ่านมาแจวครับ	8.2
นักเรียน	หัวข้อว่า การอพยพไปเป็นไทยสาขาใหญ่ ๆ ไซ้ไหมครับ	8.3
ครู	ไซ้คะ	2
	เออ คนไทยได้เรืออพยพลงมาสู่ทางทิศใต้มานานแล้วประมาณ	
	ราว ๆ พ.ศ. อะไรนะ จงกล	3.3, 3.4
จงกล	พ.ศ. 800 ค่ะ	8.1
ครู	ปัจจุบันนี้ พ.ศ. อะไรนะ	4.1
นักเรียน	2518 ครับ ค่ะ	8.1
ครู	ปัจจุบันนี้ พ.ศ. 2518 เพราะฉะนั้นคนไทยเข้ามาอยู่ในสุวรรณภูมิ	
	นานแล้วไซ้ไหมคะ	3.4, 3.2
นักเรียน	ไซ้ครับ ไซ้คะ	8.4
ครู	นานที่ปี เราทราบได้อย่างไรว่านานที่ปี	4.2
นักเรียน	เอา 2518 ลบ 800	4.1
ครู	ถูกแล้ว	2
	ถ้าเราอยากทราบก็เอา 2518 ตั้ง แล้วเอา 800 ลบออกจาก	
	2518 นักเรียนคูณนกระดาน	5.1, 5.3
	8 ลบ 0 เหลือ	3.3
นักเรียน	8	8.1
ครู	1 ลบ 0 เหลือ	3.3
นักเรียน	1	8.1
ครู	5 ลบ 8 ได้ไหม ปรีชา	4.1
ปรีชา	ไม่ได้ครับ	8.1
ครู	แล้วทำอย่างไรละ	4.2
นักเรียน	หา ยืมหนามา 1	8.1

ผู้แสดง

พฤติกรรม

ครู	5 ยืมจาก 2 มา 1 เป็นเท่าไร	3.3
นักเรียน	15	8.1
ครู	15 - 8 เหลือ	3.3
นักเรียน	7 ครบ	8.1
ครู	2 ถูกยืมไป 1 ก็เหลือ	4.1
นักเรียน	1	8.1
ครู	เพราะฉะนั้นคนไทยเข้ามาอยู่ในแหลมทองนานกี่ปี	5.2, 4.2
นักเรียน	1718 ปี	8.1
ครู	คนไทยก็เข้ามาอยู่ในแหลมทองนานถึง 1718 ปี แล้ว	5.1
	นานเป็นพัน ๆ ปี จึงทำให้คนไทยตั้งหลักแหล่งอย่างมั่นคง	5.1, 3.2
	แต่เดิมประเทศไทยเจริญอย่างนี้ไหม	4.1
นักเรียน	ไม่เจริญ ครับ	8.1
ครู	แต่ก่อนนานเมืองของเราที่เห็นทุกวันนี้ยังเป็นป่า มีสัตว์ป่าคู่ร้ายต่างๆ	5.1, 5.2
	เช่น อะไรบ้าง	4.1
นักเรียน	เสือ ช้าง สิงโต	8.1
ครู	ในสมัยก่อนมีถนนหนทางลาดยางแบบนี้ไหม	4.1
นักเรียน	ไม่มีครับ	8.1
ครู	ถ้าวัน คนไทยในสมัยโบราณซึ่งอพยพจากจีนลงมาทางใต้เขามากัน	
	อย่างไร	3.3, 4.2
	เมื่อมันไม่มีถนนหนทางเหมือนเดี๋ยวนี้	4.2
นักเรียน	มาทางค่าน้ำ ครับ	8.1
ครู	ถูกคะ	2
	พวกคนไทยก็อาศัยมาทางน้ำเป็นทางเดียวที่เดินทางอพยพได้สะดวก	3.3, 5.1
	เพราะตามลำน้ำมีอาหารอุดมสมบูรณ์ สำหรับคนและสัตว์ที่พามาด้วย	5.2, 5.2

ผู้แสดง

สัญลักษณ์

	การอพยพนั้นนอกจากจะเอาลูกเอาหลานมาแล้ว ยังจะต้องเอาสัตว์ เช่น ช้าง มา วัว ควาย มาควย เพราะสัตว์พวกนี้มีประโยชน์ เราใช้มันทำงานได้	5.1, 5.2, 5.2
	เราใช้ทำอะไรบ้างพวกช้างมาวัวควายนะ	4.2
	ช้างใช้ประโยชน์อย่างไร	4.2
นักเรียน	เป็นพาหนะ ลากของ	8.1
ครู	แควมา ละ	4.1
นักเรียน	มา เอาไว้ขี่	8.1
ครู	วัว และ ควาย	4.1
นักเรียน	ใช้ไถนา ลากของ เเทียมเกวียน	8.1
ครู	สัตว์เหล่านี้ นอกจากจะใช้ทำงานแล้ว เรายังใช้ทำเป็นอาหาร ได้อีกใช่ไหม	3.3, 4.2
นักเรียน	ใช้ครีบ กะ	8.1
ครู	นักเรียนคุณแดนที่นะคะ	5.4
	คุณแม่น้ำ ที่ครูชี้ ชื้อแม่น้ำอะไรนะ	4.1
นักเรียน	แม่น้ำโขง	8.1
ครู	แล้วสายนี้ละ สามารถ	4.1
สามารถ	แม่น้ำเจ้าพระยา ครีบ	8.1
ครู	แม่น้ำเจ้าพระยา เกิดจากอะไร วิโรจน์	3.3, 4.1
วิโรจน์	เกิดจากแม่น้ำ ปิง วัง ยม น่าน ไหลมารวมกันเป็นแม่น้ำ เจ้าพระยาครีบ	8.2, 8.2
ครู	ถูกแล้ว	2
	แม่น้ำเจ้าพระยาเกิดจากแม่น้ำ 4 สายเล็ก ๆ คือ ปิง วัง ยม น่าน ไหลมาพบกันที่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ จึงตั้งชื่อว่า	

ผู้แสดง	พฤติกรรม	
	เจ้าพระยา ซึ่งกว้างใหญ่กว่าแม่น้ำ ปิง วัง ยม น่าน แล้วประเทศพม่าละ มีแม่น้ำอะไรบางที่สำคัญ	3.3, 5.1, 5.1,
นักเรียน	อิรวดี	8.2
ครู	แล้วอะไรอีก	4.2
นักเรียน	สาละวิน ครับ	8.1
ครู	ไหน รัตนากออกมาชี้ว่าแม่น้ำสาละวินอยู่ตรงไหน	6.3
ครู	ใช่ไหนนักเรียน	1
นักเรียน	ไม่ถูกครับ	8.1
ครู	สมชาย ออกมาชี้ซิ	6.1
ครู	ถูกหรือเปล่า	4.1
นักเรียน	ถูกครับ ถูกคะ	8.1
ครู	นักเรียนกรุณาจะควาแม่น้ำโขง แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำสาละวิน อยู่ตรงไหน	5.1, 5.1
	เมื่อที่เราพูดถึงการอพยพของคนไทยที่อพยพมาทางทิศใต้ ว่ามาตามลำน้ำ แม่น้ำที่สำคัญที่คนไทยใช้เป็นสายสำหรับเดินทางมี 2 สาย คือ พวกหนึ่งมาทางลุ่มน้ำสาละวินในพม่า อีกพวกหนึ่งก็มาตามลุ่มแม่น้ำโขง	5.1, 5.1, 5.1,
	นักเรียนคนไหนจะกะ	5.4
	ที่ตรงกรุณาคือแม่น้ำโขง ซึ่งไหลผ่านประเทศจีน พม่า ไทย ลาว เขมร เวียดนาม แม่น้ำโขงนี้ยาวมาก และไหลผ่านหลายประเทศ แล้วแม่น้ำสาละวินไหลผ่าน	5.4, 5.1, 5.
นักเรียน	พม่า	8.1
ครู	คนไทยที่เดินทางมาตามลำน้ำสาละวิน ลงมาก็ได้ตั้งหลักแหล่งบ้านเรือนอยู่ในประเทศพม่า ปัจจุบันนี้ก็อยู่ในรัฐฉาน ซึ่งเรียกว่าพวกไทยใหญ่ หรือพวกเงี้ยว	5.1, 5.2, 5.

ผู้แสดง	พฤติกรรม	สัญลักษณ์
นักเรียน	นักเรียนเคยได้ยินคำว่า เจี้ยว ไหม	4.1
ครู	ไม่เคย	8.2
ครู	เจี้ยว ก็คือพวกไทยใหญ่ซึ่งไทยเราเรียกว่าเจี้ยว	5.1
ครู	ปัจจุบันนี้ก็อยู่ในเขตพม่า	5.1
ครู	นอกจากนี้แล้วพวกไทยกลุ่มสาละวิน นอกจากจะอยู่ในพม่าแล้ว	
ครู	บางกลุ่มก็เดินทางต่อไปทางทิศตะวันตกของพม่า	5.1, 5.1, 5.1
ครู	เข้าไปตั้งหลักแหล่งที่แคว้นอัสสัม ในประเทศอินเดีย ตรงนั้นจะ	
ครู	นักเรียนที่ครูชี้	5.1, 5.1, 5.4
ครู	ตรงนั้นคือแคว้นอัสสัม ซึ่งอยู่ในประเทศอินเดีย คนไทยกลุ่มนี้เรา	
ครู	เรียกว่า ไทยอาหม	5.1, 5.1, 5.3
ครู	เพราะฉะนั้นเจี้ยวกับไทยอาหมก็คือคนไทยเหมือนกัน	5.2
นักเรียน	นักเรียนเข้าใจไหม	4.1
ครู	เข้าใจครับ เข้าใจค่ะ	8.2
ครู	ไทยอาหมอยู่ในประเทศอะไรนะ ทศพร	4.1
ทศพร	อินเดียครับ	8.1
ครู	อยู่ในแคว้นอะไร พัทธี	4.1
พัทธี	แคว้นอาหม	8.2
ครู	นักเรียนมีไหม แคว้นอาหม	3.1
นักเรียน	ไม่มี	8.2
ครู	นั่นแคว้นอะไร	4.1
นักเรียน	แคว้นอัสสัม ครับ	8.1
ครู	เรามาคูกุ่มที่สอง ที่เดินทางมาตามลุ่มน้ำโขง	5.1
ครู	คนไทยที่มาตามลุ่มน้ำโขงนี้ เราเรียกว่าไทยน้อย	5.3, 5.4
ครู	ก็อยู่กระจัดกระจายกันไป เขามาค้ายตามลุ่มน้ำเจ้าพระยาบาง	5.1, 5.1

ผู้แสดง	พฤติกรรม	สัญลักษณ์
นักเรียน ครู	ไทรน้อย ปัจจุบันนี้ก็ได้แก่คนไทยในประเทศไทย และประเทศลาว พวกเรากับคนลาวก็เป็นคนไทยเหมือนกันใช้ไหมครับ ใช่ค่ะ	5.1, 5.1 5.1, 9.2 2
นักเรียน ครู	พวกเรากับคนลาว มีเชื้อชาติเดียวกัน เป็นคนไทยเหมือนกัน นักเรียนเคยได้ยินคนลาวพูดไหม ไม่เคย เคย	5.1, 5.1, 4.1 8.2
ครู	คนลาวมีสำเนียงพูดเหมือนกับคนภาคอีสานมาก เหมือนกันเปรี๊ยะเลย ซึ่งเราเรียกว่าภาษาลาว อย่างคำว่า อร่อย คนลาวเขาก็พูดกันว่า แซบ	5.2, 5.2 5.2 5.2
นักเรียน ครู	อย่างเราถามว่า อร่อยไหม คนลาวเขาก็จะพูดว่า แซบขอ แซบขอ อ้อ แซบขอ พอ ๆ ๆ คนไทยเดินทางมาตามลำน้ำอะไรบ้างนะ ชลัมภัก	5.2, 5.2 9.2 3.3
ชลัมภัก	แม่น้ำสาละวิน และแม่น้ำโขงครับ	8.1
ครู	คนไทยที่มาตามแม่น้ำสาละวิน เราเรียกว่าอะไร	4.1
นักเรียน	ไทยใหญ่	8.1
ครู	แล้วคนไทยที่มาตามลุ่มน้ำโขงละ เรียกว่า	4.1
นักเรียน	ไทรน้อย	8.1
ครู	แล้วคนไทยที่อยู่ในแคว้นอัสสัม ของอินเดีย เราเรียกว่าไทยอะไรนะ	5.1, 4.1
นักเรียน	ไทยอาหม	8.1
ครู	หมดเวลาพอดี เอาไว้แค่นี้ก่อนนะนักเรียนชั่วโมงหน้าพบกันใหม่ นักเรียนอย่าลืมไปทบทวนคู่อีกครั้งหนึ่งนะ แล้วอาทิตย์หน้าครูจะ	5.1, 5.1
นักเรียน	ทดสอบ	4.1, 6.2
ครู	ครับ ค่ะ	8.2
ครู	เอาละพอแค่นี้ก่อน สวัสดี	3.3

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามสำหรับครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง
เกี่ยวกับการสอนประวัติศาสตร์ในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 - 7

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการสอน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีสอนที่ใช้สอนมากที่สุด พร้อมทั้งปัญหาที่พบ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์การสอน

ตอนที่ 1 ท่านมีความเห็นด้วยเพียงใดว่า วิธีสอนเหล่านี้เหมาะสมกับการสอน และจุดมุ่งหมายของการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในระดับชั้นที่ท่านสอน

	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	เป็นกลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
ก. วิธีสอนแบบครูเป็นผู้บรรยาย					
ข. ให้นักเรียนรวมอภิปราย					
ค. ให้นักเรียนท่องจำเป็นส่วนใหญ่					
ง. ให้นักเรียนวิเคราะห์เหตุการณ์					
จ. ครูอธิบายและให้ทำแบบฝึกหัด					
ฉ. แสดงละครประกอบบทเรียน					
ช. นำรูปภาพมาให้นักเรียนดู					
ซ. พาไปศึกษานอกสถานที่					
ฅ. บอกให้นักเรียนจด					
ฉ. ครูซักถามเด็กเพื่อให้ได้คำตอบ ที่ต้องการ					
ณ. ให้นักเรียนอ่านหนังสือแบบเรียน ใบขึ้น					

	เห็นควย อย่างยิ่ง	เห็นควย	เป็นกลาง	ไม่เห็น ควย	ไม่เห็นควย อย่างยิ่ง
ญ. เชิญวิทยากรมาบรรยาย					

ฐ. วิธีสอนอื่น ๆ (โปรดระบุ)

ตอนที่ 2 จากวิธีสอนที่กล่าวมาตามตอนที่ 1 ท่านเห็นว่าข้อใดที่ท่านใช้ในการสอนมากที่สุด และ
มากรองลงมาตามลำดับเพียง 5 วิธี (เขียนเฉพาะหมายเลขข้อที่ท่านต้องการตอบลงในช่องว่าง) พร้อม
ทั้งปัญหาที่ท่านพบในการสอนแต่ละวิธีนั้นด้วย

ก. วิธีที่

ปัญหา

ข. วิธีที่

ปัญหา

ค. วิธีที่

ปัญหา

ง. วิธีที่
ปัญหา

จ. วิธีที่
ปัญหา

ตอนที่ 3 ท่านใช้อุปกรณ์การสอนเหล่านี้เพียงไร

ก. รูปภาพ
ข. หนังสือประกอบการค้นคว้า
ค. ป้ายนิเทศ
ง. แผนที่
จ. แผนที่โครงร่าง
ฉ. ภาพจำลอง
ช. พาไปศึกษานอกสถานที่

ไม่ได้ ใช้เลย	ใช้น้อยมาก	ใช้น้อย	ใช้เกือบ ทุกครั้ง	ใช้ทุกครั้ง

ช. อุปกรณ์อื่น ๆ (โปรดระบุ)